

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Evropský hospodářský a sociální výbor

552. plenární zasedání EHSV (+ telekonference Interactio), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

2020/C 311/01

Usnesení k návrhům EHSV na rekonstrukci a oživení po krizi způsobené pandemií COVID-19: „EU se musí řídit tím, že je považována za společenství se společným osudem.“, podklady připravil Podvýbor pro oživení a rekonstrukci po skončení pandemie COVID-19

1

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

552. plenární zasedání EHSV (+ telekonference Interactio), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

2020/C 311/02

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Jednotný trh pro všechny (průzkumné stanovisko)

19

2020/C 311/03

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Dopady kampaní na účast na politickém rozhodování (průzkumné stanovisko na žádost chorvatského předsednictví)

26

2020/C 311/04

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Financování přechodu na nízkouhlíkové hospodářství a výzvy spojené s financováním opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu (průzkumné stanovisko)

36

III Přípravné akty

Evropský hospodářský a sociální výbor

552. plenární zasedání EHSV (+ telekonference Interactio), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

2020/C 311/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Roční pracovní program Unie pro oblast evropské normalizace na rok 2020 [COM(2019) 486 final]	45
2020/C 311/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o kontrole nabývání a držení zbraní (kodifikované znění) [COM(2020) 48 final – 2020/0029 (COD)]	52
2020/C 311/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1628, pokud jde o přechodná ustanovení, s cílem řešit dopad krize COVID-19 [COM(2020) 233 final – 2020/0113 (COD)]	53
2020/C 311/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci [COM(2020) 22 final – 2020/0006 (COD)] a k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza [COM(2020) 23 final – 2018/0196 (COD)]	55
2020/C 311/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů –Investiční plán pro udržitelnou Evropu – Investiční plán Zelené dohody pro Evropu [COM(2020) 21 final]	63
2020/C 311/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013 a (EU) 2019/876, pokud jde o úpravy v reakci na pandemii COVID-19 [COM(2020) 310 final – 2020/0066 (COD)]	71
2020/C 311/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU s cílem řešit naléhavou potřebu prodloužit některé lhůty pro podávání a výměnu informací v oblasti daní v důsledku pandemie COVID-19 [COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS)] — k návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění směrnice (EU) 2017/2455 a (EU) 2019/1995, pokud jde o data provedení a použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19 [COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS)] — a k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/2454, pokud jde o data použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19 [COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS)]	76
2020/C 311/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, pokud jde o zvláštní opatření na poskytnutí mimořádné dočasné podpory v rámci EZFRV v reakci na šíření nákazy COVID-19 [COM(2020) 186 final – 2020/0075 (COD)]	79
2020/C 311/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady o správné spolupráci v oblasti daní (kodifikované znění) [COM(2020) 49 final – 2020/0022 (CNS)]	81

2020/C 311/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 223/2014, pokud jde o zavedení zvláštních opatření reagujících na rozšíření onemocnění COVID-19 [COM(2020) 223 <i>final</i> – 2020/0105 (COD)]	82
2020/C 311/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013, pokud jde o zdroje na zvláštní přiděl pro Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí [COM(2020) 206 <i>final</i> – 2020/0086 (COD)]	83

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

552. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV (+ TELEKONFERENCE INTERACTIO), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

Usnesení k návrhům EHSV na rekonstrukci a oživení po krizi způsobené pandemií COVID-19: „EU se musí řídit tím, že je považována za společenství se společným osudem.“, podklady připravil Podvýbor pro oživení a rekonstrukci po skončení pandemie COVID-19

(2020/C 311/01)

Zpravodajové: **Petr ZAHRADNÍK (sk. I)**

Stefano PALMIERI (sk. II)

Jan DIRX (sk. III)

Na plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. června 2020 (jednání dne 11. června 2020), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující usnesení 221 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1. EHSV jednoznačně vítá a podporuje návrhy Evropské komise: plán *Next Generation EU* a celkový rozpočet EU na období 2021–2027. V tomto dokumentu uvádíme, čeho by měly návrhy na oživení a rekonstrukci po skončení koronavirové krize dle našeho názoru dosáhnout. Za nejdůležitější považujeme následující čtyři body:

1.2. EHSV je přesvědčen, že dopady koronavirové krize lze úspěšně překonat pouze tehdy, pokud bude oživení probíhat spolu s restrukturalizací naší společnosti, a proto se musíme zaměřit na obnovu i na oživení. Nestačí pouze obnovit to, co existovalo v minulosti, ale musíme uskutečnit restrukturalizaci a dosáhnout zlepšení. Podle EHSV budou muset restrukturalizace a zlepšení vycházet ze zásad, jimiž se řídí veškerá naše činnost: ochrana lidských a sociálních práv, demokratických hodnot a právního státu, plné rozvinutí potenciálu jednotného trhu, splnění cílů udržitelného rozvoje, vytvoření oběhového hospodářství a dosažení klimatické neutrality v EU nejpozději do roku 2050. Musíme rovněž zajistit řádnou správu věcí veřejných a demokratickou odpovědnost. Je rovněž nezbytné pochopit, proč zůstaly během krize některé sociální skupiny zranitelnější, a to z hlediska nedostatečné ochrany před nákazou a ztrátou obživy, a usilovat o to, aby se v budoucnu tato zranitelnost snížila.

1.3. Proces evropského semestru bude mít stále důležitější úlohu při sledování a hodnocení intervencí zaváděných v rámci nástroje *Next Generation EU*. V této souvislosti se EHSV domnívá, že by měla být uznána významná úloha hospodářských a sociálních partnerů a organizací občanské společnosti v tomto procesu.

1.4. Co se týče tohoto nového procesu oživení a rekonstrukce, EHSV doufá, že nadcházející konference o budoucnosti Evropy by mohla být příležitostí k posílení a prohloubení institucionální struktury EU a ke skutečné obnově projektu EU, tak aby dokázal čelit výzvám příštích desetiletí.

1.5. Investice uskutečňované v rámci krátkodobých hospodářských pobídek by měly být vůči strukturálnímu přechodu evropského hospodářství k nulovému znečištění, obnovení biologické rozmanitosti a klimatické neutrality do roku 2050 buď neutrální, nebo by měly tento přechod urychlit.

1.6. Reforma hospodářství a společnosti bude možná, pokud do ní budou zapojeni všichni občané prostřednictvím organizací sociálních partnerů a občanské společnosti. Členské státy a EU proto musí zajistit, aby v tomto komplexním procesu nebyl nikdo opomenut.

1.7. Jedním z hlavních ponaučení plynoucích z koronavirové krize je především to, že je nutné posílit systémy zdravotní péče v téměř všech evropských zemích vytvořením „zdravotní unie EU“.

2. Krize COVID-19: vnější symetrický otřes s odlišnými účinky na jednotlivé členské státy EU

2.1. Krize COVID-19 a její dopady na EU

2.1.1. Ačkoli bylo v době přípravy tohoto usnesení ještě příliš brzy na posouzení plného dopadu pandemie COVID-19, je již zřejmé, že se jedná o nejhorší hospodářský otřes, který evropské ekonomiky zasáhl od druhé světové války. Cesta k oživení bude pravděpodobně dlouhá a obtížná. Prognózy MMF a Evropské komise potvrzují, že tato krize postihla všechny členské státy EU s různou mírou intenzity⁽¹⁾ a že jde o krizi, která zpochybňuje nejen vzorce našeho chování, ale i naše modely výroby, spotřeby a zaměstnanosti.

2.1.2. Jde o vážnou krizi, neboť EU postihla v době velkého hospodářského a politického oslabení. V některých zemích ještě nepolevily negativní účinky předchozí hospodářské a finanční krize (2008–2010), a jejich ekonomiky jsou stále ještě poměrně citlivé, křehké a náchylné k otřesům. Podobně se z dopadů poslední hospodářské krize stále ještě nepodařilo vymanit některým sociálním skupinám, a to i v bohatších členských státech. Týká se to například osob se zdravotním postižením⁽²⁾. Krize kromě toho nastala v okamžiku, který je pro EU klíčový, totiž ve fázi přechodu k digitální ekonomice citlivé na hospodářskou, environmentální a sociální udržitelnost.

2.1.3. Jedná se o krizi, která má rušivý dopad z ekonomického i sociálního hlediska. Nejvyšší prioritou teď je, aby celý soubor činností a politik vrátil naše životy, naše hospodářské, sociální a environmentální systémy a naše organizace k „nové normální situaci“.

2.1.4. Krize bude vážnou zatěžkávací zkouškou pro Evropskou unii jako celek, pro náš hospodářský systém a sociální modely, pro naše hodnoty i pro naši demokracii.

2.2. Hospodářské dopady

2.2.1. Na rozdíl od předchozí krize jsme tentokrát byli vystaveni bezprostřednímu a naprostému zákazu celé řady aktivit, což vedlo k prudkému poklesu výroby, rychlému nárůstu nezaměstnanosti a zhoršení životní úrovně (snížení reálného příjmu, nejistota zaměstnání, omezená mobilita), výraznému snížení obratu zahraničního obchodu jak v rámci EU, tak se třetími zeměmi, a k prudkému zhoršení ukazatelů veřejných financí.

⁽¹⁾ Georgieva, C., *The Great Lockdown: Worst Economic Downturn Since the Great Depression* (Rozsáhlé omezení volného pohybu osob – nejhorší hospodářský propad od velké hospodářské krize), tisková zpráva MMF č. 20/98, 2020.

⁽²⁾ Statistické údaje EU týkající se příjmů a životních podmínek (EU-SILC) ukazují vzestup chudoby a sociálního vyloučení u osob se zdravotním postižením mezi lety 2010 a 2018 v Estonsku, Lucembursku, Německu, Švédsku, Irsku, České republice, Litvě, Itálii, Nizozemsku, na Maltě a ve Španělsku.

2.2.2. Na základě dostupné analýzy dopadu krize COVID-19 na hospodářský růst, jež předpovídá snížení růstu HDP o přibližně 8 %⁽³⁾, by se měla celosvětová nezaměstnanost zvýšit o 24,7 milionu, přičemž nejistotou by mělo být postiženo 13 až 36 milionů pracovních míst⁽⁴⁾. V případě EU se očekává, že míra nezaměstnanosti vzroste z 6,7 % (2019) na 9,0 % (2020)⁽⁵⁾. Tato krize rovněž vážně ohrožuje: i) systém malých a středních podniků, které jsou páteří evropského výrobního systému, ii) konkurenceschopnost systému velkých evropských společností, iii) samotné přežití některých hospodářských odvětví, jako jsou např. pohostinství, cestovní ruch, doprava a kultura.

2.2.3. Odhady pro rok 2021⁽⁶⁾ jsou mnohem optimističtější a počítají s podmíněným oživením, které však bude záviset na následujících parametrech: omezující opatření již budou zrušena; pandemie zůstane pod kontrolou; bezprecedentní měnová, fiskální a regulační opatření přijatá členskými státy a EU prokáží svou účinnost, pokud jde o zmírnění bezprostředního hospodářského a sociálního dopadu krize a zmírnění dlouhodobých škod na hospodářských a sociálních vztazích a globálních hodnotových řetězcích.

2.2.4. Z pohledu EU byl prakticky ochromen jednotný trh. Krizové balíčky členských států navíc přinesly nebezpečí nerovných podmínek, které je třeba naléhavě řešit. Prudce vzrostla nejistota ohledně budoucích investic a hlavní ukazatele, jako např. PMI, nebo důvěra podniků a spotřebitelů dosáhly svého historického minima.

2.2.5. Nejhlubší hospodářský a sociální dopad bude proto s největší pravděpodobností zaznamenán během druhého čtvrtletí letošního roku, v závislosti na stupni postižení jednotlivých odvětví. Ve druhé polovině roku 2020 můžeme očekávat určité hospodářské oživení, i když druh oživení by se mohl v jednotlivých zemích lišit.

2.2.6. Ještě vážnější však je, že otřesy úplně přerušily a změnilly naše obvyklé modely a režimy životního stylu. V rámci procesu oživení a opětovného zahájení činnosti je nutné se zaměřit nejen na obnovení hospodářské výkonnosti, ale možná ještě naléhavěji a především na to, aby bylo možné dát naději a příležitost přizpůsobit naše životy „nové normální situaci“, a to včetně plného souladu se zásadami udržitelného rozvoje.

2.3. Sociální dopady

2.3.1. Pandemie COVID-19 bude mít dalekosáhlé dopady na výsledky na trhu práce. Vedle naléhavých obav o zdraví pracovníků a jejich rodin budou virus a následné hospodářské otřesy třemi zásadními způsoby ovlivňovat svět práce: 1) množství pracovních míst (nezaměstnanost a podzaměstnanost); 2) kvalita práce; 3) dopady na určité skupiny, které mohou ve větší míře pocítit nepříznivé výsledky na trhu práce. Některé kategorie pracovníků jsou postiženy více, protože nemají sociální záchranné sítě: mladí lidé s nejistým zaměstnáním, starší pracovníci, pracovníci se zdravotním postižením, ženy (protože jsou výrazně zastoupeny v nejpostiženějších odvětvích nebo proto, že zůstávají doma, aby se staraly o rodinné příslušníky), osoby samostatně výdělečně činné nebo pracovníci platform, pracovníci s nízkými mzdami, migrující pracovníci a lidé označovaní jako „neviditelní“ pracovníci, tj. ti, kteří vykonávají nehlášenou práci. Je rovněž pravděpodobné, že značně vzroste chudoba pracujících⁽⁷⁾.

2.3.2. Prioritou je zachování zaměstnanosti a příjmů pro všechny pracovníky. Současné politiky musíme utvářet s ohledem na dlouhodobou perspektivu. EU potřebuje silnou evropskou strategii v oblasti sociálního oživení a rekonstrukce na unijní i vnitrostátní úrovni, jíž se budou aktivně účastnit sociální partneři, aby se posílila ekonomika, zabezpečila práva pracovníků a zajistily dobré životní podmínky pro všechny. Jsou zapotřebí hlubší institucionální a politické reformy, aby bylo možné posílit oživení a vybudovat odolnost prostřednictvím stabilních a univerzálních systémů sociální ochrany, jež mohou působit jako automatické hospodářské a sociální stabilizátory při řešení krizí. Pomůže to rovněž obnovit důvěru v instituce a vlády.

⁽³⁾ Evropská komise, GŘ ECFIN.

⁽⁴⁾ Mezinárodní organizace práce, *COVID-19 and the world of work: Impact and policy responses* (Pandemie COVID-19 a svět práce: dopad a politické reakce), březen 2020.

⁽⁵⁾ Evropská komise, jaro 2020, Evropská hospodářská prognóza, institucionální dokument č. 125, květen 2020.

⁽⁶⁾ Evropská komise, GŘ ECFIN.

⁽⁷⁾ První zjištění nadace Eurofound týkající se života, práce a pandemie COVID-19, duben 2020: „Výsledky průzkumu ukazují, že v důsledku ekonomických dopadů krize způsobené pandemií COVID-19 je pod finančním tlakem více domácností než před začátkem krize. Téměř polovina všech respondentů (47 %) uvádí, že má jejich domácnost potíže vyjít s příjmem. (...) Z respondentů, kteří během krize natrvalo ztratili práci, 90 % uvedlo, že se finanční situace jejich domácnosti zhoršila, 44 % nemá žádné úspory a 35 % má jen takové úspory, aby si udrželo současnou životní úroveň po tři měsíce.“

2.3.3. Dvoustranný a třístranný sociální dialog mezi vládami a organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů je klíčovým nástrojem pro vypracování a zavádění udržitelných řešení, od komunitní úrovně po úroveň celosvětovou. To vyžaduje silné, nezávislé a demokratické organizace sociálních partnerů.

2.3.4. Je třeba věnovat zvláštní pozornost tomu, aby oživení z této krize neprobíhalo dvou rychlostním způsobem, jak tomu bylo při poslední krizi. Podpora musí být poskytnuta všem skupinám, aby se mohly zotavit současně, aniž by zranitelnější sociální skupiny musely trpělivě čekat, než se jim dostane stejných zlepšení v oblasti zaměstnanosti a životní úrovně jako zbytku populace. Týká se to zejména mladých lidí, osob se zdravotním postižením, příslušníků etnických menšin, migrantů a uprchlíků.

2.3.5. Zvláštní pozornost a opatření je třeba zaměřit také na skupiny mimo trhy práce, které se již potýkají s chudobou, jakož i na nové skupiny postižené chudobou, jež mají vzniknout. Tyto skupiny čelí nebezpečí další marginalizace doprovázené řadou sociálních a zdravotních problémů.

2.3.6. Organizace občanské společnosti samy patří mezi oběti nerovností a nedostatků v systému. Jejich současnou i budoucí schopnost reagovat na potřeby ohrožují často nedostatečné a kolísavé zdroje. To je třeba řešit zajištěním mechanismů pro financování organizací občanské společnosti.

3. Hodnocení reakce EU na krizi COVID-19

3.1. Mimořádná opatření

3.1.1. Pandemie koronaviru v současné době v Evropě (a podobně i na celém světě) určuje veškeré parametry našeho života, včetně hospodářské činnosti, organizace a systémů. Hospodářství a nástroje hospodářské politiky jsou zcela podřízeny úspěšnému řešení krize a významně přispívají k jejímu ukončení. I v tomto kritickém období je však vhodné zaručit, že:

- mobilizované finanční zdroje budou využívány účinně a budou řádně zacíleny v závislosti na potřebách,
- všechny způsobilé subjekty (fyzické osoby, firmy a podniky, neziskové organizace, poskytovatelé veřejných služeb atd.) postižené pandemií obdrží spravedlivou kompenzaci,
- hospodářství bude připraveno po překonání pandemie znovu zahájit svou činnost, přičemž bude třeba vzít si ze současné pandemie ponaučení týkající se sociálních otázek, které je třeba naléhavě řešit.

3.1.2. Ačkoli trh a hospodářství nemohou hrát při řešení problému neznámého zdravotního problému úlohu diagnostika a hodnotitele, bylo by zároveň prakticky nemožné problém pandemie řešit bez náležitého přihlédnutí k souvisejícím hospodářským a finančním nákladům a důsledkům.

3.1.3. Členské státy i příslušné orgány EU již v reakci na krizi přijaly celý soubor mimořádných, preventivních, stabilizačních a kompenzačních opatření. Ta můžeme podle jejich druhu rozdělit do několika kategorií, např. na měnová a stabilizační, fiskální, založená na zárukách a úvěrech či týkající se předpisů a postupů. Tato opatření jsou zaměřena na celou oblast života, ačkoliv hlavně na hospodářství a podnikání a na sociální otázky (viz příloha I).

3.1.4. Představují komplexní kombinaci hospodářských politik, včetně reakce měnové politiky, a to zejména prostřednictvím nové vlny kvantitativního uvolňování, doplněné o nový systém nákupu cenných papírů s cílem podpořit likviditu finančního trhu v rámci odpovědnosti ECB, funkce makroekonomické stabilizace ze strany ESM, souboru fiskálních opatření sahajících od dočasného přijetí flexibilních fiskálních pravidel a pravidel státní podpory až po rozsáhlé fiskální injekce na podporu podniků a jednotlivců postižených pandemií, odložení platebních závazků a masivní přerozdělování rozpočtových toků EU. Velmi důležitý je rovněž balíček regulačních a procesních opatření různého druhu.

3.1.5. Objem finančních zdrojů souvisejících s opatřeními na podporu evropské společnosti se odhaduje na téměř 3 000 miliard EUR (16 % HDP EU v roce 2019). Doposud se jednalo o soubor opatření v oblasti hospodářské politiky prováděných na úrovni EU a – především – na úrovni členských států. V rámci prvotního plánu hospodářské reakce na koronavirus EU souvisí pouze 165 miliard EUR přímo se společnými zdroji financování EU v podobě dotací a finančních nástrojů. K dalším krokům iniciovaným EU patří opatření na podporu likvidity, na zavedení pružnějších pravidel nebo na zavedení záručních finančních nástrojů. Veškerá ostatní přímá opatření fiskálního charakteru spočívala v krocích, které učinily nebo zavádějí členské státy. Podíl kroků, jež připravila EU, následně vzrostl.

3.1.6. Nedávno přijatý balíček Evropské komise týkající se budoucího financování EU, jehož součástí je návrh na dočasný nouzový evropský nástroj na podporu oživení (tzv. *Next Generation EU*) a podstatná úprava původního návrhu víceletého finančního rámce EU na období 2021–2027 představují skutečnou revoluci v této oblasti.

3.1.7. Taktéž komplexní balíček, který byl oznámen na samém konci května, představuje významný příspěvek Evropské komise k řešení současné situace. Je spojen s účinným a adekvátně zacíleným novým nástrojem zaměřeným výhradně na ukončení mimořádných opatření, nový start a oživení po skončení pandemie COVID-19. Snaží se zaměřit na skutečné potřeby s cílem zachovat homogenní a funkční jednotný trh. Zdá se, že model financování je celkem přiměřený, neboť představuje inovaci a svědčí o solidaritě vůči členským státům. Fungování budoucího nástroje *Next Generation EU* musí být kompatibilní s novým víceletým finančním rámcem, kde musí být dostatečně zohledněny i další priority EU, jež nejsou nutně spojeny s pandemií (například Zelená dohoda pro Evropu, zlepšení jednotného trhu a podmínek pro konkurenceschopnost EU, evropský pilíř sociálních práv a postupné přizpůsobování zásadám udržitelného rozvoje, jakož i veškeré mezinárodní smlouvy a úmluvy podepsované a ratifikované EU a členskými státy).

3.2. Analýza a závěry týkající se přiměřenosti a (ne)dostatečnosti opatření

3.2.1. Jak bylo uvedeno výše, toto téma je natolik komplexní, že správné řešení je možné nalézt pouze na základě dobře koordinovaného souboru politik a jasných pravomocí jednotlivých subjektů, jakož i odpovídajícího zaměření a harmonogramu opatření. V rámci souboru přijatých opatření nalezneme několik nových inovativních přístupů, které lze použít i pro následující období.

3.2.2. Je to poprvé od poslední krize a jejích důsledků, kdy má nově zřízený Evropský mechanismus stability (ESM) příležitost, aby stabilizoval makroekonomické prostředí eurozóny. Reakce v rámci měnové politiky byla rovněž velmi důležitá pro to, aby finančnímu sektoru umožnila zachovat funkčnost a výkonnost, jakož i dostatečnou likviditu. Velmi důležitá jsou také opatření zavádějící flexibilnější pravidla státní podpory a fiskální kázně, díky čemuž je možné udržet v oběhu finanční zdroje i v případě růstu rizika snížení agregované poptávky. Bylo nezbytné co nejdříve poskytnout kompenzace všem subjektům zasaženým krizí – jednotlivcům, podnikům i neziskovým organizacím – v podobě odložení jejich povinností a poskytnutí náhrady škod vzniklých v období omezení volného pohybu osob.

3.2.3. Rovněž mimořádná opatření byla velmi přiměřená. Skutečnost v praxi ukázala, že v době fatálních nebezpečí se členské státy stále raději spoléhají samy na sebe. Určitá koordinovaná opatření související s dodávkou základního zdravotnického materiálu a vybavení by byla nutná nejen z praktických důvodů, ale také proto, aby dala smysl hodnotám jednotného trhu EU. Slouží to rovněž jako inspirace pro zavádění opatření v rámci strategie ukončování mimořádných opatření a rušení omezení, která je třeba pečlivě koordinovat. Tato mimořádná situace rovněž otevírá rozsáhlý prostor pro nástroje založené na zárukách a úvěrech vycházející tentokrát především ze souboru nástrojů EIB. Zohledňuje potřebu zapojit více soukromého kapitálu podle pravidel pro přidělování, pokud jde o veřejný zájem. Pokud skutečná potřeba výrazně převyšuje omezené zdroje veřejných financí, je to jediné řešení, které lze dále rozvíjet i v „nové normální situaci“.

3.2.4. Stejně jako během krize před deseti lety se i v tomto období ukázala závažná omezení rozpočtu EU, pokud jde o to, jak reaguje na nečekané otřesy, zejména když k nim dojde na konci stávajícího finančního rámce. Flexibilita rozpočtu EU opakovaně odhaluje jednu z hlavních slabých stránek finanční architektury EU. V případě potřeby mobilizovat skutečně obrovské množství finančních prostředků bude nezbytné vytvořit nový nástroj (jako je např. *Next Generation EU*), jinak bude nutné se v tomto ohledu spolehnout na členské státy. Tato situace jasně ukazuje potřebu dalšího zlepšení finančního systému EU, a to zejména v případě neočekávaných otřesů. Současný model neposkytuje dostatečnou společnou finanční základnu EU pro podporu makroekonomické stability EU a eurozóny.

3.3. Hodnocení pravomocí orgánů EU k zavádění takových opatření

3.3.1. V návaznosti na výše uvedený popis a analýzu velmi oceňujeme relevantní a včasnou reakci ECB a Euroskupiny ohledně aktivace ESM. Mimořádně důležitá byla také reakce Evropské komise, zejména pokud jde o přijetí flexibilnějších pravidel a mimořádných opatření na podporu dodavatelských řetězců materiálu a vybavení, jež byly nesmírně důležité pro reakci na vypuknutí a šíření pandemie. Po určité době začala vedoucí úlohu přebírat Komise, jež v květnu zavedla a začala provádět komplexní balíček, jehož součástí je i upravený nový návrh víceletého finančního rámce a nástroj *New Generation EU*. Nyní je důležité získat podporu členských států, aby bylo možné dosáhnout ohledně tohoto balíčku shody a co nejdříve začít s jeho praktickým prováděním. Největším ponaučením, jež bychom si měli odnést, je skutečnost, že EU jako celek je v případě rozsáhlých vnějších otřesů stále ještě poměrně zranitelná a navzdory neustálému zlepšování je na jejich řešení v některých ohledech dosud vybavena špatně. Nejzávažnějším příkladem v tomto ohledu je velmi omezená flexibilita a připravenost rozpočtu EU reagovat.

3.3.2. Kromě toho začaly orgány EU a členské státy teprve po určité době přijímat opatření k zajištění integrity, homogenity a účinnosti jednotného trhu, který je nejdůležitějším hospodářským úspěchem procesu integrace EU.

3.4. Scénáře a výzvy do budoucna

3.4.1. Nejpravděpodobnějším scénářem do budoucna je, že během druhého čtvrtletí roku 2020 bude dosaženo dna hospodářského cyklu, přičemž ve druhé polovině roku se začnou ukazovat známky oživení. Pokud nenastane druhá vlna pandemie a ukončování mimořádných opatření a pokud budou strategie hospodářského oživení přiměřené a účinné, lze očekávat, že vzestup bude pokračovat i v průběhu roku 2021, přičemž v roce 2022 dosáhne úrovně z období před pandemií COVID-19, pokud jde o hospodářskou výkonnost, resp. v roce 2023, pokud jde o investiční aktivitu. Tento scénář lze považovat za realistický, ač mírně optimistický. Nicméně vzhledem k tomu, že je nejistota stále velmi vysoká, by EU měla být připravena rovněž na méně pozitivní vývoj, mj. možná i na znovuzavádění omezujících opatření, na další mimořádné kroky, na větší zapojení do zmírňování následků a na cílenější kompenzace pro podniky a jednotlivce v nouzi.

3.4.2. Současná situace není pouze fází cyklu hospodářského vývoje, ale také důležitým a rozhodujícím okamžikem, pokud jde o strukturální a reformní změny hospodářských a sociálních systémů a organizace Evropy. Cílem současného období není jen v praxi znovuoživit hospodářství (návrat cyklu na úroveň před pandemií COVID-19), ale také – což je možná ještě důležitější – navrhnout a provést zásadní kvantitativní a kvalitativní změny. Cílem je provést celkové hodnocení našeho sociálně-ekonomicko-ekologického modelu a identifikovat jeho klady a zápory. Tuto radikální rekonstrukci je třeba zohlednit nejen v rámci nových nebo upravených politik, ale také v rámci nových kompetencí, jež by měly zahrnovat všechny subjekty (ve vztazích mezi členskými státy a orgány EU i interně mezi orgány EU), v souladu se zásadou subsidiarity. Je také načase zhodnotit, proč naše stávající sociální a ekonomické struktury nechávají tolik lidí vystavených rizikům plynoucím z takových otřesů. Současná pandemie upozornila na zvláštní zranitelnost osob, jejichž nejisté postavení v zaměstnání jim odpírá sociální ochranu a možnost vzít si v obtížné době dovolenou, jakož i osob izolovaných od svých komunit a podpůrných sítí, které v nich existují.

3.4.3. K hlavním oblastem procesu oživení a rekonstrukce patří:

- plné rozvinutí potenciálu jednotného trhu s cílem zachovat jeho integritu, funkčnost a účinnost v zájmu obnovení jeho konkurenceschopnosti,
- doplnění jednotného trhu o ambiciózní sociální agendu, zejména o plné provádění evropského pilíře sociálních práv s cílem zajistit vzestupnou sociální konvergenci,
- pokračování provádění nezbytných strukturálních změn a souvisejících investičních aktivit, zejména pokud jde o digitální, inteligentní a sociální inovace a ekologickou transformaci,
- trvalé zlepšování konkurenceschopnosti EU,
- vytvoření podmínek pro posílení soběstačnosti a odolnosti EU při řešení globálních dopadů,
- vytvoření podmínek pro zachování kontroly nad strategickými aktivy a odvětvími EU,

- podpora přístupu na trh práce pro všechny s cílem vybudovat inkluzivní a odolnou pracovní sílu,
- investice do začlenění určitých marginalizovaných komunit s cílem zajistit jejich plné sociální a ekonomické zapojení,
- podstatné zlepšení dodavatelských řetězců EU v případě nebezpečí a mimořádných událostí.

4. Krize po skončení pandemie COVID-19: příležitost a nutnost změn v Evropské unii

4.1. „Černá labuť“

4.1.1. Mnoho pozorovatelů srovnává krizi COVID-19 s „černé labuť“, jak ji definuje libanonský matematik Nassim Nicholas Taleb a podle níž jde o „výjimečnou a nepředvídatelnou událost, neboť nespadá do oblasti běžných lidských očekávání, ale je tak přelomová, protože dokáže narušit životy, změnit vnímání a navždy proměnit společenství, která jsou tímto jevem zasazena“⁽⁸⁾. Máme ale při řešení mimořádné situace související s pandemií COVID-19 skutečně co do činění s černou labutí? Jde o tak nečekanou událost? Nebo jsme naše systémy zdravotní péče, strategickou výrobu a sociální struktury oslabili řadou nesprávných rozhodnutí? Pokračování v obvyklém postupu už nemůže být politickou možností, jak řešit dopady krize. Evropa má možnost a příležitost budovat nový svět a EU při tom musí hrát hlavní úlohu.

4.1.2. K překonání této krize je proto zapotřebí jiná kombinace a jiné načasování politických reakcí. Zvolíme-li správné řešení, můžeme tuto situaci společně zvládnout, zachránit životy a zachovat společenský blahobyt, transformovat naše sociálně ekonomické modely na modely, které budou ještě více zaměřené na lidi a přírodu, a posílit celosvětové partnerství pro udržitelný rozvoj.

4.1.3. Proto se nyní musíme zaměřit na to, co je pro všechny zásadně důležité: poskytování podpory podnikům, aby překonaly krizi a mohly nabízet důstojnou práci, dobré životní a pracovní podmínky, rovný přístup ke zdravotní péči, zdravým potravinám, čisté vodě a vzduchu a bezpečnému spotřebnímu zboží, přírodu v dobrém stavu, bezpečné klimatické podmínky pro příští generaci, stále inkluzivnější společnost, která bude přístupná všem, a silnou a fungující demokracii, která nás bude v případě potřeby chránit. Abychom toho dosáhli, musíme mít vysoké ambice a učinit v pravý čas správná rozhodnutí, tj. „plán rekonstrukce a oživení EU“.

4.1.4. Evropská komise musí přijmout konkrétní opatření, aby zabránila tomu, že by vlády přijaly „nouzový stav“, který by narušoval lidská práva a právní stát. Vlády by neměly zneužívat koronavirové krize a zavádět opatření, která nejsou v rámci reakce na krizi naprosto nezbytná – např. opatření, která narušují soukromí, řádný legislativní proces, soudní pravomoci a úlohu soudů či práva občanů a občanské společnosti. Veškerá přijatá opatření musí být přiměřená a jejich cílem musí být zajištění bezpečnosti pro veřejnost. Musí být zejména zaručena svoboda projevu pro ty, kteří upozorňují na problémy způsobené současnou situací.

4.2. Pokyny pro plán oživení a rekonstrukce EU

4.2.1. EHSV je přesvědčen, že dopady koronavirové krize lze úspěšně překonat pouze tehdy, pokud bude oživení probíhat spolu s restrukturalizací společnosti, a proto se musíme zaměřit na rekonstrukci i na oživení. Nestačí pouze obnovit to, co existovalo v minulosti, ale musíme provést restrukturalizaci a dosáhnout zlepšení. Podle EHSV budou muset restrukturalizace a zlepšení vycházet ze zásad, jimiž se řídí veškerá naše činnost: umožnění plného fungování jednotného trhu, ochrana lidských práv, demokratických hodnot a právního státu, splnění cílů udržitelného rozvoje, vytvoření oběhového hospodářství a dosažení klimatické neutrality v EU nejpozději do roku 2050. Musíme rovněž zajistit řádnou správu věcí veřejných a demokratickou odpovědnost.

4.2.2. Opatření mohou být jakkoli dobrá a rozsáhlá, avšak budou účinná a dostane se jim podpory pouze tehdy, pokud budou fungovat v praxi a dostanou se k osobám, jimž jsou určeny. Je proto nezbytné usilovat o to, aby bylo zajištěno jejich účinné provádění, a to jak ze strany orgánů EU, tak ze strany členských států.

⁽⁸⁾ Nassim Nicholas Taleb (2007), *The Black Swan: the impact of the highly improbable* (Černá labuť: dopad vysoce nepravděpodobného).

4.2.3. Zásadní je, abychom se poučili ze selhání společnosti, které v průběhu této pandemie způsobilo neúměrně vysoké množství úmrtí. Máme na mysli rezidenční zařízení pro osoby se zdravotním postižením a starší osoby. Tato zařízení se během krize stala ohniskem nákazy a úmrtí. To se musí stát varovným signálem v tom smyslu, že finanční prostředky EU nelze investovat do zařízení, která nejen upírají lidem právo na svobodnou volbu ohledně vlastního způsobu života, ale jsou ze strukturálního hlediska rovněž nevhodná k tomu, aby v případě vyšší moci poskytovala lidem ochranu.

4.2.4. Koronavirová krize bohužel jasně ukázala, že je v celé EU nezbytně nutná intenzivní osvěta, pokud jde o občanskou kulturu lidských práv a demokratického soužití na základě zásad a hodnot uvedených v článku 2 SFEU. Znovu opakujeme, že se důrazně a trvale zasazujeme o základní hodnoty, jako jsou lidská práva, demokracie a právní stát, jak jsou uvedeny v zakládajících smlouvách EU.

4.2.5. Při řešení krize je klíčovým pojmem solidarita. Solidarita s poskytovateli péče v nemocnicích a pečovatelských domech. Solidarita s pracovníky, kteří nedostávají mzdy, a zaměstnavateli, kteří se kvůli záchraně svých podniků rovněž vzdali nároku na odměnu a prémie. Solidarita ze strany orgánů veřejné správy s hospodářskými, ale i kulturními a dalšími složkami společnosti, které se neobejdou bez podpory. A především solidarita mezi zeměmi, zejména v rámci EU, protože země v EU jsou tak úzce hospodářsky spjaty, že jen společný a podpůrný přístup jim umožní účinně čelit dopadům krize.

4.2.6. Nezbytnou ekonomickou motivaci poskytne rozsáhlý plán zelených investic, který umožní vybudovat odolnost vůči budoucím otřesům. Tento ambiciózní úkol, který má docílit hlubokých změn, lze splnit pouze za určitých specifických podmínek, které je třeba výslovně uznat. V plánu EU na oživení po koronavirové krizi by tedy měly být propojeny ekonomické a environmentální cíle, aby byl oboustranně výhodný. Za tímto účelem je nutné pečlivě vybírat investiční programy, zaměřit se na odvětví s vysokým potenciálem pro stimulaci hospodářství, na vytváření pracovních míst a ekologickou transformaci (ekologický impuls).

4.2.7. Evropský ekologický impuls by proto měl být uzpůsoben tak, aby byly splněny dva zastřešující cíle. Zaprvé se jedná o to, stimulovat hospodářství a vytvářet pracovní místa, přičemž je třeba zároveň zabezpečit ta pracovní místa, jež jsou ohrožena. Zadruhé je nutné podporovat přechod evropského hospodářství k ekologické a odolné budoucnosti. Neboli, jak se vyjádřil místopředseda Komise Frans Timmermans na Twitteru: *„Prostřednictvím oživení, které navrhujeme, vznikne společnost, kterou potřebuje tato generace i generace příští a jež bude ekologická, prosperující a odolná. V této společnosti nebude nikdo opomenut.“*

4.2.8. Jedním z požadavků se stane vzájemnost. Když jsou veřejné zdroje využívány k tomu, aby poskytovaly soukromému sektoru perspektivu do budoucna, má společnost právo očekávat, že se jí to zúročí. To platí pro dohody o placení daní, možnost být dobrým sociálním zaměstnavatelem, zadržování dividend a prémie a povinnost usilovat o snížení emisí CO₂, dodržování právních předpisů v oblasti životního prostředí a zvýšení udržitelnosti politik mobility společností.

4.2.9. Stávající hospodářský model má jako svou referenční hodnotu (symbol) HDP, což je ukazatel, který nikdy nebyl schopen vyčíslit, co je pro občany skutečně důležité. Chceme-li nyní pojmut model hospodářského a sociálního rozvoje v EU nově, musíme podle EHSV tento důležitý hospodářský ukazatel doplnit o jiný, stejně důležitý ukazatel, jímž je blahobyt společnosti.

4.2.10. EHSV se domnívá, že plán rekonstrukce a oživení se musí zaměřit především na lidi a budoucnost naší planety. V tomto ohledu je v krátkodobém horizontu klíčové zachovat co nejvyšší čistou zaměstnanost. Je však také důležité myslet na budoucnost. Jedná se o ekonomiku, která ob stojí v budoucnu a která bude plnit potřeby společnosti, nebude zhoršovat změnu klimatu, bude inteligentně využívat zdroje, zajistí výdělečnou schopnost v Evropě a zároveň vytvoří zdravé životní prostředí a dobrou zaměstnanost. V zájmu udržitelné budoucnosti o to musíme usilovat. Ekonomika, která ob stojí v budoucnu, se rovněž vyznačuje tím, že je co nejdostupnější pro všechny druhy pracovníků a všem umožňuje, aby byli prospěšní svým komunitám a společnosti jako celku. Musíme se poučit z nových opatření zaměřených na flexibilitu, která v průběhu krize zavedli zaměstnavatelé, abychom uspokojili potřeby těch, kteří jsou nejvíce vzdáleni trhu práce (osoby se zdravotním postižením, dlouhodobě nezaměstnaní, starší pracovníci), a usnadnilo se tak jejich zapojení do nového, ekologičtějšího hospodářství. Snažme se dosáhnout tohoto cíle, jímž je udržitelná budoucnost.

4.2.11. EU a její členské státy by měly zajistit, že podniky v nové ekologické ekonomice, zejména začínající podniky a malé a střední podniky, budou mít přístup ke kapitálu, který potřebují k dalšímu rozvoji řešení do budoucna.

4.2.12. Do vytváření a posilování podpůrných opatření musí být zapojeni sociální partneři, aby se kompenzovala nedostatečná hospodářská činnost v mnoha odvětvích a byly chráněny všechny druhy pracovníků a malých podniků. Jsou nezbytné přiměřené a udržitelné dávky v nezaměstnanosti a další formy pomoci, včetně evropských minimálních norem týkajících se čistého náhradového poměru, doby trvání nároku na dávky v nezaměstnanosti a jejich rozsahu. V odvětvích, kde je to proveditelné, mohou být po konzultaci se sociálními partnery zavedeny režimy zkrácené pracovní doby. V některých členských státech mohou být pracovníkům v karanténě vypláceny dávky v nemoci. Další možností, jak usnadnit situaci podniků, zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, je v konzultaci se sociálními partnery zjednodušit přístup k práci na dálku. Kromě toho by orgány veřejné správy mohly malým a středním podnikům poskytnout finanční pomoc a technickou podporu, aby jim pomohly rychle vytvořit kapacity pro práci na dálku.

4.2.13. Reforma hospodářství a společnosti bude možná, pokud do ní budou zapojeni všichni občané prostřednictvím organizací sociálních partnerů a občanské společnosti. Členské státy a EU proto musí zajistit, aby v tomto složitém procesu nikdo nezůstal opomenut, a to zejména nejohroženější pracovníci, osoby v předdůchodovém věku, osoby se zdravotním postižením, ženy pracující na nejméně ceněných pozicích a mladí lidé, zejména ti, kteří patří k viditelným menšinám a ti, kteří jsou z přístěhovalického prostředí, a zvláště ti, kteří patří k několika takovým skupinám.

5. Plán oživení

EHSV vyzývá k **ekologickému oživení a důraznému sociálnímu i silnému ekonomickému oživení** a zastává názor, že tento ambiciózní program, který přinese zásadní změnu, může být úspěšný, pokud bude vycházet z šesti zásad: solidarity, konkurenceschopnosti, udržitelnosti, zachování pracovních míst, zachování příjmu a angažovanosti. Čím důraznější jsou opatření zaměřená na oživení a čím více jsou uzpůsobena situaci v členských státech a jejich obyvatelům, tím větší důvěru si Evropa získá a o to více bude schopna prokázat, že dokáže čelit bezprecedentním výzvám, jež v této krizi řešíme.

5.1. Jednotný trh

5.1.1. Strategie pro jednotný trh je ústředním bodem evropského projektu, který umožňuje volnější pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu a poskytuje příležitosti evropským podnikům, spotřebitelům a pracovníkům. Je třeba přijmout opatření, která umožní plně rozvinout celý jeho potenciál pro odstranění překážek. Po krizi a dalších změnách, k nimž došlo, jako je například digitalizace, je třeba, aby se jednotný trh plně přizpůsobil novým myšlenkám a podnikatelským modelům. Cílem je proto obnovit, oživit a přebudovat jednotný trh tak, aby se stal nástrojem pro oživení. Mezi krátkodobá opatření patří okamžité otevření hranic. Kromě toho potřebujeme krátkodobá opatření ve dvou oblastech:

Řešení napětí. V této oblasti panují vážné obavy týkající se nově vznikajících „nerovných“ podmínek. Stimulační balíčky členských států jsou velmi různorodé a vytvořily (vedeny chválihodným záměrem absorbovat část šoku na straně poptávky) nerovné podmínky mezi členskými státy. Dále je třeba řešit státní podporu, analyzovat ji z hlediska jednotlivých odvětví a zaměřit se na to, jak tato opatření naruší z krátkodobého a dlouhodobého hlediska hospodářskou soutěž a rovné podmínky.

Nastartování ekonomiky a produktivity. Potřebujeme, aby reálná ekonomika byla produktivní (to znamená, že potřebujeme pracovní místa, kupní sílu a základní produkty a služby). Tato produktivita může mít různou formu a může se opírat o různé podnikatelské modely, avšak chceme-li se vyhnout dalšímu prohlubování nerovností, musíme v této oblasti přijmout opatření. Toto nastartování znamená vytvořit podpůrné balíčky a příznivé prostředí pro malé a střední podniky a průmysl. Jak je známo, malé a střední podniky jsou páteří evropského hospodářství a potřebují zvláštní podporu, avšak bez další zátěže nebo byrokracie. Oživení bude pro malé a střední podniky možné pouze tehdy, pokud bude na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni k dispozici finanční podpora. Zásadní význam budou mít dotace, úvěry, zajištění likvidity, daňové pobídky, výhodné podmínky pro udržení a zamětnávání pracovníků, přezkum právních předpisů v oblasti platební neschopnosti a další podpora. Pokud jde o právní předpisy o platební neschopnosti, EU by měla přijmout legislativní opatření, které umožní, aby malé podniky, které v důsledku COVID-19 zkrachovaly, mohly znovu rychle začít svou činnost. Tato opatření by měla být časově omezená.

5.2. Průmyslová strategie

5.2.1. Je nutná správně koordinovaná evropská průmyslová politika, která by zohledňovala jak aktuální problémy související s pandemií COVID-19, tak situaci v období po pandemii a aspekty digitalizace a udržitelnosti. To je třeba podpořit rozsáhlými investicemi do udržitelných hospodářských a podnikových struktur a vytvářením vysoce kvalitních

regulérních stálých pracovních smluv. Realizace inovačního potenciálu malých a středních podniků a přechod na inkluzivní oběhovou a klimaticky neutrální ekonomiku by mohly zajistit dlouhodobé zabezpečení zdrojů i krátkodobé dodávky důležité pro budoucí výzvy.

5.2.2. Je třeba určit a podpořit klíčová průmyslová odvětví a sektory, a to od lidských zdrojů po výzkum, v důsledku čehož bude evropská průmyslová politika tato strategická odvětví chránit před trhem a zajistí bezpečné dodávky klíčového vybavení, jako jsou respirátory, roušky a další produkty potřebné při pandemii. To musí znamenat, že budou podporovány podniky, které přemístí výrobní kapacitu do Evropy, což EU umožní znovu získat kontrolu nad výrobou a zajistit nezávislost na světovém trhu, a to vždy v souladu se spravedlivým ekologickým přechodem. Tyto podniky a společnosti musí být udržitelné a jejich zaměstnanci musí mít možnost se silně angažovat. Tyto podniky se také musí zapojit do Zelené dohody pro Evropu jako rámce pro plány oživení a rekonstrukce.

5.2.3. Pojetí podniků jako subjektů poskytujících služby znamená rozvíjet podniky, které nejvíce přispívají ke společné prosperitě, což znamená např. oblast zdravotnictví, sociální péče, vzdělávání, renovací, kultury, řemesel a tvořivosti, a jež mají prospěch ze spravedlivého konkurenčního a udržitelného podnikatelského prostředí a přispívají k němu. Mimořádná sociální a ekologická situace spolu samozřejmě souvisejí, ale ekologické požadavky se musí více než kdy jindy stát součástí všech opatření a politik, aby bylo možné čelit ničení našeho (eko)systému. V této souvislosti musí být například finanční podpora poskytovaná společnostem v odvětvích znečišťujících životní prostředí stanovena na základě skutečného přechodu na sociální a ekologický způsob výroby.

5.2.4. Evropa musí financovat činnosti, které splňují dvě kritéria: přesun strategické výroby zpět do Evropy, aby se stala nezávislou, zejména co se týče ochrany zdraví a řešení zdravotních problémů, a poskytovala kvalitní pracovní místa, a zaměření na udržitelné investice, které jsou sociálně odpovědné a šetrné k životnímu prostředí. Malé a střední podniky by stejně jako velké podniky a sociální podniky mohly hrát klíčovou úlohu při restrukturalizaci evropského systému výroby.

5.3. Zelená dohoda pro Evropu

5.3.1. Ekologický impuls musí při podpoře přechodu k udržitelnějšímu a odolnějšímu evropskému hospodářství zajistit oživení, které podpoří začlenění a při němž nebude žádný Evropan opomenut.

5.3.2. V souladu se zásadou „neškodit“ by měly být investice uskutečňované v rámci krátkodobých hospodářských pobídek buď neutrální vůči strukturálnímu přechodu evropského hospodářství k nulovému znečištění, obnovení biologické rozmanitosti a klimatické neutralitě do roku 2050, nebo by měly tento přechod urychlit. Za tímto účelem by se měl ekologický impuls zaměřit zejména na opatření, která pozitivně ovlivňují účinnější využívání zdrojů, ochranu přírodního kapitálu a střednědobé a dlouhodobé snižování emisí skleníkových plynů v souladu s klimatickou neutralitou.

5.3.3. Je zásadní, aby byl ekologický impuls cílený a poskytoval hospodářskou podporu a pobídky odvětvím s maximálním pozitivním dopadem na celkovou poptávku. Ekologický impuls by měl usilovat o maximální hospodářskou výkonnost a měl by se zaměřit na odvětví, která mají značný potenciál pro vytváření pracovních míst, a to za podmínky, že jsou k dispozici odpovídající dovednosti. Proto je třeba zohlednit asymetrický dopad koronavirové krize, který nepřiměřeně postihuje ekonomiky členských států na jihu EU.

5.3.4. Evropská unie zahájila prostřednictvím Zelené dohody pro Evropu přechod na udržitelné hospodářství. Je tedy logické, aby byla opatření hospodářské podpory kombinována s další podporou tohoto přechodu. Veřejné prostředky musí být používány tak, aby měly pozitivní sociální a environmentální dopad. V oblasti zaměstnanosti to nutně neznamená, že by bylo třeba zachovat či zachránit stejná pracovní místa nebo stejné hospodářské činnosti. Pokud nemá určitý podnik nebo odvětví v rámci udržitelného hospodářství realistické vyhlídky, lze balíček pomoci řádně využít k uskutečnění změn v rámci odvětví nebo k přesunu mezi odvětvími.

5.3.5. Zelená dohoda vyžaduje, aby byly budoucí podnikatelské síly odolné a odhodlané uspět. Evropské podniky, které působí za hranicemi, jsou relevantní a důležité sociální subjekty. Při svém podnikání by se měly řídit politickým pojmem „spravedlivého přechodu“. „Udržitelný podnik“, v němž existuje silná „angažovanost pracovníků“, je klíčovým politickým aktérem, který zaručuje povinné právo na informace a konzultace a účast ve správní radě, a tak propojuje makroekonomickou politiku s kolektivními smlouvami. Bude-li zaměstnancům, odborovým svazům a radám zaměstnanců umožněno aktivně se zapojit do provádění plánu podnikové strategie založeném na konceptu „udržitelného podniku pro spravedlivý přechod“, bude možné vytvořit důstojné pracovní prostředí, důstojné pracovní podmínky ve zdravém životním prostředí a vzniknou regiony atraktivní pro život.

5.3.6. Je třeba postupně vytvářet podpůrné balíčky, protože nikdo nemůže předvídat, jak se bude hospodářství po koronavirové krizi vyvíjet. Proto se zasazujeme o to, aby byla podpůrná opatření prováděna v několika fázích, a tak mohly být v závislosti na pokroku a hodnocení daného odvětví prováděny úpravy, a to částečně na základě pozitivního dopadu na klima a přírodu.

5.3.7. Zelená dohoda bude muset zachovat evropský model zemědělství založený na kvalitě a udržitelnosti. Plán oživení bude muset podporovat:

- udržitelnější potravinové systémy, co se týče výroby i spotřeby, a to v souladu se záměry Komise týkajícími se strategie pro udržitelné potraviny „od zemědělce ke spotřebiteli“,
- potravinovou soběstačnost EU v duchu solidarity mezi různými druhy evropského zemědělství a začlenění ekonomických, sociálních a environmentálních aspektů,
- ambiciózní návrh plynoucí z nové strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti: tato strategie musí být klíčovou součástí veškerého úsilí o rekonstrukci. Ambiciózní strategie by vyslala silný a jednotný signál pro provádění opatření v oblasti životního prostředí, klimatu, veřejného zdraví a v sociální oblasti. To by prospělo jak SZP, tak i evropskému potravinovému systému, a mohlo by to tedy nadále zvyšovat jejich udržitelnost.

5.4. Investiční priority

5.4.1. Udržitelné investice do komunit, přístupných veřejných prostor, zdravotní péče, inkluzivního vzdělávání, sociálních služeb, bydlení a infrastruktury s nulovými emisemi uhlíku a do ochrany a obnovy biologické rozmanitosti a decentralizace výroby energie budou mít zásadní význam pro vytvoření ekonomiky „blahobytu“. Jednou z těchto oblastí, které by měla být dána priorita, je energetická renovace budov. Tato vlna renovací by měla být rovněž příležitostí k souběžným úpravám fondu budov tak, aby obstál v budoucnosti, a to zlepšováním jeho přístupnosti stárnoucí populaci a rostoucímu množství osob se zdravotním postižením.

5.4.2. Důležité je stavebnictví: renovace milionů domů s cílem zajistit jejich energetickou účinnost a udržitelnost bude pro toto odvětví stimulační a přiblíží nás ke klimatické neutralitě. Stavebnictví je náročné na pracovní sílu a spotřeba energie v budovách (osvětlení, vytápění) způsobuje třetinu emisí CO₂ v Evropě. Jedná se o obrovský úkol, protože 75 % obytných a komerčních budov bylo postaveno před tím, než byla zavedena pravidla EU pro spotřebu energie. Renovace bytů lidí žijících v energetické chudobě v EU by vedla k výraznému snížení výdajů na veřejné zdraví, přičemž minulé studie naznačují, že náklady na řešení energetické chudoby by byly v moderním systému zdravotní péče v průměru pravděpodobně třikrát vyšší než náklady na opatření na obnovu bydlení⁽⁹⁾.

5.4.3. EHSV s ohledem na stárnutí bytového, architektonického a infrastrukturálního dědictví upozorňuje na to, že je důležité aktivovat přiměřený objem investic zaměřený na zajištění (v seizmických oblastech) a restrukturalizaci bydlení, uměleckého dědictví (v metropolitních oblastech, městech a vesnicích) a aktiv dopravní infrastruktury (přístavů, mostů, dálnic atd.).

5.4.4. Větší využívání energie z obnovitelných a nízkouhlíkových zdrojů nevyžaduje pouze instalaci vhodných zařízení, ale také modernizaci celé evropské elektrické rozvodné sítě a možností skladování.

5.4.5. Plán oživení je příležitostí k investicím do velice potřebné veřejné dopravy a ke skutečnému přechodu na jiné druhy dopravy, což sníží znečištění ovzduší a přispěje k opatřením v oblasti klimatu. To znamená více tramvají, více klasických autobusů i autobusů s nulovými emisemi a skutečnou intermodalitu v našich městech, akční plán EU a rozsáhlou finanční podporu modernizace, rozšiřování a údržby železnic, investice do vlaků, nočních vlaků, přeshraničních železničních spojení a dalších inovací v oblasti železniční dopravy. Měla by existovat koordinace na úrovni EU, aby se zajistilo, že lety na krátké vzdálenosti budou nahrazeny udržitelnými alternativami. V rámci omezení silniční dopravy musí být větší objem nákladu přepravován po železnici, po vnitrozemských vodních cestách a po moři (např. pomocí udržitelné námořní dopravy na krátké vzdálenosti).

5.4.6. Je třeba budovat základy evropského odvětví mobility s nulovými emisemi, která by byla schopna uspokojit rostoucí poptávku po alternativách ke spalovacím motorům a po dobýjecí infrastruktuře pro automobily, dodávky, autobusy a nákladní vozidla, ale také zvýšit dodávky pro železniční odvětví. To rovněž znamená vybudovat rozsáhlou síť

⁽⁹⁾ Host S., Grange D., Mettetal L., Dubois U. 2014. *Précarité énergétique et santé: état des connaissances et situation en Île-de-France (Energetická chudoba a zdraví: současné znalosti a situace v regionu Île-de-France)*, Regional Health Observatory Île-de-France, Paříž, s. 14.

elektrických dobíjecích stanic po celé Evropě a vytvořit udržitelné a účinnější baterie. To vše budou provázet rekvalifikační programy, které poskytnou nové profesní příležitosti pracovníkům, kteří odejdou z odvětví dopravy založené na fosilních palivech.

5.4.7. Jak jsme již viděli v několika městech, období omezení volného pohybu osob zpochybňuje tradiční využívání městského prostoru a mobility a podporuje experimentování. Během období oživení lze dále těžit z rozvoje cyklistiky, neboť tento způsob dopravy může podpořit dodržování bezpečného odstupu, odlehčit přeplněné veřejné dopravě a poskytnout více prostoru a snadnější přístup k místním obchodům. Investice do zlepšení cyklistické infrastruktury mohou mít ve městech a mezi městy rychlý pozitivní přínos a mohou stimulovat rozvoj cyklistického prostředí.

5.4.8. Pro úspěch Zelené dohody má zásadní význam přechod na oběhové hospodářství. Z toho důvodu je třeba nově koncipovat například ocelářský a cementářský průmysl (což jsou největší spotřebitelé energie) a chemický průmysl.

5.4.9. Balíček opatření sloužící k oživení může díky přechodu na oběhové hospodářství, který je jeho hlavním pilířem, výrazně urychlit nezbytný rozvoj infrastruktury a podpořit inovace v oblasti alternativních materiálů a nových technologií. Aby se zabránilo plýtvání, měla by EU především podporovat iniciativy zaměřené na působení startupů a podniků sociální ekonomiky v oblasti oprav a opětovného využití a dále by měla podporovat odpovídající odborné vzdělávání a rekvalifikaci osob, které přišly v období hospodářského poklesu o zaměstnání. Tato podpora by mohla být zaměřena zejména na „oblasti, které právě procházejí přechodem“, čímž by se v regionech umožnil přechod od tradičního využívání surovin k získávání hodnotných látek z městských odpadů.

5.4.10. Za druhé je tříděný sběr komunálního odpadu zásadně důležitou podmínkou pro hodnotné využití odpadů prostřednictvím recyklace. EU by proto měla podporovat místní orgány, aby jim v průběhu příštích pěti let umožnila získat chybějící investice pro infrastruktury určené ke sběru, třídění a recyklaci komunálního odpadu.

5.4.11. Koronavirová krize ukázala, že při zvyšování odolnosti naší společnosti vůči krizím hraje důležitou roli digitální revoluce. Je mimořádně důležité investovat do digitalizace základních služeb a posílit schopnost vlád, zákonodárných orgánů a veřejných institucí poskytovat služby během krizí. Zároveň je nutné si uvědomit, že digitální technologie jsou nástrojem, nikoli konečným cílem. Musíme zajistit veřejnou kontrolu nad rámcem týkajícím se digitálních technologií a vést ho směrem k přísným normám udržitelnosti, včetně silných demokratických a technologických záruk, a zároveň přijmout opatření finanční a znalostní podpory, při nichž nebude nikdo opomenut. V souladu s Evropským aktem přístupnosti je tudíž nezbytné zajistit v rámci digitální revoluce přístupnost pro více než 100 milionů osob se zdravotním postižením v EU.

5.4.12. Je třeba, aby strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ dala po skončení současné zdravotní krize jasný směr potravinovému systému EU a podnítila k zavedení opatření, která umožní vybudovat udržitelnější, odolnější a spravedlivější potravinové řetězce. Musí být přijata krátkodobá opatření s cílem zamezit sezónnímu nedostatku pracovníků a narušení dodavatelského řetězce. V dlouhodobějším horizontu musí strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ a společná zemědělská politika zvýšit odolnost a udržitelnost našeho potravinového systému tím, že zajistí návrat k diverzifikovanějším modelům zemědělské produkce, podpoří lokální centra pro distribuci potravin a kratší dodavatelské řetězce a poskytnou drobným zemědělcům, rybářům, jejichž činnost má malý dopad, a producentům v oblasti akvakultury lepší přístup na trh.

5.4.13. Je nutné investovat do rekvalifikačních programů v odvětvích, které zřejmě nebudou perspektivní (například z toho důvodu, že jsou do značné míry závislá na fosilních palivech). To znamená, že budou muset prozkoumat, jak snížit spotřebu fosilních paliv a být šetrnější k životnímu prostředí. Vyslovujeme se pro zavedení cílené investiční politiky, která umožní plynule převést zaniklá pracovní místa do odvětví, v nichž je pracovníků nedostatek, zejména do sociálních a ekologických odvětví.

5.4.14. Je nezbytné, aby členské státy ve větší míře investovaly do veřejných služeb, neboť – jak ukázala současná krize – tyto služby hrají stěžejní roli při záchraně lidských životů a překonávání pandemie. Evropská vedoucí představitelé by tudíž měli zvážit zavedení tzv. zlatého pravidla při uplatňování fiskálních pravidel EU, díky němuž by byly veřejné investice vyňaty z výpočtu schodku a přihlíželo by se k udržitelnosti stávající míry zadlužení. EU by měla důkladně posoudit liberalizaci strategických veřejných služeb v souladu s pravidly hospodářské soutěže. Mimoto je třeba zlepšit dostupnost veřejných služeb.

5.5. Sociální opatření

5.5.1. Je důležité provádět na evropské úrovni a ve všech členských státech evropský pilíř sociálních práv, aby bylo možné proaktivně zahájit proces sociální konvergence. Tento pilíř je nástrojem, který poslouží k vypracování nového, vylepšeného srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů.

5.5.2. Je nutné zaměřit v rámci strategie EU hlavní pozornost na pracovní místa a posílit v celém systému všeobecného a odborného vzdělávání a celoživotního učení význam *know-how* a jeho soustavného uplatňování, díky němuž se evropští pracovníci mohou přizpůsobovat změnám, které ve výrobním systému vyvolává digitální a ekologická transformace.

5.5.3. V procesu oživení po krizi COVID-19 bude hrát zásadní roli nová organizace práce. V důsledku toho, že se v soukromých i veřejných zdravotnických a pečovatelských službách usilovalo o zvyšování produktivity, poklesla kvalita těchto služeb a zhoršily se pracovní podmínky, což mělo během zdravotní krize ve většině členských států EU dramatický dopad. Přejít k činnosti založené na službách by dal vzniknout hospodářství s vyšším podílem lidské práce, což by vyvážilo nejistý charakter zaměstnaneckých poměrů v těchto odvětvích, podpořilo vyšší míru zaměstnanosti a zaručilo navrácení pracovních míst do reálné ekonomiky. Z tohoto důvodu mají zásadní význam opatření na podporu kvalitní práce v odvětvích s vysokým podílem lidské práce, v nichž jsou poskytovány vysoce kvalitní služby.

5.5.4. EHSV vítá upravený pracovní program Evropské komise na rok 2020⁽¹⁰⁾, jelikož se jedná o kompromis, který umožní zachovat ve strategii pro oživení po krizi sociální rozměr. Je v něm několik legislativních a nelegislativních iniciativ, které nelze prodloužit ani odložit, jelikož se jedná o pilíře sociální agendy. Patří sem provedení přijatých směrnic podle již dohodnutého časového plánu (směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem, směrnice o vysílání pracovníků a směrnice o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách). Komise rovněž potvrdila veškeré iniciativy, které by podpořily spravedlivý a sociálně udržitelný proces oživení. Jde mj. o iniciativy týkající se transparentnosti odměňování, minimálních mezd, spravedlivého zdanění, nezaměstnanosti mladých lidí, evropského systému zajištění v nezaměstnanosti, agendy dovedností a digitálního vzdělávání, práce prostřednictvím platform a pravidel správy ekonomických záležitostí v EU. V pracovním programu naopak chybí posílení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zavedením účinných preventivních opatření na pracovištích.

5.5.5. V rámci výrazného sociálního oživení je rovněž nutné zajistit lepší přístup k odborovým organizacím a lepší ochranu. Musíme podpořit kolektivní vyjednávání a demokratické postupy na pracovišti. EU a její členské státy musí sociálním partnerům pomoci výrazně rozšířit působnost kolektivního vyjednávání.

5.5.6. Je třeba se zabývat genderovými otázkami. Hospodářský útlum, jež probíhající pandemie COVID-19 způsobila, má podstatný dopad z hlediska rovnosti žen a mužů, a to jak během tohoto útlu, tak v rámci následného procesu oživení. Na rozdíl od „běžných“ recesí, které závažněji ovlivňují zaměstnanost mužů, má pokles zaměstnanosti v souvislosti s opatřeními k omezení fyzického kontaktu značný dopad na odvětví, v nichž pracuje větší podíl žen. Mimoto se v důsledku uzavření škol a zařízení denní péče prudce zvýšila nutnost pečovat o děti, což se ve zvlášť silné míře dotýká pracujících matek. Je pravděpodobné, že budou pracující matky následky této krize pociťovat i nadále, vzhledem k významu jejich zkušeností na trhu práce.

5.6. Systémy zdravotní péče

5.6.1. Jedním z hlavních ponaučení plynoucích z koronavirové krize je především to, že je nutné posílit systémy zdravotní péče v téměř všech evropských zemích a v první řadě se při tom zaměřit na prevenci. V důsledku koronavirové pandemie jsou v celé Evropě tyto systémy vystaveny enormnímu tlaku, přičemž některé země jsou na tom hůře než jiné, v nichž panuje odlišná situace, co se týče pracovníků (lékařů a ošetřovatelů), vysoce kvalifikovaných odborníků, zdravotnických prostředků a kapacity nemocnic. Oblast zdravotní péče sice spadá do pravomoci členských států, virus se však šíří bez ohledu na státní hranice. Postihuje celou Evropu (v rámci našich hranic i mimo ně) ve zdravotní, sociální a hospodářské oblasti, a proto je naléhavě nutná společná reakce na evropské úrovni.

5.6.2. V souvislosti s koronavirovou krizí vyšlo najevo, nakolik je EU závislá na dovozu zdravotnického vybavení ze třetích zemí. Je nutné učinit investice do služeb v oblasti ochrany zdraví, zdravotní péče a dlouhodobé péče, do preventivní zdravotní péče a do opatření týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (se zohledněním celého životního cyklu). Orgány EU musí tyto investice podporovat.

5.6.3. Koronavirová krize zřetelně ukázala, že nadnárodní farmaceutické společnosti mají velkou moc. Je tedy rovněž nezbytné zřídit rozsáhlý evropský výzkumný fond, z něhož by se financoval vývoj nových léčivých přípravků a očkovacích látek, aby se tak posílila nezávislost farmaceutického průmyslu. Orgány EU by měly mít potřebné pravomoci, aby mohly koordinovat dodávky, distribuci a ceny základního zdravotnického vybavení a ochranných prostředků na jednotném trhu.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_en.

5.7. Mezinárodní vztahy

5.7.1. Evropská unie je založena na společných evropských hodnotách, které nelze za žádných okolností zpochybňovat⁽¹¹⁾. Jsou to úcta k lidské důstojnosti, dodržování lidských práv, svoboda, demokracie, rovnost a právní stát. Na tyto hodnoty nelze zapomínat ani v situaci, kdy EU a její členské státy čelí mimořádné situaci a z ní plynoucím hospodářským a sociálním problémům. Přestože reakce na současnou krizi musí být rychlá a opravňuje k určitým výjimečným a časově omezeným opatřením, není možné, aby tato opatření narušovala zásady právního státu a ohrožovala demokracii, dělbu moci a základní práva evropských občanů. EHSV požaduje, aby veškerá politická opatření v tomto směru byla zcela v souladu se společnými hodnotami stanovenými v článku 2 SEU.

5.7.2. Koronavirová krize odhalila, že mezinárodní volný obchod nezaručuje zabezpečení dodávek, a to ani v případě existujících zásob potravin, léčivých přípravků a průmyslových výrobků. Navíc v tomto ohledu panuje nedostatečná transparentnost a sledovatelnost.

5.7.3. Je třeba pobídnout některé evropské podniky, které si vybudovaly průmyslovou kapacitu na území třetích zemí, aby tuto kapacitu přemístily do EU. Přemístění hospodářských činností v odvětví průmyslu, zemědělství a služeb by mělo umožnit, aby se docílilo větší nezávislosti na mezinárodních trzích, byla opětovně získána kontrola nad výrobními postupy a byl dán podnět k environmentální a sociální transformaci těchto činností. Za této situace by mělo být možné, aby jim vlády členských států poskytovaly finanční podporu, na niž se nebudou vztahovat předpisy o státní podpoře.

5.7.4. Krize rovněž poukázala na závažná rizika spojená s tím, že je EU v oblasti výroby do značné míry závislá na Číně, zejména ve zdravotnictví (například co se týče ochranných prostředků). Aby bylo možné posílit systémy zdravotní péče v téměř všech evropských zemích, je velice důležité snížit tuto závislost u klíčových výrobků. Toho lze dosáhnout rozšířením výroby v EU (výrobní/dodavatelský řetězec v EU) a rozvíjením výrobní kapacity ve spolupráci s jinými zeměmi, například v Africe (výrobní/dodavatelský řetězec EU-Afrika). To by navíc přispělo k tomu, že by i nejméně rozvinuté země mohly rozvíjet nové hospodářské činnosti a posílit své systémy zdravotní péče.

5.7.5. Po skončení pandemie by měl ve světě vzniknout nový systém mezinárodních vztahů, globální ekonomiky a solidarity, v jehož rámci se bude usilovat o sdílení světového bohatství a záchranu životů a také o ochranu výsledků v oblasti zdraví a vědecké, intelektuální a průmyslové činnosti. EU by v tomto novém systému mezinárodních vztahů založeném na solidaritě a rozvojové spolupráci měla hrát vedoucí úlohu. Kromě toho by EU měla zachovat a případně posílit své závazky v oblasti rozvojové spolupráce.

5.7.6. Vytvoření rovných podmínek v globální ekonomice by mohlo zajistit, aby se na jedné straně skoncovalo s vykořisťováním pracovníků a na straně druhé s neopodstatněnými a přemrštěně vysokými zisky podniků. Pokud by byly do pravidel WTO a dalších agentur OSN začleněny normy MOP a udržitelného rozvoje, mohlo by to výrazně přispět k vytvoření nového, spravedlivého ekonomického řádu a dosažení spravedlivé a inteligentní globalizace. Je třeba odpovídajícím způsobem upravit pravidla a v budoucnu je důsledněji uplatňovat, aby bylo možné nasměrovat veškeré prostředky a dostupné lidské zdroje tam, kde jsou nejvíce zapotřebí.

5.7.7. Jakékoliv porušení základních práv musí být objektivně zdůvodněno a časově omezeno stanovením, do kdy daná opatření platí. Je naprosto nezbytné zajistit, aby byla na celém světě v co nejkratší lhůtě opětovně nastolena normální situace a byly respektovány všechny základní demokratické principy. Omezování lidských práv, jako je právo na shromažďování, svoboda tisku, právo na soukromí a další práva, se v žádném případě nesmí stát novou normální situací.

5.7.8. EU se musí znovu zhostit své geopoliticky strategické úlohy při podpoře globálních mírových procesů, aby tak vznikly nové příležitosti pro rozvoj hospodářství v sousedství EU, tj. v zemích západního Balkánu, zemích evropsko-středomořského partnerství a Východního partnerství a v dalších oblastech, které jsou sužovány konflikty.

5.7.8.1. V tomto ohledu je nezbytné, aby se evropsko-středomořský region a západní Balkán znovu staly oblastmi s rozvojovými příležitostmi, jako v minulosti, kdy byly ohniskem kontaktů mezi lidmi, obchodu se zbožím a výměny poznatků. Je tudíž nezbytné věnovat těmto regionům ústřední pozornost v evropské strategické politice týkající se integrace a propojování v oblasti dopravy a obchodních a kulturních výměn a vypracovat pro ně zvláštní makroregionální strategii. V této souvislosti je nutné dát nový podnět k vypracování makroregionálních strategií ve Středomoří a evropské městské strategii.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV SC/052 *Budoucnost EU: přínos pro občany a respektování evropských hodnot*.

5.8. Migrace a doba po skončení pandemie COVID-19

5.8.1. Zdá se, že s vypuknutím pandemie COVID-19, následnou zcela katastrofální situací ve vnitrostátních systémech zdravotní péče a zhroutilím ekonomiky ve všech zemích přestala být otázka migrace na pořadu dne, byla zatlačena do pozadí a občané vůči ní jeví určitou lhostejnost. Je ovšem nutné, aby se kvůli současné krizi nezapomínalo na žadatele o azyl. Základní práva na ochranu patří ke stěžejním evropským hodnotám a nelze od nich upouštět, jakmile nejsou vhod. Je nutné opětovně zavést následující opatření:

- obnovit postupy udělování povolení k pobytu a uznávání práva na azyl v téměř všech evropských zemích,
- vyřešit zdravotní situaci v přeplněných střediscích pro přijímání migrantů,
- vyřešit problém nejistoty zaměstnání (v jehož důsledku se již snížily či zcela přestaly být zasílány tzv. remitence, které jsou často jediným zdrojem obživy pro rodiny migrantů, které zůstaly v zemi původu),
- legalizovat pobyt migrantů, kteří pracují v odvětví péče nebo zemědělství,
- rozvíjet společný evropský azylový systém, který bude povinný, bezpečný a účinný a umožní, aby všechny členské státy EU neprodleně sdílely společné úkoly,
- navrhnout a vytvořit realistické, legální, bezpečné a použitelné způsoby pracovní migrace do EU,
- navázat trvalý a účinný dialog se zeměmi původu migrantů s cílem rozvíjet struktury a rámce pro komunikaci,
- poskytovat agentuře Frontex rozsáhlejší finanční a technickou podporu,
- v krátkodobém horizontu usilovat o to, aby se rovněž zvážilo přerozdělení všech prostředků ve víceletém rozpočtovém rámci EU na období 2021–2027.

6. Plán obnovy

6.1. V souvislosti se všemi výše uvedenými opatřeními bude nutné navrhnout nový systém správy ekonomických záležitostí zahrnující strategickou průmyslovou, sociální a obchodní politiku a politiku v oblasti konkurenceschopnosti a životního prostředí.

6.2. Je třeba podpořit reformu správy ekonomických záležitostí v Evropské unii přepracováním Paktu o stabilitě a růstu, aby bylo možné zajistit zároveň stabilitu i růst.

6.3. V souladu s nástrojem na podporu oživení *Next Generation EU* bude nutné postupně navýšit vlastní zdroje EU, a to zavedením příslušných a vhodných zdrojů příjmů, z nichž bude možné zvolit: například systému EU pro obchodování s emisemi, společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob, digitální daně, daně z finančních transakcí, poplatku z emisí CO₂ nebo ražebného.

6.4. EU musí neprodleně aktivovat koordinační mechanismus, který bude schopen neutralizovat agresivní daňové plánování a zamezit v 27 členských státech daňovým únikům, které v letech 2001 až 2016 členské státy EU v průměru ročně připravily o daňové příjmy ve výši 46 miliard EUR (tj. 0,46 % HDP) ⁽¹²⁾. Současně musí EU zavést účinnou strategii, která umožní zakročit proti praní peněz, jež může negativně postihnout výrobní systém v EU a narušit jednotný trh nedodržením rovných podmínek.

⁽¹²⁾ *Estimating International Tax Evasion by Individuals* (Odhad mezinárodních daňových úniků u jednotlivců), Evropská komise, pracovní dokument č. 76, 2019.

6.5. Je důležité zachovat evropský model práv, norem a spotřebitelské politiky. Jedná se o to, co EU činí jedinečnou. Například v oblasti digitalizace se EU odlišuje od ostatních částí světa etickou zásadou, kterou uplatňuje v oblasti umělé inteligence a jež vyžaduje, aby byla kontrola ponechána v lidských rukou. Tento přístup vycházející ze základních práv a svobod je součástí modelu EU a měl by zůstat zachován, i když v současnosti panuje stále ostřejší konkurence.

6.6. Je nutné plně využít nově vznikajících, udržitelnějších obchodních modelů (oběhové hospodářství, ekonomika sdílení, sociální ekonomika atd.). Tyto modely jsou rovněž znakem společenského modelu EU a vytvářejí dvojí hodnotu – hospodářskou a sociální – a slouží také k provádění Zelené dohody pro Evropu a cílů udržitelného rozvoje. Díky nim je možné podpořit oživení ekonomiky a současně se zabývat společenskými otázkami. V tomto ohledu bude hrát zásadní roli akční plán EU pro oběhové hospodářství, jakož i přislíbený akční plán EU pro sociální ekonomiku (který má být zveřejněn na jaře 2021). Je třeba sdílet podnětné příklady, jakým je například Evropské sdružení klastrů.

6.7. Digitalizace představuje z hlediska procesu oživení příležitost i riziko. EU se může dostat do popředí díky inovacím, například v oblasti technologie blockchain, v níž zaujímá vedoucí postavení. Technologie blockchain (nikoli bitcoin) zprostředkovává demokratické hodnoty, skýtá transparentnost a zlepšuje struktury správy. Je však nutné se zabývat riziky, která jsou s digitalizací spojena a k nimž patří například zvýšení nezaměstnanosti, marginalizace v digitální oblasti a sociální vyloučení. Mimoto je nezbytné nalézt způsoby, jak využít příležitostí a zároveň vyvážit rizika. To vše za situace, kdy se EU snaží udržet si globální konkurenceschopnost.

6.8. Je možné podpořit sociální inovace jakožto model pro proces oživení prostřednictvím společné tvorby, společné koncepce a společné výroby. Ve složitém sociálním prostředí, v němž dochází k obrovským změnám ve společnosti, toho lze dosáhnout jedině tím, že budou zmobilizovány veškeré zdroje ve společnosti a s využitím meziodvětvového a mezioborového přístupu budou hledána řešení. Organizovaná občanská společnost je katalyzátorem sociálních inovací. Toto úsilí přispělo k vytvoření sociálních systémů, které přinesly nové politiky, struktury, výrobky, služby a pracovní postupy. Účast občanské společnosti je nyní zapotřebí více než kdy dříve. Skutečných sociálních inovací však lze dosáhnout pouze se zapojením organizované občanské společnosti.

6.9. Vznikne nový společenský model? Proces oživení lze realizovat jen prostřednictvím produktivity, fiskálních stimulů a rozdělování bohatství. Možná je opět načase oživit koncepci balíčku týkajícího se sociálních investic, aby bylo možné proaktivně a preventivně snížit budoucí společenské náklady. V souladu s tím by EU měla navýšit investice do sociální infrastruktury: i) do vzdělávání a celoživotního učení, ii) do zdravotní, dlouhodobé a sociální péče a iii) do cenově dostupného bydlení⁽¹³⁾. Spolu s tím je nutné provádět na všech úrovních evropský pilíř sociálních práv a zavést systém sledování evropského semestru založený na cílech udržitelného rozvoje, naplnit Zelenou dohodu pro Evropu a uskutečnit spravedlivou digitální transformaci v souladu s hodnotami EU. Jejich spojením by mohl vzniknout nový společenský model EU.

V Bruselu dne 11. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹³⁾ Zpráva pracovní skupiny na vysoké úrovni o investování do sociální infrastruktury v Evropě *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe* (Posílení investic do sociální infrastruktury v Evropě), Diskusní dokument o evropské ekonomice č. 074, leden 2018.

PŘÍLOHA I

1. Níže je uveden strukturovaný přehled opatření, která EU přijala v posledních třech měsících za účelem překonání pandemie COVID-19.

Druh opatření			
Měna a stabilizace	Fiskální politika	Záruky a úvěry	Předpisy a postupy
Evropský mechanismus stability (ESM) – podpora v krizi způsobené pandemií: 240 miliard EUR; půjčka na podporu makroekonomické stability v zemích eurozóny s cílem odstranit jejich makroekonomické nerovnováhy; výše odpovídající 2 % HDP eurozóny	Investiční iniciativa, investiční iniciativa plus – nejprve 37 miliard EUR; přerozdělení prostředků vyčleněných na politiku soudržnosti s cílem překonat důsledky šíření viru; dodatečných 28 miliard EUR, které zatím nebyly přiděleny v rámci ESI fondů	Nástroj SURE (podpora na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci): 100 miliard EUR; zvýhodněné úvěry na pomoc zaměstnancům a osobám samostatně výdělečně činným; první část podpůrného balíčku	Pravidla státní podpory: možnost přizpůsobit opatření týkající se všech firem a podniků (subvencování mzdového fondu, odklad platby daně z příjmů právnických osob, DPH a příspěvků na sociální zabezpečení); přímá finanční podpora určená zákazníkům (kompenzace výdajů za zrušené služby či akce); možnost přijetí přímých fiskálních opatření ve vztahu k podnikům, kterým v důsledku pandemie hrozí úpadek, náhrada za škody, které byly prokazatelně způsobeny pandemií (v tomto případě je nutné informovat Evropskou komisi); možnost poskytnout zvláště postiženým zemím další kompenzaci z veřejných prostředků; možnost poskytnutí přímé podpory ve výši až 800 000 EUR na podnik
ECB – nouzový pandemický program nákupu aktiv: 750 miliard EUR; expanzivní měnový program pro nákup cenných papírů na podporu likvidity finančního systému	Fond solidarity Evropské unie: 800 milionů EUR	Celoevropský záruční fond: 200 miliard EUR; zvýhodněné úvěry EIB určené především malým a středním podnikům; druhá část podpůrného balíčku	Flexibilita kritérií v oblasti veřejných financí: flexibilnější výklad kritérií týkajících se kázně v oblasti veřejných financí v rámci kritérií Paktu o stabilitě a růstu a evropského semestru
	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci: 179 milionů EUR	Finanční nástroj na pomoc nejvíce postiženým malým a středním podnikům: 8 miliard EUR na základě poskytnutí záruky EIF z rozpočtu EU (z prostředků EFSI)	Dočasné zrušení platby cel a DPH v případě dovozu zdravotnických prostředků a zdravotnického vybavení ze třetích zemí

Druh opatření			
Měna a stabilizace	Fiskální politika	Záruky a úvěry	Předpisy a postupy
	Zajištění větší flexibility, aby bylo možné zmobilizovat veškerou zatím nevyužitou podporu v rámci ESI fondů; to umožňuje převádět prostředky mezi EFRR, ESF a Fondem soudržnosti; 100 % pokrytí nákladů na projekty z prostředků EU; flexibilita při vysvětlování tematického zaměření atd.		Kontrola a ochrana důležitých evropských aktiv a technologií

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

552. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV (+ TELEKONFERENCE INTERACTIO), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu **Jednotný trh pro všechny**

(průzkumné stanovisko)

(2020/C 311/02)

Hlavní zpravodaj: **Antonio LONGO**

Konzultace	dopis chorvatského předsednictví Rady EU 10. 9. 2019
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Rozhodnutí předsednictva	24. 9. 2019
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	224/1/2

1. Závěry a doporučení⁽¹⁾

1.1. Pro Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) představuje evropský jednotný trh ve všech svých rozměrech – ekonomickém, sociálním i environmentálním – jeden z úhelných kamenů sociálně tržního hospodářství. Tvoří klíčový prvek harmonické a vyvážené evropské integrace, jejímž účelem je obnovení důvěry veřejnosti v EU, vytváření nových pracovních míst, dosažení konkurenceschopnějšího hospodářství a posílení úlohy Evropy ve světě.

1.2. EHSV se domnívá, že dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu by mohlo znamenat zásadní přínos k rozvíjení jednotného trhu do budoucna.

1.3. EHSV je přesvědčen, že budoucnost jednotného trhu může být postavena jedině na spojení pevné hospodářské základny a silného sociálního rozměru. Zdůrazňuje potřebu vzestupné konvergence a účinnější sociální politiky na úrovni EU i členských států.

1.4. EHSV je přesvědčen, že nový, integrovaný a na budoucnost zaměřený přístup k jednotnému trhu ve všech relevantních politikách i k odstraňování přetrvávajících neodůvodněných překážek – aniž by vznikaly nové – se musí nutně soustředit na občany, spotřebitele, pracovníky a podniky coby klíčové aktéry při zasazování celého procesu do širšího rámce, jeho ověřování a sledování.

⁽¹⁾ Komise zveřejnila dne 10. března 2020 sdělení Dlouhodobý akční plán pro lepší provádění a prosazování pravidel jednotného trhu a sdělení Identifikace a řešení překážek pro jednotný trh.

1.5. EHSV má za to, že je třeba vyvinout značné úsilí s cílem zvýšit úroveň digitální gramotnosti a chápání rizik a příležitostí, jež přináší správa údajů, aby se občané mohli zapojit do postupů rozhodování zaměřených do budoucna a uvědomovali si při tom příslušný potenciál i omezení.

1.6. Mj. s ohledem na „Small Business Act“ je třeba předcházet přidávání nadbytečných požadavků při provádění předpisů do vnitrostátního práva (tzv. gold-plating) a také řešit nedostatečné provádění a uplatňování směrnic EU v klíčových oblastech regulace podnikání, neboť zejména malým podnikům a mikropodnikům brání v plném využívání přínosů jednotného trhu.

1.7. EHSV se domnívá, že infrastrukturu pro řízení jednotného trhu je zapotřebí posílit prostřednictvím proaktivní účasti organizovaných subjektů zastupujících občany, spotřebitele a podniky, a to se zvláštním zaměřením na zranitelné občany nebo občany ohrožené diskriminací, na sociální ekonomiku a na mikropodniky a malé podniky, s cílem rozvíjet efektivní a uživatelsky vstřícné přístupy spolu s včasným, transparentním a účinným prováděním a uplatňováním.

1.8. Podle názoru EHSV je nutné v souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu posílit mezinárodní rozměr jednotného trhu. Je nutné zintenzivnit dozor nad trhem, aby se zabránilo tomu, že na evropský trh budou z třetích zemí prostřednictvím rostoucího elektronického obchodu pronikat nelegální nebo padělané výrobky či výrobky, které nesplňují environmentální, sociální ani bezpečnostní normy. To by zabránilo nekalé hospodářské soutěži.

1.9. EHSV naléhavě vyzývá k posílení evropského systému technické normalizace, neboť má pro jednotný trh zásadní význam, zejména pokud jde o technické, sociální, environmentální a bezpečnostní normy, aby poskytoval občanům, spotřebitelům i podnikům, především malým podnikům a mikropodnikům, jasný přehled pravidel a postupů a zaručoval jim vyváženou a efektivní účast v procesu normalizace.

1.10. EHSV požaduje, aby byly v rámci programu REFIT brány v potaz zájmy spotřebitelů, a to v digitálním prostředí i v souvislosti s bezpečností zboží a služeb, a aby byla posílena opatření zaměřená na snižování energetické a spotřební chudoby tím, že bude všem občanům v Evropě zaručen přístup k potravinářským výrobkům, k léčivým přípravkům a k základním službám. Nová paradigmata cílů udržitelného rozvoje musí být podpořena iniciativami na evropské, vnitrostátní i místní úrovni.

1.11. EHSV poukazuje na to, že je důležité zahájit rozsáhlou evropskou kampaň na místní úrovni, která bude zveřejňovat a interaktivním způsobem poskytovat informace ve spolupráci se sítí významných center pro šíření informací.

1.12. EHSV se domnívá, že musí být vytvořeny rovné podmínky pro pracovníky, aby mohli využívat skutečnou svobodu pohybu, usazovat se a pracovat v rámci celého jednotného trhu, zejména v příhraničních regionech. Je nutné lépe uplatňovat směrnici o uznávání odborných kvalifikací^(?) a vynakládat značné společné úsilí, pokud jde o finanční a strukturální zdroje na evropské úrovni pro celoživotní učení a odbornou přípravu lidských zdrojů v oblasti nových dovedností a kvalifikací.

2. Souvislosti stanoviska

2.1. **Jednotný trh ve všech svých rozměrech – hospodářském, sociálním i environmentálním – tvoří jádro evropské integrace** a je jedním z úhelných kamenů evropského sociálně tržního hospodářství a také nové strategie udržitelného růstu, jak je uvedeno v nové Zelené dohodě pro Evropu^(?).

2.2. Proto je zapotřebí vynakládat **trvalé úsilí, aby bylo zaručeno další posilování jednotného trhu**. Jednotný trh bude teprve po svém úplném dokončení schopen zajistit obnovení důvěry občanů v evropský projekt, vytvářet nová pracovní místa, dosáhnout konkurenceschopnějšího hospodářství a zajistit Evropě významnější úlohu na mezinárodním poli.

^(?) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES (Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 22).

^(?) COM(2019) 640 final.

2.3. Proces dokončení jednotného trhu vyžaduje integrovaný přístup, jehož prostřednictvím bude možné postupně propojit všechny relevantní politiky a rozměry v rámci soudržné dlouhodobé vize za účelem řešení stávajících i nově se objevujících globálních, technologických a bezpečnostních výzev a výzev v oblasti udržitelnosti⁽⁴⁾. V tomto ohledu bude mít rozhodující význam *investiční plán Zelené dohody pro Evropu*⁽⁵⁾.

2.4. **Ústředním prvkem tohoto procesu musí být podniky – zejména malé podniky a mikropodniky – a občané,** aktivně se podílející na vytváření **jednotného trhu odolného i do budoucna**, a to na základě přístupu více zaměřeného na uživatele a z velké míry založeného na hloubkové analýze situace a potřeb. Některé základní zboží a dodávky léčivých přípravků jsou v současné době závislé na dovozu ze třetích zemí, a to je třeba změnit.

3. Překážky pro dokončení jednotného trhu

3.1. Zjevné problémy, jimž dokončení jednotného trhu stále čelí, představují následující předpoklady a překážky.

3.2. Předpoklady

Aby byl jednotný trh přístupný a všichni jej mohli využívat za rovných podmínek, musí být splněny **tyto předpoklady**:

- a) úplné a včasné provedení právních předpisů o jednotném trhu a žádná zpoždění při provádění, jednotné a soudržné uplatňování pravidel EU spolu se snadným, transparentním a uživatelsky vstřícným přístupem k těmto pravidlům pro všechny, bez ukládání nadbytečných požadavků (gold-plating);
- b) účinné dokončení jednotného trhu s plynem, elektřinou a s digitální a dopravní infrastrukturou;
- c) přístupnost jednotného trhu pro všechny a poskytování dostupných služeb a zboží všem zranitelným nebo znevýhodněným občanům, jako jsou osoby se zdravotním postižením a osoby ohrožené chudobou;
- d) harmonizované mechanismy dozoru nad trhem (týkající se např. bezpečnosti chemických přípravků, energetické účinnosti a dopadu výrobků na životní prostředí) a plně funkční mechanismy vzájemného uznávání;
- e) hladce fungující a harmonizovaný trh s druhotnými surovinami a oběhovými výrobky, jenž by umožňoval oběh výrobků na konci životnosti;
- f) plně zavedený rámec přísných technických a regulačních norem, zejména environmentálních a sociálních. Veřejní zadavatelé i příslušné společnosti musí být vyškoleni v uplatňování nových pravidel v rámci programu pro jednotný trh a je nutné šířit informace o nakupování místních produktů (zásada „nula kilometrů“) s cílem stabilizovat regionální ekonomiky a omezit dopady na životní prostředí;
- g) společné normy pro zadávání veřejných zakázek s jednotnými kritérii pro nákup v celé EU, aby bylo zadávání zakázek ekologické a sociálně inkluzivní;
- h) integrovaný digitální ekosystém na úrovni EU s novými modely podnikání, distribuce a spotřeby a novými vztahy založenými na elektronické správě;
- i) integrované a rozvinuté kapitálové trhy s finančními službami, které budou snadno přístupné všem;
- j) spravedlivá ekonomika založená na datech, která bude schopna zajistit dostupnost, přístupnost a mobilitu údajů v rámci jednotného trhu a zároveň dokáže chránit bezpečnost a soukromí občanů, spotřebitelů i podniků;
- k) evropský *cloud* pro vědu, v němž budou využívány údaje z veřejných a soukromých výzkumných center, která dostávají podporu z evropských fondů;
- l) plně integrovaný trh služeb, včetně služeb v oblasti logistiky a sítí;

⁽⁴⁾ 9743/19 COMPET 437 MI 487.

⁽⁵⁾ EESC-2020-00463, ECO/505 (zpravodaj: Trias Pintó) (viz strana 63 v tomto čísle Úředního věstníku).

- m) účinné způsoby ochrany proti sociálnímu a daňovému dumpingu;
- n) orgány EU musí společně se subjekty, jichž se to přímo týká, důkladně zvážit a prozkoumat dopad právních předpisů na podniky, dříve než navrhnou předpisy nové nebo změní ty stávající;
- o) podpora všech druhů podnikání ze strany politiky i právních předpisů EU s cílem podpořit ekonomiky členských států, což zahrnuje také ochranu malých podniků a mikropodniků a podniků působících v oblasti sociální ekonomiky.

3.3. Překážky ⁽⁶⁾

3.3.1. Občané, spotřebitelé a podniky poukazují na tyto **významné překážky** aktuálně bránící fungování jednotného trhu:

- a) **Složité administrativní postupy**: právní předpisy o jednotném trhu často obsahují pravidla a postupy, které je pro konečné uživatele obtížné pochopit nebo dodržet.
- b) **Odlíšné vnitrostátní technické normy**: objem vnitrostátních technických předpisů se zvětšuje, jak dokládá rostoucí počet oznámených právních předpisů, z nichž se přibližně 700 každoročně týká zboží.
- c) **Obtížný přístup k informacím o normách a požadavcích**: jednotná digitální brána představuje krok správným směrem ve snaze pomoci podnikům – zejména mikropodnikům a malým a středním podnikům – získat správné informace, existuje však více kontaktních míst. **Jednotná kontaktní místa ve všech členských státech** by mohla poskytovat lepší poradenství ohledně pravidel, postupů a požadovaných dokumentů a ohledně toho, na které orgány je třeba se obrátit.
- d) **Nedostatečná koordinace úrovní dozoru nad trhem**: jelikož za dozor odpovídají členské státy a regiony, může existovat několik různých úrovní a může docházet k narušení mezi výrobky na jednotném trhu a těmi, které na trh vstupují.
- e) **Ukládání nadbytečných požadavků (gold-plating) a nedostatečné provádění a uplatňování směrnic EU v klíčových oblastech regulace podnikání** vytvářejí na jednotném trhu složitou regulační mozaiku, která zejména malým a středním podnikům a mikropodnikům brání v plném využívání přínosů jednotného trhu jako celku.
- f) **Chybějící mechanismy odborné přípravy a spolupráce**, které by zajišťovaly spolehlivé a konzistentní znalosti příslušných orgánů veřejné správy, jednotlivců, spotřebitelů a dotčených společností o (potenciálně) platných normách.
- g) **Neschopnost dosáhnout jednotného trhu** v klíčových odvětvích, jako jsou plynárenství, výroba elektrické energie a digitální a dopravní infrastruktura.

4. Jednotný trh jako klíčová položka nového strategického programu EU

4.1. EHSV je přesvědčen, že jednotný trh sloužící všem tvoří klíčový prvek evropské integrace, jejímž účelem je obnovení důvěry veřejnosti v EU, tvorby pracovních míst, vytvoření konkurenceschopného hospodářství a zachování vlivu Evropy ve světě.

4.2. EHSV má za to, že dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu, včetně např. nového akčního plánu pro oběhové hospodářství ⁽⁷⁾ a strategie nulového znečištění, by mohlo k rozvoji jednotného trhu do budoucna zásadně přispět.

⁽⁶⁾ Komise zveřejnila dne 10. března 2020 důležité sdělení Identifikace a řešení překážek pro jednotný trh (COM(2020) 93 final).

⁽⁷⁾ COM(2020) 98 final ze dne 11. března 2020.

4.3. EHSV vítá, že tento proces je **jednou ze čtyř hlavních priorit strategického programu na období 2019–2024** ⁽⁸⁾ a byl poprvé „začleněn do cyklu evropského semestru“ ⁽⁹⁾.

4.4. EHSV se domnívá, že nový, integrovaný a do budoucna orientovaný přístup k jednotnému trhu v rámci všech příslušných politik se musí **soustředit na občany, spotřebitele, pracovníky a podniky** coby hlavní příjemce jeho výsledků, avšak tyto subjekty musí být také klíčovými aktéry při zasazování tohoto procesu do širšího rámce, jeho ověřování a sledování. Tento proces musí vycházet ze skutečných potřeb těchto subjektů a musí být efektivní, snadno přístupný a snadno použitelný.

4.5. EHSV poukazuje na to, že je nutné **zásadní administrativní zjednodušení**, a zdůrazňuje aspekt přiměřenosti. Malé a střední podniky a mikropodniky nesou vysoké náklady, aniž by měly zaručeno, že jednají v souladu s právními předpisy. Uplatňování „Small Business Act“ a zásady „zelenou malým a středním podnikům“ by mělo být prioritní a prostřednictvím strategie pro malé a střední podniky a mikropodniky by se mělo v krátkodobém horizontu stát součástí politického programu. Při vytváření právních předpisů by měl být zkoumán kombinovaný dopad více nařízení na podniky.

4.6. Je třeba zahájit proces podpory digitalizace a intenzivního budování kapacit pro všechny zúčastněné strany a jednotný trh by se měl spravedlivým a transparentním způsobem otevřít také v oblasti služeb.

4.7. Má-li být dosaženo jednotného trhu orientovaného do budoucna, je nutné široce usilovat o zvýšení úrovně digitální gramotnosti a lepší porozumění údajům a jejich správě, aby měli občané a malé podniky možnost se do těchto postupů zapojit. Je nezbytné uznat nejisté a složité souvislosti a budovat potřebnou odolnost jednotlivců i společnosti, aby těmto výzvám dokázali čelit a lépe chápali potenciál i omezení digitálních platforem a jejich základních obchodních modelů a způsobů řízení, s cílem chránit je před manipulací.

4.8. Je rovněž zapotřebí vytvořit **infrastrukturu pro správu jednotného trhu, která by se opírala o stávající nástroje řízení EU (např. síť SOLVIT, systém IMI, Vaše Evropa – Poradenství, srovnávací přehled jednotného trhu)** a zároveň by byla na unijní i vnitrostátní úrovni posílena o proaktivní začlenění organizovaných subjektů zastupujících občany, spotřebitele a podniky s cílem rozvíjet efektivní a uživatelsky vstřícné přístupy. Dále je nutné včasné, transparentní a účinné provádění a uplatňování norem jednotného trhu. To napomůže tomu, aby se Evropa úspěšně transformovala, využívala digitální technologie a stala se efektivní, soudržnou, vyváženou a udržitelnou.

4.9. Aby se zabránilo nekalé hospodářské soutěži a bezpečnostním a zdravotním rizikům pro spotřebitele, je nutné **posílit dozor nad trhem**, a zamezit tak tomu, že na evropský trh budou z třetích zemí prostřednictvím elektronického obchodu pronikat nelegální nebo padělané výrobky. Je naléhavě zapotřebí zvýšit informovanost spotřebitelů.

5. Jednotný trh a občané

5.1. **V jádru celého procesu vytváření budoucího jednotného trhu musí stát občané**, a to nejen coby hlavní příjemci jeho výsledků, ale také jako proaktivní aktéři v tomto procesu, založeném na jejich potřebách a očekáváních.

5.2. V jednom ze svých dřívějších stanovisek ⁽¹⁰⁾ EHSV zdůraznil, že je třeba, aby byl co nejdříve zahájen **„rozsáhlý plán digitálního vzdělávání a odborné přípravy**, aby bylo možné všem občanům nabídnout znalostní nástroje k úspěšnému řešení tohoto přechodu“.

5.3. Ve všech fázích by měla být zajištěna účast všech občanů EU, zejména těch zranitelných nebo ohrožených diskriminací. Osobám se zdravotním pojištěním nebo osobám ohroženým chudobou musí být zaručen přístup ke službám a zboží v souladu se směrnicí (EU) 2019/882 ⁽¹¹⁾ a ostatními právními závazky, např. Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením.

5.4. EHSV zdůrazňuje, že je důležité zahájit rozsáhlou evropskou publikační a interaktivní informační kampaň ve spolupráci se sítí významných center pro šíření informací, která by se nacházela v centrálních i periferních intermodálních uzlech jednotného trhu, a to za účelem podpory proaktivního zapojení veřejnosti se zohledněním výzev, obtíží a řešení a s aktivní podporou organizované občanské společnosti.

⁽⁸⁾ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/06/20/a-new-strategic-agenda-2019-2024/>.

⁽⁹⁾ IP/19/6770, 17. prosince 2019.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 102.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 70.

6. Jednotný trh a pracovníci

6.1. EHSV je přesvědčen, že budoucí jednotný trh může stát jedině na spojení **pevné hospodářské základny a silného sociálního rozměru** ⁽¹²⁾, a „důsledně se zasazuje o vzestupnou konvergenci a účinnější sociální politiku na úrovni EU i členských států“ ⁽¹³⁾ a o vypracování „jasného a koordinovaného plánu, který stanoví priority pro provádění pilíře a prosazování stávajících sociálních práv a norem“.

6.2. EHSV opětovně zdůrazňuje, že „rámcí nového evropského semestru by měly být dosaženy sociální cíle v rámci monitorování sociální nerovnováhy a měly by být zavedeny **nové, měřitelné ukazatele** spolu s cílenými doporučeními pro jednotlivé země týkající se sociální oblasti“ ⁽¹⁴⁾ a že je třeba zabránit příliš velkým rozdílům, neboť sice odrážejí specifickou situaci jednotlivých států, vedou však k sociálnímu dumpingu a narušují rovné podmínky na celém evropském jednotném trhu.

6.3. EHSV se domnívá, že musí být vytvořeny rovné podmínky pro pracovníky, aby mohli využívat skutečnou svobodu pohybu v rámci celého jednotného trhu, zejména v příhraničních regionech. Je nutné lépe uplatňovat směrnici o uznávání odborných kvalifikací ⁽¹⁵⁾ a vynakládat značné společné úsilí, pokud jde o finanční a strukturální zdroje na evropské úrovni pro celoživotní učení a odbornou přípravu lidských zdrojů v oblasti nových dovedností a kvalifikací.

6.4. EHSV znovu zdůrazňuje, že „změny, které nové technologie, umělá inteligence a data velkého objemu způsobují ve výrobních postupech a v hospodářství obecně, hluboce promění i trh práce“ a že je důležité, aby „tyto změny probíhaly v rámci přínosného **sociálního dialogu** a za respektování **práv a kvality života pracovníků**“ ⁽¹⁶⁾, aby nedocházelo k bezvýhodným situacím, jež by vedly k chudobě a nejistému postavení.

6.5. EHSV má za to, že udržitelný rozvoj vyžaduje značné **společné úsilí zaměřené na finanční a strukturální zdroje na evropské, vnitrostátní a místní úrovni pro celoživotní učení a odbornou přípravu lidských zdrojů v oblasti nových ekologických a digitálních dovedností a kvalifikací**, které budou vyhovovat měnícím se trhům práce v rámci nové Zelené dohody pro Evropu.

7. Jednotný trh a spotřebitelé

7.1. **Spotřebitelská politika je zásadní složkou dokončení jednotného trhu**, zaměřenou na zájmy veřejnosti a schopnou utvářet vztah občanů k procesu integrace EU. Podle EHSV je nutné vykonat více pro zajištění účinné ochrany spotřebitelů v případech, že provozovatelé nedodržují pravidla, a pokud se nepodaří omezit stávající rozdílné uplatňování a přetrvávající rozdíly mezi členskými státy.

7.2. EHSV požaduje, aby byly v rámci **programu REFIT** brány v potaz zájmy spotřebitelů, a to v digitálním prostředí i v souvislosti s bezpečností zboží a služeb, a aby byla posílena opatření zaměřená na snižování energetické a spotřební chudoby tím, že bude všem občanům v Evropě zajištěn snazší přístup k potravinářským výrobkům, k léčivým přípravkům a k základním službám.

7.3. Je nutné řešit problematické **rozdíly v zacházení** se spotřebiteli mezi jednotlivými zeměmi při přímém nakupování nebo elektronickém obchodování, pokud jde o ceny a prodejní a dodací podmínky. Velmi závažný je i nadále problém zeměpisného blokování.

7.4. EHSV vítá informace o výsledcích ochrany spotřebitelů, jichž bylo dosaženo prostřednictvím **platformy pro řešení sporů on-line** ⁽¹⁷⁾, přál by si však „posílení nástrojů na mimosoudní, především přeshraniční řešení spotřebitelských sporů“.

7.5. EHSV je přesvědčen, že **transparentnost a srovnatelnost informací** mají zásadní význam v tom, že spotřebitelům umožňují se rozumně rozhodovat, a to nejen pokud jde o dopad na životní prostředí a udržitelnost.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 23.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 40; Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145 a Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 135.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Viz poznámka pod čarou 2.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 6.

⁽¹⁷⁾ V souladu s tím, co uvedla komisařka Jourová, bylo během prvního roku vyřešeno více než 24 000 případů.

8. Jednotný trh a podniky

8.1. Podle EHSV je k naplnění potřeb podniků, aby mohl být jednotný trh proveden v plném rozsahu, nezbytné následující:

8.1.1. Dosažení většího **otevření a integrace trhů se zbožím a službami**, včetně služeb v oblasti logistiky a sítí, aby bylo možné uvolnit plný ekonomický potenciál EU a vytvořit pevný základ pro dlouhodobou celosvětovou hospodářskou soutěž. Je třeba chránit a podporovat rozmanitost a pluralitu v rámci maloobchodního odvětví⁽¹⁸⁾.

8.1.2. Větší stimulace digitalizace coby klíčového faktoru evropské konkurenceschopnosti, což znamená vytvoření rámce usnadňujícího zavádění digitálních technologií. Programy zaměřené na malé a střední podniky a mikropodniky musí respektovat jejich kulturu a zapojit místní organizace, které tyto podniky zastupují.

8.1.3. Provádění více aktivit s cílem poskytnout malým podnikům a mikropodnikům základní i středně pokročilé digitální dovednosti a rovněž celou škálu technologických řešení a stanovit spravedlivá pravidla týkající se přístupu k údajům, volného toku údajů a odpovědnosti prostřednictvím komplexního politického přístupu.

8.1.4. Vytvoření **regulačního a finančního rámce, který by stimuloval investice** do infrastruktury, aby se fyzická i digitální infrastruktura mohla podstatně zlepšit a stala se interoperabilní, přičemž by inovace a flexibilita umožnily podnikům držet krok s rychle se měnícím světem, podpořily by se nové obchodní modely a posílila technologická neutralita prostřednictvím právních předpisů o jednotném trhu, které by usnadnily vstup na trh, neboť by omezily překážky.

8.1.5. Upřednostnění zásad **zdokonalené tvorby právních předpisů** a jejich provádění v praxi, aby byl jednotný trh tím nejlepším místem pro podnikání i práci.

8.2. Zvláštní pozornost je třeba věnovat **rozdílům mezi vnitrostátními systémy zdanění**. Podle názoru EHSV je nutné se vypořádat se sociálním a daňovým dumpingem na jednotném trhu, jelikož narušuje hospodářskou soutěž a vede k jinak neodůvodněnému přemístování.

8.3. Obdobně je zásadní **překlenout mezery v infrastruktuře a právních předpisech** v souvislosti s propojováním místních trhů v rámci jednotného trhu, především v klíčových odvětvích, jako je plyn, elektřina a doprava, které představují překážku pro spravedlivou a transparentní hospodářskou soutěž.

8.4. EHSV poukazuje na to, že je zapotřebí posílit evropský systém normalizace, zejména pokud jde o technické, sociální, environmentální a bezpečnostní normy, aby poskytoval podnikům, především malým podnikům a mikropodnikům, jasný přehled pravidel a postupů, které je třeba dodržovat, a zaručil všem příslušným zúčastněným stranám vyváženou a efektivní účast v procesu normalizace.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 41.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Dopady kampaní na účast na politickém rozhodování**(průzkumné stanovisko na žádost chorvatského předsednictví)**

(2020/C 311/03)

Zpravodajka: **Marina ŠKRABALO**Spoluzpravodajka: **Cinzia DEL RIO**

Konzultace	dopis ze dne 10. 9. 2019
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	3. 3. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování	209/2/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá iniciativu chorvatského předsednictví požádat o vypracování stanoviska k dopadům kampaní na účast na politickém rozhodování, které – jak doufáme – přispěje v rámci příslušných složení Rady a v rámci přípravných orgánů k včasné politické debatě o hlavních oblastech zlepšení volebního procesu EU, a to na základě nadcházející povolební zprávy Komise. Politická debata umožní členským státům včas přispět k programu akčního plánu Komise pro demokracii a k programu konference o budoucnosti Evropy, jež bude zahájena během chorvatského předsednictví. Teď je pravá chvíle pro nové koordinované úsilí zaměřené na ochranu a posílení evropské demokracie během celého nového politického cyklu orgánů EU. EHSV chce v tomto ohledu vybědnout chorvatské předsednictví, aby jednalo jako katalyzátor podpory úzké spolupráce mezi všemi orgány EU, především Evropským parlamentem a Komisí, ale také EHSV, Výborem regionů, evropským veřejným ochráncem práv a Agenturou Evropské unie pro základní práva.

1.2. Zapojení občanů EU do politického rozhodování Unie, zejména prostřednictvím volební účasti, ale také pomocí politických debat a konzultací, je nezbytné pro oživení evropské demokracie a zajištění legitimacy orgánů a nástrojů EU. EHSV vyzývá orgány EU, aby na zkušenosti získané při volbách v roce 2019 navázaly prostřednictvím včasných politických opatření a koordinovaného institucionálního úsilí s cílem zlepšit současný stav volebního procesu EU a maximalizovat uspokojivou volební účast ve volbách do Evropského parlamentu, které se budou konat v roce 2024 a v letech následujících.

1.3. Ačkoli pokračuje dosavadní trend klesající volební účasti ve volbách do Evropského parlamentu, neboť poměrně vysoká účast v roce 2019 je stále nižší než účast v letech 1979 až 1994⁽¹⁾, je třeba se z posledních voleb poučit, aby se nejen v příštím cyklu voleb do Evropského parlamentu, ale i z dlouhodobého hlediska zlepšila informovaná účast veřejnosti. Podstatně nižší účast ve volbách do Evropského parlamentu v porovnání s účastí ve vnitrostátních volbách je důležité vzít na vědomí jako dlouhodobý trend⁽²⁾, přičemž za možný nový pozitivní trend lze považovat vyšší účast mladých a vzdělaných voličů ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019.

(1) <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/1f2a7ac7-d8f7-11e9-9c4e-01aa75ed71a1>. Je třeba poukázat na to, že účast evropských občanů ve volbách klesá od počátku 90. let 20. století, o čemž svědčí 20 % pokles v tzv. nových členských státech a 10 % pokles v tzv. starých členských státech.

(2) Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu byla 45 % v roce 2004, 43 % v roce 2009, 42,6 % v roce 2014 a poté se v roce 2019 zvýšila na 50,66 %, což je poprvé od roku 1979, kdy počet voličů oproti předchozím volbám vzrostl. Zdroj: <https://blogs.eurac.edu/eureka/david-vs-goliath-of-voter-turnout-why-is-the-participation-in-eu-elections-so-low/>.

1.4. EHSV se domnívá, že k tomu, aby orgány EU přijaly účinnější přístup k evropské veřejnosti, je třeba změnit jejich způsob myšlení a zapojit veřejnost, občanskou společnost a sociální partnery do veškeré komunikace, zejména do kampaní, a usilovat o jejich zapojení s využitím emocionálních i racionálních prostředků. V tomto ohledu EHSV vítá nový přístup Evropského parlamentu k informačním kampaním pro veřejnost, který se zaměřuje na voliče, a důrazně podporuje jeho komplexní plán navázat na úspěch poslední volební kampaně. EHSV požaduje, aby byly pro činnost Parlamentu týkající se kampaní vyčleněny dostatečné rozpočtové prostředky a byl k dispozici dostatek personálu, a bylo tak možné prohloubit a rozšířit jeho bohatou síť přidružených organizací občanské společnosti, dobrovolníků a tvůrců veřejného mínění, uspořádat během příštích pěti let řadu tematických kampaní a připravit aktivní volební kampaň pro rok 2024.

1.5. EHSV vyzývá k ještě užší spolupráci mezi Parlamentem, Komisí a členskými státy a rovněž s EHSV a Výborem regionů a všemi příslušnými zúčastněnými stranami na promyšleném návrhu a na decentralizovaném i centralizovaném zajištění budoucích informačních kampaní v souvislosti se záležitostmi EU a příštími volbami do Evropského parlamentu, díky níž tyto kampaně účinněji osloví, budou informovat a zapojí převážnou většinu Evropanů.

1.6. EHSV se domnívá, že dezinformace přímo ohrožují nejen schopnost občanů přijímat informovaná politická rozhodnutí, ale také projekt evropské integrace, a tím i jednotu, prosperitu a celosvětový vliv Evropské unie. Oslabení kapacit EU v oblasti demokratického rozhodování je v zájmu celé řady zahraničních mocností a extremistických skupin, které se staví proti evropské spolupráci a silnější soudržnosti⁽³⁾. EHSV by rád vyjádřil svoji pevnou podporu současnému úsilí EU bránit se vnějším i vnitřním dezinformacím⁽⁴⁾ a naléhá na Komisi, aby zajistila plné dodržování kodexu zásad boje proti dezinformacím a návazné regulační kroky, další rozvoj nedávno vytvořeného „systému včasného varování“ a zpravodajských jednotek skupiny StratCom a rozšíření opatření Evropské služby pro vnější činnost proti dezinformacím se souběžným výrazným rozšířením opatření EU zaměřených na boj proti vnitřním dezinformacím.

1.7. EHSV požaduje, aby Evropská komise a Parlament přijaly další opatření, která umožní zajistit přiměřené rozpočtové zdroje za účelem zvýšení odolnosti společnosti vůči dezinformacím, rozšíření rozsahu monitorování na širší spektrum externích i domácích subjektů představujících hrozbu a za účelem posílení výměny informací mezi orgány a členskými státy a na mezinárodní úrovni.

1.8. EHSV rozhodně podporuje návrh Evropské komise vypracovat „evropský akční plán pro demokracii“, který by měl být komplexní a souvislý a dokázal by dosáhnout změny, přičemž by byla zajištěna jeho finanční podpora a interinstitucionální koordinace. Evropský akční plán pro demokracii a související budoucí iniciativy by měly mnohem více usilovat o svobodné a pluralitní sdělovací prostředky a kvalitní nezávislou žurnalistiku, o účinnou regulaci sociálních médií, včetně regulace politické reklamy na internetu a odpovědnosti za obsah, zejména s cílem bojovat proti dezinformacím, o modernizovaný volební proces a začlenění znevýhodněných skupin, především osob se zdravotním postižením, a o rozsáhlé vzdělávání občanů ve všech členských státech týkající se Evropské unie a jejího demokratického procesu. EHSV připomíná svůj návrh na ambiciózní strategii EU v oblasti komunikace, vzdělávání a osvěty občanů zaměřenou na základní práva, právní stát a demokracii⁽⁵⁾.

1.9. EHSV vyzývá orgány EU a chorvatské předsednictví, aby i nadále věnovaly pozornost jednáním souvisejícím s rozpočtem EU, jež se týkají prostředků přidělených na vzdělávání o hodnotách, institucionálních záležitostech a občanství EU, které je hlavním prostředkem evropské demokracie. Je třeba vyčlenit odpovídající finanční prostředky na celou škálu iniciativ v oblasti vzdělávání o EU a na opatření navržená v evropském akčním plánu pro demokracii a zajistit lepší soudržnost jednotlivých rozpočtových složek. Měl by být zachován zvýšený podíl finančních prostředků pro úspěšný program Erasmus spolu s vyšším podílem dalších programů EU a Evropského sociálního fondu vyčleněným na tento účel.

(3) <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>.

(4) Akční plán EU proti dezinformacím, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&qid=1582196141054&from=CS>.

(5) Úř. věst. C 282, 20.8.2019, s. 39, sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě Další posílení právního státu v rámci Unie – Aktuální stav a další možné kroky, 3. dubna 2019.

1.10. EHSV vyzývá orgány EU (a chorvatské předsednictví), aby s cílem zajistit pokračující politickou podporu intenzivnějšího vzdělávání občanů o EU podpořily jeho návrh zřídit spolu se zástupci členských států a vedoucími odborníky v oblasti vzdělávání expertní skupinu na vysoké úrovni, která by se zabývala „vzděláváním o Evropě“ na evropské úrovni. Tato skupina by mohla vypracovávat návrhy politik a doporučení pro jednání ministrů školství, které by mohly vyústit v závěry Rady. EHSV navrhl, že by skupina také mohla iniciovat operativní zlepšení, jako je ústřední online platforma se soupisem existujících učebních materiálů vytvořených v rámci projektů financovaných z prostředků EU a vnitrostátních osnov.

1.11. EHSV vyzývá Radu a Komisi, aby věnovaly zvláštní pozornost naléhavé otázce začleňování osob se zdravotním postižením, etnických menšin, migrantů, chudých obyvatel venkova a dalších znevýhodněných sociálních skupin, které bývají ve volbách do Evropského parlamentu chronicky nedostatečně zastoupeny, a to ve všech členských státech EU. EHSV navrhuje, aby Komise v rámci evropského akčního plánu pro demokracii vypracovala 1) právní návrh minimálních norem pro zpřístupnění volebního procesu EU osobám se zdravotním postižením a 2) „plán EU pro inkluzivnější volební proces“, který by byl doplněn o návrh financování s cílem podpořit členské státy v jejich snahách o modernizaci voleb a sociální začleňování.

1.12. Nová Komise by se měla co nejdříve začít věnovat další modernizaci pravidel EU v oblasti kampaní a volebního procesu, přičemž by měla navázat na opatření přijatá předchozí Komisí⁽⁶⁾. EHSV v tomto ohledu důrazně podporuje 1) nepřetržitou aktivní činnost sítí pro koordinaci voleb s národními kontaktními místy, která by měla fungovat jako katalyzátor pro rychlá zlepšení, 2) posílený regulační dohled nad evropskými politickými stranami, pokud jde o transparentnost kampaní a financování stran, soulad s předpisy v oblasti ochrany údajů a dodržování hodnot EU, 3) další pobídky pro evropské politické strany s cílem posílit jejich politickou soudržnost a zapojení veřejnosti napříč vnitrostátními členskými stranami i mimo ně, 4) opatření umožňující všem marginalizovaným sociálním skupinám a sociálním skupinám bez volebního práva plně se účastnit demokratického procesu. Komise by také měla zlepšit prosazování pravidel upravujících společnou odpovědnost za rozvoj mediální gramotnosti, kterou sdílejí nejen orgány EU a vnitrostátní orgány a občanská společnost, ale také společnosti působící v oblasti sociálních médií a digitálních platforem a politické subjekty.

2. Příležitosti ke zlepšení informované účasti Evropanů ve volbách

2.1. Účinnější informační kampaně pro veřejnost

2.1.1. Zapojení veřejnosti do záležitostí EU prostřednictvím informačních a komunikačních kampaní se v posledních letech značně zlepšilo, přičemž je zjevná snaha spojovat politiky EU s konkrétními oblastmi dopadů na každodenní život, využívat názorů „obyčejných“ lidí k prokázání dopadu iniciativ EU a mobilizovat nové technologie k šíření informací. Orgány EU mají rozsáhlé prostředky k poskytování informací veřejnosti – prostřednictvím svých kontaktních kanceláří v členských státech, internetových stránek a sociálních médií, tiskové a mediální činnosti, prostřednictvím agentur EU a mnoha sítí odborníků a zúčastněných stran a také prostřednictvím svých návštěvnických služeb.

2.1.2. Orgány EU a vlády členských států by měly nadále a usilovněji pracovat, zajišťovat lepší koordinaci a širší spolupráci s občanskou společností, sociálními partnery a kanceláři orgánů EU v členských státech s cílem šířit přesné informace o právních předpisech, politikách a iniciativách EU a umožnit občanům a organizacím, aby se informovali o záležitostech EU, zajímali se o ně a podíleli se na nich. Orgány EU a členské státy by měly více investovat do budování kapacit a posílení postavení organizací zastupujících občanskou společnost a sociálních partnerů, kteří prosazují evropskou myšlenku ve svých vlastních, zdola vycházejících kampaních zaměřených na evropské hodnoty, a měly by je využívat jako partnery a katalyzátory v dialogu s veřejností.

2.1.3. Orgány EU mají na informování veřejnosti, včetně kampaní, k dispozici velké rozpočty, ačkoli tyto rozpočty jsou v porovnání s rozpočty vlád členských států určenými na informování veřejnosti a kampaně (a také s rozpočty místních a regionálních orgánů členských států na tyto činnosti) nesporně malé. Kromě toho řada generálních ředitelství Komise podporuje snahy občanské společnosti a sociálních partnerů informovat Evropany a zapojit je pomocí různých prostředků

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_5681.

do debat o konkrétních oblastech politik EU. Pozitivní úloha orgánů EU a občanské společnosti na evropské i vnitrostátní úrovni, sociálních partnerů a nezávislých sdělovacích prostředků by měla být rozšířena a řádně zohledněna v novém rozpočtu EU.

2.1.4. Při podpoře zájmu o evropské volby a účasti v nich byl obzvláště aktivní Evropský parlament. V rámci své kampaně k volbám konaným v roce 2019 se snažil oslovit voliče prostřednictvím emotivních sdělení přizpůsobených jejich konkrétním obavám, mnohem aktivněji zapojit občanskou společnost a odborové organizace a uspořádat decentralizovanou a mnohem méně institucionální kampaň s mnohem větším multiplikačním účinkem. Kampaň „Tentokrát budu volit“ poskytla organizacím občanské společnosti příležitost (a finanční prostředky) k tomu, aby realizovaly vlastní opatření a komunikaci s cílem zapojit veřejnost do voleb a představit své myšlenky a vize ohledně budoucnosti Evropy. Byla také vzorem pro celou řadu sociálních aktérů, včetně podnikatelské sféry, pokud jde o zapojení do kampaně přesvědčující o účasti ve volbách. Povolební průzkum EP ⁽⁷⁾ dokazuje, že tato rozsáhlá a interaktivní kampaň mohla přispět k vyšší volební účasti.

2.1.5. Co se týče budoucích kroků zaměřených na zlepšení politické účasti Evropanů, je důležité mít na paměti, že existuje rostoucí tendence ztotožnění se s EU, jak dokládá 11 % nárůst voličů, kteří uvedli, že se voleb do Evropského parlamentu zúčastnili, neboť to považovali za svou občanskou povinnost, 11 % nárůst voličů, kteří volili, protože jsou nakloněni EU, a 6 % nárůst těch, kteří se domnívali, že účastí ve volbách mohou něco změnit. Jako hlavní faktory, díky nimž velmi pravděpodobně vzroste tendence respondentů volit v příštích volbách do Evropského parlamentu, byly označeny lepší informovanost o EU a jejím dopadu na každodenní život (43 %), více kandidátů z řad mladých lidí (31 %) a více kandidujících žen (20 %). Evropané kromě toho jasně vyjádřili, že je zapotřebí vědomější účasti na politickém životě, inkluzivnějšího volebního procesu, odpovědnějšího politického vedení a účinnější institucionální ochrany před zneužitím volebního procesu prostřednictvím politické korupce, dezinformací a kybernetických útoků ⁽⁸⁾.

2.1.6. V budoucích informačních kampaních pro veřejnost by orgány EU měly upřednostnit témata, která jsou pro voliče obzvláště důležitá, přičemž tyto kampaně by se měly pořádat během celého politického cyklu, a před příštími volbami do Evropského parlamentu by měly vybudovat společnou základnu vědomostí o záležitostech EU a úzký vztah k nim. Zvláštní pozornost by měla být věnována proniknutí informačních kampaní do všech zeměpisných oblastí a mezi všechny vrstvy společnosti, zejména ty, které se nacházejí na okraji politické účasti a socioekonomického rozvoje a mohou být kvůli svému celkovému sociálnímu vyloučení obzvláště ohroženy zlovolnými dezinformačními kampaněmi ⁽⁹⁾. Proaktivní přístup k šíření informací orgány EU vyžaduje hlubší dialog s místními komunitami v celé EU, a to prostřednictvím užší spolupráce s místními sdělovacími prostředky, místními skupinami občanské společnosti, místními orgány a programy vzdělávání občanů.

2.2. Investice do svobody a plurality sdělovacích prostředků a do žurnalistiky

2.2.1. Svobodné a pluralitní sdělovací prostředky, které Evropanům poskytují přesné a nestranné informace, jsou pro informovanou debatu o volbách a politické rozhodování zásadní a představují nepostradatelný nástroj v boji proti dezinformacím. Svobodné a pluralitní sdělovací prostředky musí odpovídat za svůj obsah a být transparentní, pokud jde o vlastnictví a ekonomické zájmy.

2.2.2. Navzdory poklesu „tradičních“ (tištěných a vysílaných) sdělovacích prostředků v důsledku masové přístupnosti digitálních a sociálních médií lidé na internetu ve velké míře navštěvují, sdílejí a komentují internetové stránky a účty rozhlasových a televizních stanic, novin a novinářů na sociálních platformách.

2.2.3. Ačkoli evropské země zauímají na světovém indexu svobody tisku z roku 2019 ⁽¹⁰⁾ přední místa a situace v oblasti svobody tisku je zde hodnocena jako dobrá (devět členských států EU se nachází mezi 15 zeměmi s „dobrým“ hodnocením) a žádná nespadá do nejhorší kategorie zemí, v nichž je situace v oblasti svobody tisku „velmi závažná“, byla v 12 členských státech EU situace vyhodnocena jako „uspokojivá“, zatímco v šesti byla popsána coby „problematická“ a v jednom členském státě EU dokonce klasifikována jako „obtížná“. Stále více případů násilí a zastrasování, jejichž terčem jsou novináři v členských státech EU, jakož i jakékoli politické vměšování do sdělovacích prostředků jsou pro evropskou demokracii znepokojivým trendem.

⁽⁷⁾ https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2019/election2019/EB915_SP_EUROBAROMETER_POSTEE19_FIRSTRESULTS_EN.pdf.

⁽⁸⁾ Jedná se o zjištění ze stejného zdroje jako výše: povolebního průzkumu EU z června 2019, do nějž bylo zapojeno 22 464 respondentů.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 53.

⁽¹⁰⁾ <https://rsf.org/en/world-press-freedom-index>.

2.2.4. Podle výsledků nástroje pro sledování plurality sdělovacích prostředků z roku 2017 ⁽¹⁾ je „koncentrace trhu zdrojem středního nebo vysokého rizika pro pluralitu sdělovacích prostředků ve všech zemích EU bez výjimky. Hospodářské obtíže různých tradičních sdělovacích prostředků [...] naznačují, že koncentrace sdělovacích prostředků je jevem, který v budoucnu pravděpodobně nevymizí [...] možný pokles plurality trhu zůstává všudypřítomným rizikovým prvkem“. EU musí přijmout antimonopolní opatření s cílem diverzifikovat vlastnictví sdělovacích prostředků a bojovat proti koncentraci a monopolům v této oblasti.

2.2.5. Nezávislá žurnalistika je veřejným statkem a nedosáhne-li se rozmanitosti a plurality sdělovacích prostředků, bude to jasným selháním trhu. Pro kvalitu a rozmanitost v žurnalistice je nezbytné posílení politické a hospodářské nezávislosti a kvality veřejnoprávních sdělovacích prostředků a jejich dlouhodobého nezávislého financování, což vyžaduje nový hospodářský/obchodní model. EU by měla učinit více na podporu veřejnoprávních sdělovacích prostředků, včetně iniciativ sloužících k nalezení nových a udržitelných modelů financování. EHSV v tomto ohledu podporuje návrhy pro rozpočtové období 2021–2027 na zavedení dílčí položky v hodnotě 61 milionů EUR pro program Kreativní Evropa, která by byla vyčleněna na kvalitní žurnalistiku, včetně plurality sdělovacích prostředků a mediální gramotnosti ⁽²⁾. To však vyžaduje daleko větší a strategičtější veřejné investice do profesionální žurnalistiky a sdělovacích prostředků.

2.2.6. EU by také měla více podporovat nezávislé sdělovací prostředky a investigativní žurnalistiku, včetně nadnárodních platform pro spolupráci. Měla by rovněž podpořit iniciativy, které si kladou za cíl nalézt nové způsoby financování kvalitní žurnalistiky, včetně neziskových modelů a nových sociálně udržitelných a inkluzivních hospodářských modelů.

2.2.7. Kromě toho by měly být systematicky posilovány, sledovány a prosazovány vnitrostátní právní předpisy a právní předpisy EU namířené proti monopolům sdělovacích prostředků a dominantnímu postavení na trhu. Měly by být dále podporovány iniciativy EU v oblasti sledování nezávislosti sdělovacích prostředků a jejich vlastnictví v Evropě, jako je nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků.

2.2.8. EU by měla nadále podporovat samoregulační opatření a subjekty, jako jsou etické kodexy a tiskové rady, s cílem posílit vysokou úroveň žurnalistiky, a to i v oblasti digitálních a sociálních médií. EU musí podporovat rovný přístup k informacím pro všechny sdělovací prostředky a bránit svévolnému vylučování novinářů z tiskových konferencí a jiných druhů zveřejňování vládních informací z politických důvodů.

3. Reakce na příležitosti a výzvy, které představují digitální a sociální média

3.1. Digitální a sociální média otevírají většině občanů přístup k širší škále informací a názorů, jež jsou také rychleji dostupné, a umožňují jim mnohem snáze se zapojit do demokratické debaty, kterou zprostředkovávají sociální sítě. Měla by také umožňovat jednotlivcům, aby se sami rozhodli, jak budou filtrovat informace, k nimž chtějí mít přístup. V roce 2019 internet využívalo až 86 % občanů EU-27 ⁽³⁾ a přístup k němu mělo 90 % domácností v EU-27, existuje však určitá míra nerovnosti, přičemž na úrovni jednotlivých států se přístup domácností k internetu pohybuje od 98 % v Nizozemsku po 75 % v Bulharsku, což stále umožňuje značný dosah ⁽⁴⁾.

3.2. Přestože však digitální a sociální média nabízejí více lidem více příležitostí zapojit se, existuje mezi platformami v oblasti sociálních médií ještě větší koncentrace vlastnictví než mezi tradičními tištěnými a vysílanými sdělovacími prostředky a komplikované, komerčně orientované tajné algoritmy výrazně filtrují informace dostupné na individuálních

⁽¹⁾ <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2017-2/>.

⁽²⁾ <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>.

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00028/default/table?lang=en>.

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00134/default/table?lang=en>.

účtech. V důsledku toho může být rozsah informací, jimž jsou lidé vystaveni, ve skutečnosti užší než v případě tradičních tištěných a vysílaných sdělovacích prostředků. Vzestup sociálních médií vedl k šíření dezinformací – vymyšlených příběhů zveřejňovaných z různých důvodů, mezi něž patří také snaha ovlivnit politickou debatu a výsledky voleb. Za mnohými z těchto dezinformací stojí falešné účty. Výzkumní pracovníci tvrdí, že v prezidentských volbách konaných v USA v roce 2016 dezinformace významně ovlivnily chování voličů.

3.3. V rámci iniciativ Komise, které měly omezit dezinformace a zajistit transparentní, spravedlivé a důvěryhodné aktivity online kampaní před nedávnými volbami do Evropského parlamentu, podepsaly online platformy, sociální sítě a reklamní odvětví (včetně sítí Facebook a Twitter) v září 2018 samoregulační kodex zásad⁽¹⁵⁾ s cílem bojovat proti šíření online dezinformací a falešných zpráv. Kodex stanoví širokou škálu závazků od transparentnosti politické reklamy po rušení falešných účtů a demonetizaci šířitelů dezinformací⁽¹⁶⁾. Tento kodex je považován za významný pilíř akčního plánu Komise proti dezinformacím a jeho součástí je příloha s osvědčenými postupy subjektů, které ho podepsaly⁽¹⁷⁾.

3.4. Všechny platformy přijaly před volbami do Evropského parlamentu opatření spočívající v označování politických inzerátů a jejich zpřístupnění veřejnosti prostřednictvím internetových knihoven s možností vyhledávání⁽¹⁸⁾. V rámci samoregulační politiky zavedené společností Facebook mohly být politické inzeráty zveřejňovány pouze v zemi, pro niž měly dotčené strany příslušné povolení. Jelikož se ukázalo, že toto pravidlo má negativní dopad na schopnost evropských stran vést kampaň napříč EU, bylo přijato *ad hoc* rozhodnutí, na jehož základě získaly evropské strany výjimku z tohoto pravidla⁽¹⁹⁾.

3.5. První výroční zprávy obsahující vlastní hodnocení vypracované v říjnu 2019 subjekty, které podepsaly výše uvedený kodex⁽²⁰⁾, a zpráva skupiny evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA) z června 2019⁽²¹⁾ konstatují, že ne všechny politické inzeráty v archivu politických inzerátů platform byly jako takové správně označeny a že tyto archivy stejně nezveřejnily dostatečné údaje o tzv. mikrocílení, aby se zabránilo manipulaci s voliči a byla zajištěna větší transparentnost politických kampaní a inzerátů, včetně jejich zdrojů financování a vazeb na zvláštní zájmové skupiny. Strany, které kodex podepsaly, navíc nepřijaly žádné společné normy, které by výzkumnými pracovníkům a novinářům umožnily přístup k osobním údajům a zároveň respektovaly právo uživatelů na soukromí a udělení souhlasu.

3.6. EHSV s ohledem na zjištěné nedostatky týkající se samoregulace a aktuální hodnocení kodexu ze strany Komise vyzývá Komisi, aby přijala legislativní opatření, pokud se ukáže, že dobrovolný kodex je pro dosažení významného pokroku v cílech Komise sám o sobě nedostatečný. Samoregulace v oblasti online dezinformací je třeba výrazně zlepšit. Zároveň je třeba zaujmout komplexní přístup k jejich regulaci. Nyní je správná chvíle pro vypracování a předložení návrhu regulace sociálních médií a digitálních platform, přičemž je třeba se zaměřit na transparentnost všech aspektů politické reklamy (pravidla pro financování, označování a zveřejňování) a dezinformace, a to jak v novém volebním balíčku Komise, tak v evropském akčním plánu pro demokracii.

3.7. Podpora odpovědnosti na internetu by se neměla zaměřovat pouze na opatření v oblasti transparentnosti a odhalování zdrojů informací, ale měla by rovněž brát v potaz odpovědnost aktérů v ekosystému, kteří těží ze šíření zavádějícího a senzacechtivého obsahu. Dezinformace jsou příznakem koncentrovaných, neodpovědných digitálních trhů, neustálého sledování a nezákonného nakládání s osobními údaji. Dominantní společnosti provozující sociální média mají

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/news/code-practice-against-disinformation-2019-jan-29_cs.

⁽¹⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

⁽¹⁷⁾ Zpráva o pokroku zveřejněná v červnu 2019 mimo jiné uvádí, že „Facebook v prvním čtvrtletí roku 2019 zablokoval 2,19 mld. falešných účtů a podnikl konkrétní kroky proti stránkám, skupinám a účtům, které se dopouštěly neautentického jednání zacíleného na členské státy EU, přičemž 168 bylo z EU a 1 574 ze států mimo EU“, zatímco „Twitter informoval o odmítnutí 6 018 inzerátů týkajících se EU za porušení jeho podmínek o nepřijatelných obchodních praktikách pro inzeráty a rovněž o opatřeních proti 9 508 inzerátům týkajícím se EU kvůli porušení jeho podmínek pro kvalitu inzerátů“.

⁽¹⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/action-plan-against-disinformation-report-progress>.

⁽¹⁹⁾ <https://twitter.com/alemannoEU/status/1119270730280132610>.

⁽²⁰⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/annual-self-assessment-reports-signatories-code-practice-disinformation-2019>.

⁽²¹⁾ http://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/06/ERGA-2019-06_Report-intermediate-monitoring-Code-of-Practice-on-disinformation.pdf.

zisky díky tomu, že prostřednictvím šíření obsahu upoutávajícího pozornost bez ohledu na jeho pravdivost vytvářejí údaje využívané k profilování. Tento druh manipulace s údaji vyžaduje plné a řádné prosazování obecného nařízení o ochraně osobních údajů jako prostředku, jak změnit rovnováhu pobídek pro podniky tak, aby opustily model, který se opírá o senzacechtivost a snahu šokovat. Pokud je tento problém usnadňován nebo rozšiřován samým základním obchodním modelem platform, pak je nestačí přesvědčovat k tomu, aby přijaly mechanismy pro odstraňování nebo ověřování. Vnitrostátní a unijní právní předpisy se kromě toho musí zabývat dominantním postavením digitálních a sociálních médií na trhu a zvážit povinnou interoperabilitu prostřednictvím zavedení společných protokolů, jejichž účelem bude umožnit komunikaci napříč platformami.

3.8. V rámci boje proti dezinformacím je nezbytné zajistit výraznější a širší zapojení orgánů EU, občanské společnosti, sociálních partnerů, nezávislých sdělovacích prostředků, sociálních médií, online platform a veřejnosti⁽²²⁾. Výbor vítá iniciativu Evropské komise, kterou realizovalo GŘ CONNECT, vytvořit evropské středisko pro sledování digitálních médií jakožto středisko, které umožní ověřovatelům faktů, akademickým pracovníkům a výzkumným pracovníkům navzájem spolupracovat a aktivně se spojit s organizacemi pro sdělovací prostředky a odborníky na mediální gramotnost a jež bude podporovat tvůrce politik⁽²³⁾. Výbor také podporuje investování dalších finančních prostředků do jeho posílení a rozvoje.

4. Předcházení zlomyslným zásahům do evropských voleb prostřednictvím internetu

4.1. Další hrozbou, kterou umožňuje internet, je snazší zasahování do voleb prostřednictvím falešných účtů, trollů na sociálních médiích a státem řízených zdrojů informací. Přestože byla zahraničním zásahům věnována značná pozornost, skutečnost je mnohem složitější: vnitrostátní dezinformace představují přinejmenším stejně velký problém a místní zástupné subjekty, nové technologie a další vývoj (jako je využívání uzavřených skupin) stírají rozdíl mezi zahraničními a vnitrostátními dezinformacemi. Například Rusko bylo obviněno z ovlivňování prezidentských voleb v USA v roce 2016, referenda o brexitu ve Spojeném království, několika nedávných voleb v EU⁽²⁴⁾ i voleb do Evropského parlamentu v květnu 2019⁽²⁵⁾, ale zásahy ze strany dalších domácích i vnějších subjektů představují stejně znepokojivé nebezpečí.

4.2. Akční plán Evropské komise proti dezinformacím uvádí, že „podle zpráv využívá dezinformace a ovlivňování v různých formách více než 30 zemí“⁽²⁶⁾. Evropská služba pro vnější činnost zřídila službu (pracovní skupinu East StratCom) pro sledování a odhalování „prokremelských“ dezinformací prostřednictvím specializovaných internetových stránek⁽²⁷⁾ a také pracovní skupiny pro strategickou komunikaci zaměřené na západní Balkán a na Jih.

4.3. Iniciativa ESVČ za účelem zřízení „systému včasného varování“ – ve skutečnosti sítě vládních úředníků členských států zabývajících se dezinformacemi – je vítaná a zasluží si být posílena a rozšířena, přičemž členské státy by měly zajišťovat výměnu informací mezi systémem včasného varování a nedávno vytvořenými vnitrostátními volebními sítěmi, které by v zásadě měly zahrnovat také specializované organizace občanské společnosti a ověřovatele faktů. Do budoucna je také třeba zajistit pravidelnou výměnu informací mezi systémem včasného varování a pobočkami střediska pro sledování digitálních médií v jednotlivých zemích a napříč EU.

4.4. Vzhledem k důležitosti mechanismu prevence zásahů pro evropskou demokracii je třeba rozšířit a posílit fungování iniciativ Evropské služby pro vnější činnost v oblasti boje proti dezinformacím, mj. pokud jde o sledování dezinformací z jiných zemí a regionů a boj proti nim a posílení výměny informací s jinými podobnými preventivními mechanismy, jako jsou mechanismy vytvořené v Kanadě či Austrálii. Zároveň je třeba výrazně a komplexně zintenzivnit unijní opatření proti domácím dezinformacím tak, aby bylo umožněno včasné monitorování, byla posílena profesionální žurnalistika a byla podpořena mediální gramotnost.

4.5. EHSV upozorňuje, že v souvislosti s krizí COVID-19, která propukla po dokončení přípravy tohoto stanoviska, je ještě naléhavější, aby Komise přijala další opatření k boji proti dezinformacím o příčinách, šíření a léčbě této infekce, jež mohou mít na veřejné zdraví neblahý vliv. Nebude-li obsah informací o pandemii v sociálních médiích řádně monitorován

⁽²²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&from=cs>.

⁽²³⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-launches-call-create-european-digital-media-observatory>.

⁽²⁴⁾ https://carnegieendowment.org/files/CP_333_BrattbergMaurer_Russia_Elections_Interference_FINAL.pdf.

⁽²⁵⁾ https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/pc_russian_meddling_ep2019_eng_web_20190520.pdf.

⁽²⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&from=cs>.

⁽²⁷⁾ <https://euvsdisinfo.eu/>.

a usměrňován, mohl by vést ke škodlivému chování a šíření paniky, a tak ohrožovat zdraví všech občanů. EHSV žádá Evropskou komisi, aby byla ostražitá a spolupracovala s členskými státy a sociálními zúčastněnými stranami na řešení vážného dopadu těchto dezinformací pocházejících jak z domácích, tak zahraničních zdrojů⁽²⁸⁾.

5. Zlepšování mediální gramotnosti a občanské výchovy Evropanů

5.1. Systematická podpora mediální gramotnosti a aktivního občanství mezi Evropany je nezbytná pro budování odolnosti EU proti antidemokratickým trendům a hrozbám. EHSV – jak je uvedeno v jeho nedávných stanoviscích⁽²⁹⁾ – požaduje v novém politickém cyklu orgánů EU nový impulz pro aktivity v oblasti vzdělávání občanů o EU. EHSV chápe pařížské prohlášení z roku 2015⁽³⁰⁾ a doporučení Rady z roku 2018⁽³¹⁾ jako jasný mandát od členských států podpořený usnesením Evropského parlamentu z roku 2016⁽³²⁾, aby byly výuka a učení se o Evropské unii pevně začleněny do politického programu.

5.2. EHSV zdůrazňuje, že je třeba uvést do praxe první zásadu evropského pilíře sociálních práv, jíž je učinit kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení právem pro všechny občany v Evropě⁽³³⁾, a budou-li k dispozici přesné systematické údaje, doporučuje začlenit vzdělávání o EU a budování identity EU do strategie EU 2030 a do strategického rámce ET 2030 a procesu evropského semestru (mezi příslušná doporučení pro jednotlivé země)⁽³⁴⁾.

5.3. Za účelem další politické podpory intenzivnějšího vzdělávání o EU EHSV požaduje, aby byla spolu se zástupci členských států a vedoucími odborníky v oblasti vzdělávání zřízena expertní skupina na vysoké úrovni, která by se zabývala „vzděláváním o Evropě“ na evropské úrovni. Tato skupina by mohla vypracovávat návrhy politik a doporučení pro jednání ministrů školství, které by mohly vyústit v závěry Rady. EHSV navrhl, že by skupina také mohla iniciovat operativní zlepšení, jako je ústřední online platforma se soupisem existujících učebních materiálů vytvořených v rámci projektů financovaných z prostředků EU a vnitrostátních osnov.

5.4. Coby výchozí bod pro komplexnější politická opatření považuje EHSV za nezbytné provést nový kritický výzkum týkající se studie z roku 2013 Learning Europe at School (Vyučování o Evropě ve škole)⁽³⁵⁾, který by se týkal nynější situace v členských státech v oblasti vzdělávání o EU ve školách, odborné přípravy učitelů a dalšího profesního rozvoje a vzdělávacích programů o EU vypracovaných občanskou společností a sociálními partnery⁽³⁶⁾. Kromě toho je třeba provést komplexní přezkum vzdělávacích kapacit a zdrojů financování, aby bylo možné rozvíjet mezi dospělými lidmi v EU dovednosti v oblasti aktivního občanství v souladu s revidovaným rámcem EU pro klíčové kompetence pro celoživotní učení⁽³⁷⁾.

5.5. Evropská občanská společnost a sociální partneři jsou důraznými zastánci náležitého financování občanské výchovy týkající se záležitosti, kultury a občanství EU, které by doplňovalo vnitrostátní zdroje. EU by měla podporovat členské státy ve snaze zajistit, aby byli lidé ve vedení škol, učitelé a další pedagogičtí pracovníci lépe vybaveni k prosazování kritického myšlení, demokratických hodnot a lidských práv, občanské angažovanosti a odpovědného používání nových technologií. Měly by být posíleny a rozšířeny programy na podporu mobility v oblasti výměn učitelů, akademických pracovníků a studentů s cílem pomoci jim získat osobní zkušenost s hodnotami EU, jako je demokracie, svoboda a tolerance, v jiném vzdělávacím prostředí a v jiných členských státech EU⁽³⁸⁾.

⁽²⁸⁾ <https://www.disinfo.eu/coronavirus/>.

⁽²⁹⁾ Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 52, Úř. věst. C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁰⁾ Pařížské prohlášení, 17. března 2015.

⁽³¹⁾ Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce (Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 1).

⁽³²⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. dubna 2016 o vyučování o EU ve škole (2015/2138(INI)) (Úř. věst. C 58, 15.2.2018, s. 57).

⁽³³⁾ Úř. věst. C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁴⁾ Úř. věst. C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁵⁾ <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/83be95a3-b77f-4195-bd08-ad92c24c3a3c>.

⁽³⁶⁾ Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 52.

⁽³⁷⁾ Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1).

⁽³⁸⁾ https://www.csee-etuice.org/images/attachments/ST_Citizenship_2018.pdf.

5.6. EU by měla ve všech členských státech EU důrazně prosazovat a finančně podporovat mediální gramotnost u všech generací ve společnosti a odbornou přípravu poskytovanou novináři a pro novináře, a to systematicky a v úzké spolupráci s vnitrostátními vzdělávacími institucemi a nezávislými vnitrostátními agenturami odpovědnými za regulaci sdělovacích prostředků. Cílem je dosáhnout s ohledem na rostoucí hrozby, které představují všeobecně rozšířené a často záměrně škodlivé dezinformace, rychlého a všeobecného pokroku k vyšší mediální gramotnosti Evropanů.

5.7. EU by měla poskytovat včasnou podporu členským státům v jejich snahách splnit nové povinnosti ohledně sdělovacích prostředků, jimiž jsou prosazování a přijetí opatření za účelem rozvoje schopností v oblasti mediální gramotnosti, včetně nových vzdělávacích programů a účinného dohledu nad platformami pro sdílení videí, jak je stanoveno v nedávno revidované směrnici o audiovizuálních mediálních službách. V tomto ohledu EHSV očekává jasné pokyny od skupiny odborníků pro mediální gramotnost, která se dne 30. března 2020 setká v chorvatském Záhřebu během druhého Týdne mediální gramotnosti, což je nová celounijní iniciativa sloužící ke zvýšení informovanosti, jež byla zahájena v loňském roce.

6. Zajištění inkluzivnějších voleb do Evropského parlamentu

6.1. Vyloučení z voleb může hrozit různým sociálním skupinám v celé EU. Jedná se o osoby se zdravotním postižením, etnické menšiny (zejména Romy), transevropské migrující pracovníky a přistěhovalce, jakož i o chudé, nezaměstnané, nevzdělané a venkovské skupiny ve společnosti. Vzhledem k tomu, že polovina Evropanů se voleb do Evropského parlamentu stále neúčastní, je třeba v rámci nadcházejících politických iniciativ řešit strukturální nerovnosti ovlivňující volební chování, aby se posílila evropská demokracie a v příštích volbách do Evropského parlamentu bylo zajištěno rovné zacházení se všemi Evropany.

6.2. Jak vyplývá z analýzy obsažené v podrobné informační zprávě EHSV z března 2019⁽³⁹⁾, mnoho občanů ze všech 27 členských států EU se nemůže zúčastnit voleb do Evropského parlamentu kvůli právním a organizačním překážkám, které osobám se zdravotním postižením brání vykonávat jejich politická práva. O právo na účast ve volbách do EP je kvůli zdravotnímu postižení nebo problémům s duševním zdravím na základě vnitrostátních pravidel připraveno zhruba 800 000 Evropanů z 16 členských států, zatímco další miliony Evropanů nemají možnost hlasovat z důvodu organizačních opatření (technických překážek), které nezohledňují potřeby vyplývající z jejich zdravotního postižení.

6.3. EHSV navrhuje, aby byl do nového balíčku volebních reforem a evropského akčního plánu pro demokracii zahrnut „plán EU pro inkluzivní volební proces“, který by byl doprovázen návrhem financování s cílem podpořit členské státy při nezbytné modernizaci volební administrativy, jejíž součástí by byly technologické úpravy a podpůrné služby pro znevýhodněné sociální skupiny, které jsou v daném vnitrostátním kontextu obvykle vyloučeny z volebního procesu a vykazují nižší úroveň politické účasti. Zmíněný plán by měl vycházet z důkladného zmapování překážek, s nimiž se potýkají různé sociální skupiny ohrožené vyloučením z voleb. Toto mapování by mělo proběhnout ve spolupráci s vnitrostátními volebními orgány, úřady veřejného ochránce práv a příslušnými vnitrostátními organizacemi občanské společnosti a jejich evropskými sítěmi.

6.4. Platné právní předpisy EU se již zabývají řadou otázek týkajících se voleb do EP. Pro tento právní předpis, který by obsahoval i záruky týkající se možnosti hlasovat pro osoby se zdravotním postižením, neexistují žádné formální překážky. EHSV má za to, že pokud by byly provedeny osvědčené postupy ze všech zemí, vznikl by ideální systém, který by každému Evropanovi se zdravotním postižením umožňoval nejen v plném rozsahu volit, ale také se rozhodnout pro nejpohodlnější způsob hlasování.

6.5. EHSV v kontextu nadcházející politické debaty o evropské volební reformě a nového evropského akčního plánu pro demokracii navrhuje, aby kromě komplexnějších opatření stanovených v navrhovaném „plánu EU pro inkluzivní volební proces“ byla zvážena legislativní iniciativa, jež by stanovila minimální normy v oblasti hlasování pro osoby se zdravotním postižením. Návrh by měl být vypracován prostřednictvím politického dialogu s vnitrostátními volebními orgány, odborníky na sociální začleňování a volby a organizacemi občanské společnosti zastupujícími osoby se zdravotním postižením.

⁽³⁹⁾ Informační zpráva EHSV „Skutečná práva osob se zdravotním postižením volit ve volbách do Evropského parlamentu“, 20. března 2019.

7. Pobízení evropských politických stran k zaměření na občany a k odpovědnosti

7.1. Jak stanoví Maastrichtská smlouva z roku 1992, „politické strany na evropské úrovni jsou významným faktorem integrace uvnitř Unie. Přispívají k vytváření evropského povědomí a k vyjadřování politické vůle občanů Unie.“ Poměrně nedávne a postupně vytváření evropských politických stran coby nadnárodních politických aktérů s integrovanými správními strukturami, jež mohou uskutečňovat ucelené politické programy a mobilizovat voliče napříč EU, představuje strukturální problém pro politickou účast Evropanů. Zejména regulační rámec pro správu a financování evropských stran se vyvíjí teprve od Niceské smlouvy z roku 2003 a zůstává spíše omezený z hlediska organizační a programové jednotnosti, jež by měla napomoci schopnosti evropských stran utvářet a posilovat politickou integraci EU na základě společných hodnot a zapojení veřejnosti.

7.2. Další regulace by měla mít za cíl podnitit aktivní podporu hodnot EU ze strany evropských politických stran, jejich nadnárodní politickou soudržnost a organizační kapacity pro zapojení občanů napříč jejich vysoce rozmanitými vnitrostátními členskými stranami v mnoha různých částech EU i mimo tyto strany.

7.3. V tomto ohledu EHSV vítá návrh Komise, aby byl lépe prosazován právní závazek evropských stran, který spočívá v dodržování hodnot, na nichž je založena EU, jak stanoví článek 2 SEU, což platí také pro jejich vnitrostátní členy. Týká se to hodnot, jež přijaly ve svých politických programech a kampaních, a jejich interních postupů v oblasti rovnosti žen a mužů a zákazu diskriminace, ale i toho, jak dodržují zásady právního státu a bojují proti korupci. Bude-li to považováno za nezbytné, Komise by mohla požádat Úřad pro evropské politické strany a evropské politické nadace, aby soulad s podmínkami stanovenými v uvedeném nařízení ověřil⁽⁴⁰⁾.

7.4. Další regulační opatření by měla zohlednit aktuální politickou debatu a politické návrhy, včetně celé škály politických možností, jak rozvíjet evropské strany tak, aby byly blíže evropské veřejnosti a byly vůči ní odpovědnější, například tak, že by vnitrostátní strany uváděly, k jaké evropské straně mají v úmyslu se připojit, nebo pomocí nadnárodních stranických seznamů, transparentního získávání finančních prostředků a pořádání kampaní, individuálního členství, komunikace s občanskou společností a sociálními partnery na místní úrovni a odpovědnosti za politický obsah, který očividně oslabuje společné hodnoty EU⁽⁴¹⁾. Tyto otázky by se měly projednat také na konferenci o budoucnosti Evropy, jež snad bude významnou příležitostí pro širokou a informovanou účast občanské společnosti, sociálních partnerů a evropské veřejnosti na demokratické reformě EU.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽⁴⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/DOC/?uri=CELEX:52019DC0343&from=CS>.

⁽⁴¹⁾ <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/reconnecting-european-political-parties-with-european-union-citizens.pdf>;
<https://carnegieeurope.eu/2019/11/06/six-ideas-for-rejuvenating-european-democracy-pub-80279>; https://euroreflections.se/globalassets/ovrigt/euroreflections/euroreflections_v3.pdf.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Financování přechodu na nízkouhlíkové hospodářství a výzvy spojené s financováním opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu

(průzkumné stanovisko)

(2020/C 311/04)

Zpravodaj: **Toni Vidan (HR/III)**

Spoluzpravodaj: **Dimitris Dimitriadis (EL/I)**

Žádost o vypracování stanoviska	chorvatské předsednictví EU, 10. 9. 2019
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	27. 5. 2020
Přijato na plenárním zasedání	11. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování	227/0/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV velmi vítá a podporuje nedávné závěry Evropské rady a oznámenou Zelenou dohodu pro Evropu ⁽¹⁾, jejichž společným cílem je zajistit přechod na nízkouhlíkové hospodářství pomocí „dosažení klimaticky neutrální EU do roku 2050“.

1.2. Výbor již s ohledem na krizi COVID-19 vyzval ⁽²⁾ k bezpříkladné solidaritě mezi členskými státy a k vytvoření **komplexního plánu evropského hospodářského oživení**, jenž členskými státy EU, jejím obyvatelům, podnikům a pracovníkům umožní co nejlépe čelit důsledkům pandemie COVID-19 a budovat udržitelnější a odolnější evropské hospodářství. Nástroj Next Generation EU ve výši 750 miliard EUR spolu s cíleným navýšením dlouhodobého rozpočtu EU na období 2021–2027 přinese celkovou finanční kapacitu rozpočtu EU ve výši 1,85 bilionu EUR. Kromě podpory oživení se zaměřuje na Zelenou dohodu pro Evropu a na digitalizaci s cílem podpořit tvorbu pracovních míst a růst, odolnost našich společností a zdraví našeho životního prostředí.

1.3. EHSV podporuje usnesení Evropského parlamentu přijaté dne 17. dubna 2020 drtivou většinou hlasů, v němž se požaduje, aby ústředním bodem připravovaného balíčku opatření EU pro obnovu a rekonstrukci byla Zelená dohoda pro Evropu, „aby došlo k nastartování hospodářství, ke zvýšení jeho odolnosti a k vytváření pracovních míst, aby se současně přispělo k ekologické transformaci a podpořil udržitelný hospodářský a sociální rozvoj“ ⁽³⁾.

1.4. EHSV podporuje investiční plán Zelené dohody pro Evropu (EGDIP) coby první z hlavních finančních pilířů přechodu na nízkouhlíkové hospodářství spolu s mechanismem pro spravedlivou transformaci ⁽⁴⁾. EHSV tyto iniciativy považuje za první krok správným směrem a naléhavě vyzývá orgány EU, aby zavedly transparentní a participativní procesy pro přípravu dalších kroků, do nichž budou účinně začleněny všechny příslušné zúčastněné strany a které budou v souladu s oživením a spravedlivým přechodem na ekonomiku blahobytu ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF.

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/news-media/presentations/reakce-eu-na-sireni-onemocneni-covid-19-potreba-bezprikladne-solidarity-mez-clenskymi-staty>.

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_CS.pdf.

⁽⁴⁾ *Investiční plán Zelené dohody pro Evropu a mechanismus pro spravedlivou transformaci – otázky a odpovědi*, Brusel, 14. ledna 2020.

⁽⁵⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/our-work/opinions-information-reports/opinions/sustainable-economy-we-need-own-initiative-opinion>.

1.5. Vzhledem k nebyvalé krizi, jíž čelíme, požaduje EHSV přijetí ambiciózního plánu rekonstrukce v souladu s Pařížskou dohodou. Klíčovou součástí tohoto plánu by měl být **rozpočet na opatření v oblasti klimatu**, jenž bude alespoň tak vysoký jako dříve zjištěná investiční mezera ve výši zhruba 300 miliard EUR ročně a jehož podstatnou prioritou bude podpora decentralizovaných projektů v oblasti dekarbonizace, na jejichž navrhování se budou společně podílet občané, malé a střední podniky, energetická společenství a místní a regionální veřejné subjekty a budou za ně spoluodpovědní.

1.6. EHSV je pevně přesvědčen, že transformace a rekonstrukce po pandemii COVID-19 musí být spravedlivé a musí vést ke spravedlivější a udržitelnější EU, jinak se nezdaří, což bude mít závažné důsledky pro evropský projekt jako celek. Domníváme se, že zásadní složkou spravedlivého přechodu je politické, sociální a hospodářské začlenění občanů, pracovníků, společenství a malých a středních podniků, zejména v nedostatečně rozvinutých venkovských regionech v EU, aniž by docházelo ke znevýhodňování členských států, jež momentálně nejsou členy eurozóny. Prvořadý je soubor kritérií, která zajistí, aby byl přechod spravedlivý, a musí do něj být zapojeny zúčastněné strany na všech úrovních. EHSV již do této debaty přispěl ⁽⁶⁾.

1.7. EHSV zdůrazňuje, že spravedlivý přechod a rekonstrukce po pandemii COVID-19 musí zajistit, aby se spotřebitelé a společenství stali aktivními „prozumenty“ (výrobci a spotřebiteli) udržitelných produktů a služeb v odvětví energetiky a dopravy.

1.8. EHSV požaduje, aby byly bezodkladně odstraněny překážky bránící přerozdělení veřejných a soukromých finančních prostředků, mezi něž patří především stávající přímé a nepřímé dotace pro odvětví fosilních paliv a také fiskální a daňové překážky.

1.9. EHSV podporuje silný mandát pro Evropskou komisi k vytvoření nové strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu a požaduje, aby byl stejný důraz kladen na financování zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí. EHSV se domnívá, že by měla být co nejdříve zahájena inkluzivní politická debata o vytvoření inovativních finančních mechanismů pro opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu a specializovaných **fondů pro spravedlivé přizpůsobování se změně klimatu**.

1.10. EHSV požaduje výrazné zvýšení dostupných prostředků, zahájení programu „**Evropský sbor solidarity pro opatření v oblasti klimatu**“ zaměřeného na mladé lidi a vyčlenění finančních prostředků na spolupráci mezi místními samosprávami a organizovanou občanskou společností při rozvoji komunitních a komunitami řízených projektů v oblasti nízkouhlíkové energie a dopravy.

1.11. EHSV se domnívá, že Zelená dohoda pro Evropu by měla zajistit bezpečnost a mezinárodní konkurenceschopnost EU a zejména malých a středních podniků, které čelí zvýšené konkurenci rozvíjejících se ekonomik, a podporuje návrhy mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích.

2. Úvod a obecné připomínky

2.1. EHSV vypracovává toto stanovisko v reakci na žádost chorvatského předsednictví Rady Evropské unie a je potěšen tím, že toto předsednictví má v úmyslu podnítit debatu na úrovni EU o zlepšení finančních mechanismů, které by umožnily splnit rostoucí potřeby přechodu na nízkouhlíkové hospodářství a reagovat na přizpůsobování se změně klimatu. V pokročilé fázi vypracovávání tohoto stanoviska byly celý svět a EU otřeseny pandemií COVID-19. Stanovisko se nyní pokusí obsáhnout některé počáteční reakce na tuto novou realitu.

2.2. Zažíváme postupně se zhoršující lidskou pohromu a jsme svědky ztrát na životech, široce rozšířeného onemocnění, sociálních potíží a rušení pracovních míst, jež nemá obdoby. Hrozí, že pokud ji budeme řešit nesprávně, budeme čelit stejně závažným dopadům, jako v případě velké hospodářské krize v roce 1929. Zvolíme-li správné řešení, EU ji může společně zvládnout, zachránit životy a zachovat společenský blahobyt, transformovat naše sociálně ekonomické modely na modely zaměřené na lidi a přírodu a posílit celosvětové partnerství pro udržitelný rozvoj.

⁽⁶⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/our-work/opinions-information-reports/opinions/leaving-no-one-behind-when-implementing-2030-sustainable-development-agenda-own-initiative-opinion>.

2.3. EHSV velmi vítá a podporuje nedávné závěry Evropské rady a oznámenou Zelenou dohodu pro Evropu (7), jejichž společným cílem je zajistit přechod na nízkouhlíkové hospodářství pomocí „dosažení klimaticky neutrální EU do roku 2050“. Podporuje také investiční plán Zelené dohody pro Evropu (EGDIP) coby první z hlavních finančních pilířů spolu s mechanismem pro spravedlivou transformaci, jehož cílem je podpořit pracovníky a občany v regionech nejvíce zasažených přechodem (8).

2.4. Existují nesporné důkazy o tom, že čelíme klimatické krizi, zásadnímu úbytku biologické rozmanitosti, sociálně nepřijatelným zdravotním rizikům způsobeným chemickými látkami a znečištěním ovzduší a rozsáhlému znečištění našich oceánů plastovými odpady. Z vědeckého výzkumu (9) vyplývá, že výskyt nových lidských nemocí je úzce spjat s faktory přispívajícími k environmentální krizi, jež mají být řešeny upřednostňováním environmentálních opatření prostřednictvím Zelené dohody pro Evropu.

2.5. Vedle existenčních environmentálních krizí stojíme rovněž před problémem vysoké a stále rostoucí míry nerovnosti, demografických krizí, politického radikalismu a klesající důvěry ve státní orgány, správu věcí veřejných a politiku. Při krizi COVID-19 vyšla najevo řada vad v našich hospodářských a správních systémech, včetně limitů tržního hospodářství, a prokázal se význam účinných státních institucí a odolných systémů veřejné zdravotní péče. Tato krize rovněž lidem umožnila přehodnotit to, co vnímají jako důležité. Je naléhavě nutné přezkoumat dopad úrovně výroby a spotřeby a zabývat se spravedlivými mzdami za nepostradatelnou práci (např. ve veřejných službách, jako je zdravotnictví), daňovými a mzdovými politikami a novými nástroji, jako je univerzální základní příjem, jak již EHSV požadoval v předchozích stanoviscích (10).

2.6. Podnikatelské kruhy v EU stále více vnímají přechod na nízkouhlíkové hospodářství a oživení po skončení pandemie COVID-19 jako příležitost k rozvoji a způsob, jak vrátit produktivní pracovní místa do Evropy. Sedm „vedoucích evropských energetických společností vyzývá EU, aby navýšila svůj cíl snížit do roku 2030 množství skleníkových plynů nejméně o 55 % oproti úrovním v roce 1990, čímž bude zajištěn soulad s nákladově efektivní trajektorií do roku 2050“, jak je uvedeno v jejich nedávném dopise ministrům EU pro životní prostředí a klima. (11) Komise pro transformaci energetiky vyzývá vlády z celého světa, aby „poskytly ekonomický impuls tím, že budou inteligentně vydávat finanční prostředky a investovat do ekonomiky budoucnosti“ (12).

3. Vyšší ambice v oblasti klimatu, nové finanční prostředky pro spravedlivou transformaci, rekonstrukci a přechod na nízkouhlíkové hospodářství a provádění cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030

3.1. Aby bylo možné zajistit náležité uvolnění nových finančních prostředků na naléhavá opatření v oblasti klimatu a zlepšilo se využívání prostředků současných, je zcela nezbytný ambiciózní politický program s posílenými cíli pro roky 2030 a 2050. EHSV tedy podporuje požadavek, aby se Evropská unie zavázala k dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 a v souladu s tím upravila svůj cíl snížit do roku 2030 množství skleníkových plynů nejméně o 55 % oproti úrovním v roce 1990.

3.2. EHSV je pevně přesvědčen, že transformace a rekonstrukce po pandemii COVID-19 musí být spravedlivé a musí vést ke spravedlivější EU, jinak se nezdaří, což bude mít závažné důsledky pro evropský projekt jako celek. Domníváme se, že zásadní složkou spravedlivého přechodu je politické, sociální a hospodářské začlenění občanů, pracovníků, společenství a malých a středních podniků, zejména v nedostatečně rozvinutých venkovských regionech EU, aniž by docházelo ke znevýhodňování členských států, jež momentálně nejsou členy eurozóny. Pro dosažení tohoto začlenění je zásadní spravedlivé rozdělení finančních prostředků z budoucího rozpočtu na opatření v oblasti klimatu, přičemž je třeba proaktivně jednat, aby se zabránilo tendencím, kdy je většina prostředků směřována k silným zúčastněným stranám, jež mají zdroje a kapacity nezbytné pro vytvoření komerčně slibných projektů.

(7) https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF.

(8) *Investiční plán Zelené dohody pro Evropu a mechanismus pro spravedlivou transformaci – otázky a odpovědi*, Brusel, 14. ledna 2020.

(9) <https://www.nature.com/articles/s41893-019-0293-3#ref-CR101>.

(10) <https://www.eesc.europa.eu/cs/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-framework-directive-minimum-income-own-initiative-opinion>.

(11) <https://www.statkraft.com/media/news/2019/energy-companies-call-for-more-ambitious-EU-2030-climate-target/>.

(12) <http://www.energy-transitions.org/sites/default/files/COVID-Recovery-CoverLetter.pdf>.

3.3. EHSV naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila aktivní zapojení všech zúčastněných stran – místních společenství, občanské společnosti, sociálních partnerů, průmyslu, vzdělávacích institucí atd. – do budoucího rozvoje a provádění Zelené dohody pro Evropu a plánu pro oživení a rekonstrukci po skončení pandemie COVID-19.

3.4. Po prvních krocích v podobě Zelené dohody pro Evropu a investičního plánu Zelené dohody pro Evropu a vzhledem k nebyvalé krizi, jíž čelíme, EHSV vítá fond na podporu oživení, jenž bude vybaven dostatečnými prostředky, a požaduje přijetí ambiciózního plánu rekonstrukce v souladu s Pařížskou dohodou. Klíčovou součástí tohoto plánu by měl být **rozpočet na opatření v oblasti klimatu**, jenž bude alespoň tak vysoký jako dříve zjištěná investiční mezera ve výši zhruba 300 miliard EUR ročně a jehož podstatnou prioritou bude podpora decentralizovaných projektů v oblasti dekarbonizace, za něž budou společně odpovědní občané, malé a střední podniky, energetická společenství a místní a regionální veřejné subjekty. EHSV již pro toto uvolnění finančních prostředků vypracoval návrhy ve svém požadavku na vytvoření paktu o financování opatření v oblasti klimatu ⁽¹³⁾ a v tomto stanovisku doplní několik dalších návrhů.

3.5. Souběžně s tímto krokem a za účelem vytvoření optimální kombinace mechanismů pro uvolnění budoucích prostředků na financování opatření v oblasti klimatu se EHSV domnívá, že je zapotřebí řádné a transparentní posouzení finančních prostředků potřebných k provedení cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030. Je třeba rovněž umožnit inkluzivní politickou debatu o udržitelnosti a spravedlivém přechodu v rámci demografické, technologické a fiskální/veřejné politiky, přičemž významný přínos by měla zajistit připravovaná zpráva Evropské agentury pro životní prostředí ⁽¹⁴⁾.

3.6. EHSV již požadoval **evropský pakt o financování opatření v oblasti klimatu**, jenž by přesměroval „finanční prostředky, které by mohly způsobit novou finanční bublinu, na boj se změnou klimatu a do reálné ekonomiky. Je třeba na něj rovněž poskytnout nové finanční prostředky určené zejména pro malé a střední podniky.“ K jednotlivým zdrojům navrhovaného financování patří:

- přesměrování finančních prostředků do udržitelných investic na základě ekologického přidělování a podporování půjček od Evropské investiční banky (EIB) s „ekoznačkou“,
- využívání kvantitativního uvolňování ze strany Evropské centrální banky (ECB) jakožto zdroje financování,
- stanovení kritérií pro udržitelné investice.

Například evropský pakt o financování opatření v oblasti klimatu je příležitostí k současnému řešení klimatické krize, nedostatečného množství kvalitních pracovních míst a pochybností o evropském projektu. Zahrnuje dva nástroje: evropskou banku pro klima a biologickou rozmanitost a evropský fond pro klima a biologickou rozmanitost. Společně by se mohly stát evropskou klimatickou bankou.

3.7. EHSV vítá a podporuje oznámení EIB, která hodlá v období 2021 až 2030 podpořit investice v rozsahu jednoho bilionu EUR do opatření v oblasti klimatu a do environmentální udržitelnosti. Podle svých současných pravidel však EIB může mít rozsáhlejší roční portfolio půjček. Pokud by EU nebo ECB poskytly EIB více rozpočtových záruk, mohlo by se roční portfolio ještě dále zvětšit.

3.8. EHSV požaduje, aby členské státy a orgány EU provedly reformu pravidel Paktu o stabilitě a růstu, tak aby pravidlo vyrovnaného rozpočtu vytvořilo prostor pro větší množství investic na vnitrostátní úrovni souvisejících s opatřeními v oblasti klimatu, které by se nezapočítávaly do rozpočtového schodku jako součást rozpočtu EU na opatření v oblasti klimatu, přičemž by existovaly náležité záruky proti zneužití ⁽¹⁵⁾. Výroční zpráva Evropské fiskální rady za rok 2019 ⁽¹⁶⁾ již zmínila počáteční možnosti, které je nyní třeba rozvinout a uskutečnit v praxi. Během pozastavení Paktu o stabilitě a růstu kvůli krizi COVID-19 vyzývá EHSV členské státy EU, aby využily dostupné rozpočtové prostředky na co největší posílení investic do klimatických opatření.

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>.

⁽¹⁴⁾ Zpráva EEA *The sustainability transition in Europe in an age of demographic and technological change*.

⁽¹⁵⁾ <https://www.bruegel.org/2019/1-2/the-european-green-deal-needs-a-reformed-fiscal-framework/>.

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-efb-annual-report_en.pdf.

3.9. EHSV vyzývá k tomu, aby ECB hrála důležitou úlohu při přímém a nepřímém financování opatření v oblasti klimatu. Kromě dopadu jejího programu nákupu aktiv a nouzového pandemického programu nákupu aktiv (PEPP) může ECB prostřednictvím přijímání příslušné regulace a vykonávání svých regulačních pravomocí a koordinací s centrálními bankami mimo eurozónu v rámci Evropského systému centrálních bank vybídnout centrální banky, aby ji následovaly, a tím pozitivně ovlivnit financování opatření v oblasti klimatu. Bylo by rovněž možné proaktivněji využívat kapitálový poměr pomocí uplatňování zvýhodněných režimů na úvěry a investice považované podle taxonomie EU za ekologické. ECB by měla být schopna „poskytnout (...) likviditu prostřednictvím dalších nekonvenčních opatření měnové politiky“⁽¹⁷⁾ a poskytování této likvidity by nezávisle na požadované výši mělo mít pozitivní dopad na klimatická opatření.

3.10. Jedním ze způsobů, jak navýšit financování opatření v oblasti klimatu, je využití zelených dluhopisů vydávaných veřejným a soukromým sektorem a založených na pevném regulačním rámci, a to na základě taxonomie EU pro udržitelné investice. Jsou naléhavě zapotřebí programy na podporu tohoto přístupu. EIB může svou úlohu ještě zvýraznit dvěma způsoby: poskytnutím úvěrů na projekty přispívající k opatřením v oblasti klimatu prostřednictvím jednoznačných závazků a posílením vydávání zelených dluhopisů. Tyto dluhopisy by poté Evropská centrální banka mohla prostřednictvím svého programu nákupu aktiv nakupovat v daleko větší míře než doposud.

3.11. Protože velkou většinu investic budou nakonec provádět občané a soukromý sektor, zdůrazňuje EHSV význam environmentálních fiskálních opatření a všech aspektů stanovení ceny uhlíku coby klíčového nástroje k zajištění ziskovosti udržitelných investic. Rovněž bychom chtěli zdůraznit, že „kombinace stanovení ceny uhlíku a zelených dluhopisů zlepšuje environmentální účinnost, akumulaci kapitálu a udržitelnost dluhu (...) a vykazuje větší mezigenerační spravedlnost“⁽¹⁸⁾.

3.12. Dalším možným zdrojem financování by mohly být sekuritizace opírající se o portfolio zajištění tvořené úvěrovými aktivy (souborem zajištění), jež by mohly zahrnovat zelená a možná hnědá aktiva. Pokud budou výnosy sloužit k financování ekologických projektů, půjde o zelenou sekuritizaci.

3.13. EHSV se domnívá, že jednou z hlavních výzev při zavádění investičního plánu Zelené dohody pro Evropu do praxe je vypracování seznamu investičních projektů, které budou reagovat na strategické cíle EU. Množství takových investičních projektů zatím neodpovídá poptávce. Technická pomoc a poradenská podpora na všech úrovních veřejné správy pomůže určit a připravit udržitelné projekty a zajistit budování kapacit pro předkladatele projektů. Jako základ pro určení a rozvoj těchto projektů by měl sloužit systém klasifikace na úrovni celé EU pro udržitelné investice (taxonomie)⁽¹⁹⁾.

3.14. Financování spravedlivého přechodu na nízkouhlíkové hospodářství musí zajistit aktivní podporu příležitosti pro rozvoj nových technologií a nových společností způsobem, který umožní, aby si výrobní kapacitu v co nejširší míře přivlastnili spotřebitelé a společnosti, zejména ti, kteří jsou nyní z příslušných výrobních postupů vyloučeni, a tak se stali aktivními „prozumenty“ (výrobci a spotřebiteli) udržitelných produktů a služeb v odvětví energetiky a dopravy.

3.15. Protože využívání obnovitelných zdrojů energie je ve skutečnosti privatizací cenných přírodních zdrojů, mělo by být v případě projektů podporovaných z veřejných financí uznáno, že patří místním společnostem, jimž by měl být přiznán náležitý podíl na přínosech z těchto projektů nebo na jejich řízení.

3.16. EHSV by rád zdůraznil, že je naléhavě nutné poskytnout významnou finanční pomoc institucím, které by mohly aktivně usnadnit rozvoj jednotlivých decentralizovaných projektů malého rozsahu ze strany občanů, společností nebo malých a středních podniků a jejich sloučení do větších a komerčně slibnějších projektů. Protože občanská společnost zjevně přichází s mnoha takovými iniciativami, EHSV by rád přispěl k rozvoji institucionálního rámce a pokynů pro pomoc na úrovni EU a aktivní spolupráci na těchto iniciativách.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/news-media/presentations/reakce-eu-na-sireni-onemocneni-covid-19-potreba-bezprikladne-solidarity-mez-clensky-mi-staty>.

⁽¹⁸⁾ <http://documents.worldbank.org/curated/en/808771566321852359/pdf/Financing-Low-Carbon-Transitions-through-Carbon-Pricing-and-Green-Bonds.pdf>.

⁽¹⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-teg-taxonomy_cs.

4. Stávající finanční mechanismy, investiční překážky pro veřejné a soukromé finance a státní podpora

4.1. Pařížská dohoda vyžaduje, aby byl zajištěn soulad finančních toků s nezbytným snižováním emisí a rozvojem odolným vůči změně klimatu. S ohledem na tuto skutečnost a na cíle Zelené dohody pro Evropu EHSV požaduje, aby byly všechny stávající finanční mechanismy EU v souladu s Pařížskou dohodou nebo odolné vůči změně klimatu a současně v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu a s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030.

4.2. Pokud jde o stávající finanční mechanismy, EHSV již přijal⁽²⁰⁾ tato doporučení:

— zvýšení podílu Evropského fondu pro strategické investice, určeného na boj proti změně klimatu, na 40 %,

— EU musí prokázat úroveň ambicí, která je v souladu s výzvou v podobě boje proti změně klimatu,

— na tento cíl musí být vyčleněno v průměru 40 % jejího celkového rozpočtu (VFR 2021–2027), přičemž odpovídající podíl Fondu soudržnosti EU se zvýší nad stávajících 20 %.

4.3. Existuje několik hlavních překážek, které brání náležité úrovni veřejného a soukromého financování opatření v oblasti klimatu na úrovni EU a členských států, což vede k poměrně nízké a nedostatečné úrovni financování v oblasti zmírňování změny klimatu i přizpůsobování se jí⁽²¹⁾. Chtěli bychom zdůraznit tři z nich.

4.4. Za prvé stále existují rozsáhlé přímé i nepřímé dotace na fosilní paliva, které podle nedávného odhadu MMF⁽²²⁾ dosahovaly v EU v roce 2015 289 miliard USD. Nepřímé dotace existují na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU, což vede k obrovským environmentálním, sociálním a hospodářským nákladům (příležitost), které anulují pokrok dosažený ohledně klimatických opatření. Protože rovněž snižují cenu uhlíku, je EHSV přesvědčen, že je naléhavě třeba je zrušit, přičemž vnitrostátní a klimatické plány členských států musí za tím účelem předložit jasný harmonogram.

4.5. Za druhé jsou fiskální politiky členských států EU obvykle omezeny Paktem o stabilitě a růstu a pravidla státní podpory nedovolují státu, aby měl v transformačních politikách významnější úlohu, a proto zůstává financování klimatických opatření omezené. Současné použití obecné únikové doložky v případě Paktu o stabilitě a růstu⁽²³⁾ a dočasný rámec pravidel státní podpory⁽²⁴⁾ jsou výjimkami, které, jak Výbor doufá, budou použity k financování klimatických opatření v maximální možné míře.

4.6. Za třetí existují překážky pro financování ze strany soukromého sektoru, zejména v případě malých a středních podniků a investic do výzkumu a inovací. EHSV se domnívá, že souběžně se Zelenou dohodou pro Evropu je třeba dokončit bankovní unii a unii kapitálových trhů, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat univerzálnímu a jednoduchému přístupu malých a středních podniků k rozmanitějšímu a vyššímu financování přechodu na klimaticky neutrální technologie.

4.7. Kromě toho je účast na správě hlavních programů EU často omezena, a tak je nemožné plně využít přínosu skutečného zapojení zúčastněných stran, jímž je demokratická účast a dohled a směřování veřejných finančních prostředků k programům, které jsou nejpotřebnější ze sociálního hlediska. Je tedy zapotřebí širšího zapojení zúčastněných stran z veřejné správy, organizací občanské společnosti, sociálních partnerů, akademické obce a podniků.

⁽²⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>.

⁽²¹⁾ Stanovisko EHSV *Usnadnění přístupu nestátních subjektů k financování opatření v oblasti klimatu* (Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 14).

⁽²²⁾ <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/05/02/Global-Fossil-Fuel-Subsidies-Remain-Large-An-Update-Based-on-Country-Level-Estimates-46509>.

⁽²³⁾ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>.

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_496.

4.8. Tržní ceny uhlíku v EU se propadají v důsledku zastavení hospodářství kvůli krizi COVID-19, což zvyšuje potřebu posílit tento systém, aby lépe odolával podobným otřesům. Těsně před krizí byla cena v rámci systému EU pro obchodování s emisemi 25 EUR za tunu, což napomáhalo k postupnému ukončení využívání uhlí. Vzhledem k současnému poklesu cen se již bohužel zvýšila ziskovost hnědohelných elektráren. Kvůli poklesu cen se také snížily příjmy členských států z dražeb emisních povolenek. Nižší cena uhlíku znamená snížení funkčnosti signálu o ceně uhlíku, který stimuluje snižování emisí. Zvláště důležité to je pro velká znečišťující průmyslová odvětví (oceli, chemických látek, cementu) a odvětví letectví. **Rezerva tržní stability v rámci systému EU ETS** absorbuje nadměrně přidělené povolenky z trhu již od začátku roku 2019, což je hlavním důvodem ceny ve výši 25 EUR. I nadále bude odčerpávat přebytek a tyto povolenky později zruší. Rezerva tržní stability však byla navržena tak, aby řešila dřívější převis nabídky, jenž se během let nahromadil. Není vhodná k tomu, aby řešila současné nebo budoucí přebytky. Bude nutné ji posílit⁽²⁵⁾ v souvislosti s prováděním evropského právního rámce pro klima a připravovaným přezkumem pravidel trhu EU s uhlíkem.

4.9. EHSV podporuje návrh Komise, podle něhož by nový rozpočet EU platný pro období 2021–2027 měl zemím v Evropě s vysokými kapitálovými náklady poskytnout možnost vytvářet projekty v oblasti obnovitelné energie s finanční podporou mechanismu rozpočtové záruky EU. Snížení kapitálových nákladů by snížilo měrné náklady na výrobu energie pro pobřežní větrné parky v Řecku⁽²⁶⁾ o 20 % oproti scénáři bez opatření ke snížení rizik (z 5,7 eurocentu/kWh na 4,6 eurocentu/kWh).

4.10. EHSV se domnívá, že díky srozumitelnějším a transparentnějším **pravidlům státní podpory** by státní i nestátní subjekty snáze porozuměly tomu, které politiky a která odvětví by měly být financovány a jak. Kromě toho EHSV požaduje přísnější hodnocení vnitrostátních programů státní podpory, pokud jde o rovnováhu mezi financováním znečišťovatelů a přispěním k přechodu na nízkouhlíkové hospodářství.

4.11. EHSV poukazuje na to, že za účelem využití plného potenciálu přezkumu obecného nařízení o blokových výjimkách a pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky, pokud jde o utváření podoby transformace energetiky, musí být tyto předpisy⁽²⁷⁾ navrženy jasně, s příklady projektů nebo provozujících subjektů (např. společností pro obnovitelné zdroje), které se členské státy rozhodly financovat. Dále zdůrazňuje, že organizacím občanské společnosti, jež působí v oblasti ochrany životního prostředí, musí být přiznán status „zúčastněných stran“ podle čl. 1 písm. h) procesního nařízení⁽²⁸⁾,⁽²⁹⁾.

5. Výzvy spojené s financováním opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu

5.1. Pařížská dohoda o změně klimatu vyzývá k přijetí opatření, která se budou týkat příčin i důsledků změny klimatu. Příčiny změny klimatu je třeba řešit drastickým snížením emisí skleníkových plynů (tj. zmírňováním) a její důsledky prostřednictvím stejného důrazu na investice do odolnosti vůči změně klimatu (tj. přizpůsobování se).

5.2. Nedávná studie ukázala, že poměr nákladů a přínosů programů pro přizpůsobování se změně klimatu (např. systémů včasného varování), které zajišťují odolnost infrastruktury, zlepšují zemědělství v oblastech se suchou půdou nebo řídí vodní zdroje, se pohybuje v rozmezí 5:1 až 10:1⁽³⁰⁾. Tatáž studie uvádí, že přizpůsobování se změně klimatu by mohlo vést k trojnásobné dividendě, která spočívá v zamezení ztrátám kvůli změně klimatu, v hospodářských přínosech vyplývajících z investičních programů a v sociálních a environmentálních přínosech.

⁽²⁵⁾ <https://carbonmarketwatch.org/publications/avoiding-a-carbon-crash-how-to-phase-out-coal-and-strengthen-the-eu-ets/>.

⁽²⁶⁾ https://www.agora-energie.wende.de/fileadmin2/Projekte/2019/De-risking_SEE/161_Unlocking_SEE_EN_WEB.pdf.

⁽²⁷⁾ Viz také příspěvek organizace ClientEarth k veřejné konzultaci o kontrole účelnosti pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky, červenec 2019, k dispozici na adrese <https://www.documents.clientearth.org/library/download-info/clientearths-response-to-the-targeted-consultation-for-the-evaluation-of-the-guidelines-on-state-aid-for-environmental-protection-and-energy-2014-2020/>.

⁽²⁸⁾ Nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie. (Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 9).

⁽²⁹⁾ Viz stanovisko EHSV *Konstruktivnější úloha občanské společnosti při provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí* (Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 50), odstavce 2.1.13 a stanovisko EHSV *Opatření EU ke zlepšení dodržování právních předpisů v oblasti životního prostředí a správy věcí veřejných v této oblasti* (Úř. věst. C 283, 10.8.2018, s. 83), odstavce 3.5.8 a 3.5.9.

⁽³⁰⁾ Globální komise pro přizpůsobení se změně klimatu, Institut pro světové zdroje, září 2019.

5.3. EHSV podporuje silný mandát k vytvoření nové strategie EU pro přizpůsobování se změně klimatu a zdůrazňuje, že je naléhavě nutné vypracovat způsobilý a důvěryhodný rozhodovací postup na úrovni EU a členských států s cílem promítnout „stejný důraz“ na financování zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí do optimálního rozdělení dostupných a budoucích finančních prostředků mezi tyto dvě priority. Stejně tak důležité je, aby proběhla debata o vytvoření inovativního uvolňování finančních prostředků pro přizpůsobování se změně klimatu.

5.4. EHSV se domnívá, že opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu by mohla významně přispět k zajištění spravedlivějšího provedení přechodu a rekonstrukce po skončení pandemie COVID-19. Společenstvím a regionům, které jsou více než průměrně postiženy nepříznivými dopady změny klimatu, je třeba pomoci na tyto dopady a vnímaná rizika reagovat. To platí zejména pro obce a regiony, které vykazovaly a vykazují podprůměrné množství emisí skleníkových plynů.

5.5. Aby bylo možné zajistit spravedlivý přístup k finančním prostředkům uvolněným na opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu, požaduje EHSV, aby byla postiženým regionům poskytnuta technická a organizační pomoc a aby byl vytvořen speciální **fond pro spravedlivé přizpůsobování se změně klimatu**, pokud možno na úrovni EU a členských států a na regionální úrovni.

5.6. Zatímco cíle týkající se zmírňování jsou jasné (např. udržet nárůst průměrné globální teploty pod 1,5 °C nebo snížit emise o určité množství oproti výchozímu roku), cíle týkající se přizpůsobování je obtížné stanovit. Jsou však nezbytné, aby bylo dosaženo účinného postupu přizpůsobování se. EHSV podporuje vytvoření indexů zranitelnosti, jimiž se bude řídit strategie pro přizpůsobování se a které stanoví cíle týkající se přizpůsobování. Indexy zranitelnosti je třeba vytvořit ve třech rovinách, kterými jsou geografická nebo regionální zranitelnost, odvětvová nebo hospodářská zranitelnost a sociální zranitelnost.

6. Nové možnosti financování klimatických opatření pro nestátní subjekty

6.1. Organizace občanské společnosti a vnitrostátní, regionální a místní samosprávy nepotřebují jen přístup k finančním nástrojům – musí být také aktivními účastníky při koncipování a provádění projektů, iniciativ a činností, jež napomáhají snižování emisí, a při vytváření komunit odolných vůči změně klimatu⁽³¹⁾.

6.2. EHSV podporuje program Evropský sbor solidarity, který nabízí „mladým lidem příležitost poskytovat pomoc potřebným, podílet se na řešení společenských problémů a zasadit se o vytvoření inkluzivnější společnosti“⁽³²⁾. EHSV s ohledem na klimatickou krizi a jasnou motivaci mladých lidí v celé EU navrhuje významně navýšit dostupné finanční prostředky a zahájit cílený dílčí program **Evropský sbor solidarity pro opatření v oblasti klimatu**, jenž by umožnil všem mladým lidem a hostitelským organizacím se zájmem o danou oblast pomáhat místním iniciativám pro naléhavá opatření v oblasti klimatu v celé EU.

6.3. EHSV požaduje výrazné zvýšení dostupných finančních prostředků EU a členských států, zejména pro spolupráci mezi místními samosprávami a organizovanou občanskou společností při rozvoji komunitních a komunitami řízených projektů v oblasti nízkouhlíkové energie a dopravy. EHSV konstatuje, že během oživení po pandemii COVID-19 může být financování opatření v oblasti klimatu ještě obtížnější, neboť dostupnost veřejných a soukromých zdrojů pravděpodobně klesne, zatímco poptávka po financování se bude i nadále zvyšovat.

6.4. EHSV celkově zastává názor, že EU musí začít investovat do toho, co činí náš sociálně ekonomický systém odolným vůči krizi, a položit základy zeleného a oběhového hospodářství, jež má pevnou oporu v řešeních inspirovaných přírodou a je zaměřeno na veřejné blaho. Nyní je čas na zavedení systémové ekonomické změny; dobrou zprávou je, že máme svůj plán: kombinaci Agendy OSN 2030 (17 cílů udržitelného rozvoje) a Zelené dohody pro Evropu Evropské komise.

⁽³¹⁾ Stanovisko EHSV *Usnadnění přístupu nestátních subjektů k financování opatření v oblasti klimatu*, Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 14 a studie *Nástroje pro mnohostranná partnerství v oblasti klimatu – politický rámec na podporu zdola vycházející ochrany klimatu*.

⁽³²⁾ https://europa.eu/youth/solidarity_cs.

7. Globální a geopolitický aspekt

7.1. Krize COVID-19 nám připomíná nepostradatelnou úlohu elektrické energie v našich životech a svědčí o zásadním významu elektrické infrastruktury a know-how. Tato krize pomáhá pochopit, jak se má tato úloha v budoucnu rozšiřovat a vyvíjet. Jak může přechod na čistou energii nastartovat ekonomiky? Může stanovit ambiciózní program pro tvorbu pracovních míst a cíle v oblasti změny klimatu: například modernizace energetických systémů může přispět k vytváření pracovních míst a hospodářskému růstu a zároveň k ochraně klimatu. Vlády se přímo nebo nepřímo podílejí na více než 70 % celosvětových investic do energetiky. V období krize, jako je tato, na jejich činnosti záleží víc než jindy. Nastavení politiky může investice do energetiky aktivně směřovat na udržitelnější cestu. Stimulační programy v odvětví energetiky by měly být upřednostňovány s cílem podpořit stávající pracovní síly, vytvářet nová pracovní místa a podněcovat ke snížení emisí.

7.2. V nebyvalé situaci se nacházejí světové trhy s ropou; mohlo by to vést k urychlení, nebo zpomalení vývoje obnovitelných zdrojů energie? Obecně nízké (záporné) ceny ropy snižují konkurenceschopnost zelené energie, avšak pro vývozce ropy představuje výprodejová cena větší ekonomickou pobídku investovat do obnovitelných zdrojů energie, zatímco investoři by si tento krok mohli vyložit jako známku toho, že ziskové rozpětí bude u ropy malé, a vložit tak více svého kapitálu do zelených zdrojů.

7.3. EHSV se domnívá, že Zelená dohoda pro Evropu by měla zajistit mezinárodní konkurenceschopnost EU a zejména malých a středních podniků, které čelí zvýšené konkurenci rozvíjejících se ekonomik, vůči přechodným rizikům spojeným s politikami zaměřenými na požadovaný cíl uhlíkové neutrality, které však mohou mít nežádoucí vedlejší účinky z hlediska mezinárodní konkurenceschopnosti.

7.4. Provádění Zelené dohody pro Evropu nepochybně ohrozí zájmy dovozců fosilních paliv do EU, a to na úrovni podniků i států. EHSV se domnívá, že je naléhavě nutné, aby si EU vybuodovala odolnost vůči možnému vyhocení veškerých snah z oblastí mimo EU vedených různými zájmy a usilujících o zpomalení provádění Zelené dohody pro Evropu, a aby vytvořila silnější mechanismy s cílem určit tyto snahy, které již existují, a reagovat na ně.

7.5. EHSV požaduje, aby se Pařížská dohoda stala nezbytnou doložkou všech budoucích obchodních dohod EU a aby existovala aktivní diplomacie EU v oblasti klimatu, která bude ve spolupráci s členskými státy EU usilovat o řešení změny klimatu a jejích důsledků na globální úrovni a o přizpůsobení se této změně. EU by měla řešit otázky týkající se rostoucích nákladů na pojištění v důsledku narůstajících fyzických rizik změny klimatu, provádění článku 6 Pařížské dohody a dosažení světové ceny uhlíku prostřednictvím propojených trhů s uhlíkem na globální úrovni.

7.6. EHSV podporuje návrhy týkající se mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích a požaduje, aby byla v obchodních dohodách přijímána opatření odstraňující překážky pro energeticky účinné produkty s nízkými emisemi skleníkových plynů a podporující investice do obnovitelných zdrojů.

V Bruselu dne 11. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

552. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV (+ TELEKONFERENCE INTERACTIO), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Roční pracovní program Unie pro oblast evropské normalizace na rok 2020

[COM(2019) 486 final]

(2020/C 311/05)

Zpravodaj: **Gerardo LARGHI**Spoluzpravodajka: **Elżbieta SZADZIŃSKA**

Konzultace	Evropská komise, 19. 12. 2019
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	2. 3. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	206/0/7

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV souhlasí s tvrzením Komise, že normalizace má zásadní význam pro strategii pro jednotný trh a musí být neustále aktualizována.

1.2. EHSV se domnívá, že je naléhavě nutné modernizovat evropský systém normalizace tak, aby bylo možné řešit celosvětové problémy prostřednictvím inovativního procesu spolupráce, v zájmu včasného vypracování norem v kontextu rychle se rozvíjejících technologií.

1.3. EHSV zastává názor, že nový modulární přístup založený na průřezových potřebách (jako je respektování životního prostředí, *Zelená dohoda pro Evropu*, oběhové hospodářství) vyžaduje meziodvětvový přístup.

1.4. EHSV konstatuje, že roční pracovní program na rok 2020 obsahuje nové cíle přesahující rámec určení a zohlednění dříve vytyčených priorit.

1.5. Podle EHSV musí proces normalizace začít fází výzkumu a vývoje a musí být podpořen ze strany průmyslu, organizací zastupujících malé a střední podniky a sociální ekonomiku, spotřebitele, sociální partnery, ekologická hnutí a zainteresované subjekty občanské společnosti.

1.6. Podle EHSV je důležité vytvořit víceletý finanční rámec, který by konkrétně navazoval na naplánovaná opatření a finančně a organizačně by podpořil inkluzivní účast organizací a zastupujících subjektů, které jsou slabší a méně vybavené.

1.7. EHSV souhlasí s tím, že pro jednotný trh je důležitá umělá inteligence, a má za to, že je třeba aktualizovat stávající předpisy v oblasti bezpečnosti. Normalizace v oblasti technologické bezpečnosti bude muset konkrétně zahrnovat etické pokyny pro spolehlivou umělou inteligenci, vypracované v roce 2019 v souvislosti s umělou inteligencí zaměřenou na člověka.

1.8. EHSV požaduje, aby se u veřejných zakázek stala povinnou normou minimální environmentální kritéria a aby se jedním z kritérií, k jejichž uplatňování je třeba vybízet, stalo používání druhotných surovin.

1.9. EHSV vítá, že by v zájmu ochrany bezpečností, soukromí a propojení mohlo být požadováno zavedení nových norem pro internet věcí a norem kybernetické bezpečnosti.

1.10. EHSV doufá, že „evropský formát pro výměnu elektronických zdravotních záznamů“ zaručí bezpečnost sítí a informačního systému díky vývoji nejmodernějších norem.

1.11. EHSV podotýká, že je nutné vypracovat zvláštní normy pro případné závady na systémech automaticky řízených vozidel, bezpečnost údajů, kybernetické útoky, komunikaci a etické otázky.

1.12. EHSV vítá, že Komise požaduje vypracovat harmonizované normy pro klíčové oblasti, jako je ochrana životního prostředí, sociální začleňování a jednotný trh zboží, nebo již existující normy přezkoumat. Podporuje návrh na vypracování norem pro recyklaci a opětovné využití plastových lovných zařízení, bezpečnost pyrotechnických výrobků, migrační limity pro omezené chemické látky používané ve spotřebním zboží, energetickou náročnost elektromotorů a domácích spotřebičů, hnojiva a stavebnictví. Mimořádný význam má rozhodnutí investovat prostředky do harmonizace výrobních technologií v ocelářském průmyslu.

1.13. EHSV naléhá na to, aby byl k normalizaci zaujat inkluzivní přístup, který bude mít na zřeteli i cíle týkající se zaměstnatelnosti, sociálních práv, zachování biologické rozmanitosti a ochrany životního prostředí. Domnívá se, že se tím usnadní přechod od souladu ke slučitelnosti a že to navíc pozitivně ovlivní konkurenceschopnost evropského systému.

1.14. EHSV se domnívá, že normalizace a právní předpis jsou řešením, jak upustit od staré praxe plánovaného zastarávání výrobků.

1.15. EHSV podporuje vypracování takových norem, které umožní osobám se zdravotním postižením a digitálně negramotným osobám lepší přístup k výrobkům a službám na jednotném trhu.

1.16. EHSV vyjadřuje svou podporu politickému dialogu s mezinárodními normalizačními orgány a dvoustranným jednáním s mimoevropskými zeměmi.

1.17. EHSV vítá opatření, která přijala Komise s cílem podpořit zapojení zainteresovaných stran do normalizační činnosti.

1.18. EHSV žádá všechny zainteresované strany, aby zřídily ad hoc fórum pro inkluzivnost evropského systému normalizace, jehož úkolem bude každoročně pořádat veřejné slyšení s cílem posoudit pokrok, jehož bylo v této oblasti dosaženo.

1.19. EHSV souhlasí s Komisí, že je třeba stanovit akční plán normalizace v odvětví obrany a kosmického průmyslu. Vítá vypracování norem pro oběhové hospodářství a podporuje vypracování norem i pro sociální ekonomiku.

1.20. EHSV žádá, aby byly evropské normy formulovány tak, aby byly pro konečné uživatele, jako jsou malé a střední podniky či spotřebitelé, bezprostředně srozumitelné.

2. Návrhy Evropské komise

2.1. Komise předložila v souladu s nařízením (EU) č. 1025/2012 sdělení, v němž načrtla roční pracovní program EU pro oblast evropské normalizace na rok 2020. V tomto programu jsou popsána opatření, která má Komise v úmyslu v roce 2020 přijmout s cílem zlepšit správu, inkluzivnost a mezinárodní dopad evropského systému normalizace.

2.2. Podle programu patří mezi strategické priority evropské normalizace na podporu právních předpisů a politik Unie následující opatření:

- opatření týkající se recyklace a opětovného využití plastových lovných zařízení ⁽¹⁾,
- opatření týkající se požadavků na ekodesign za účelem podpory provádění právních aktů ⁽²⁾ souvisejících s konkrétními kategoriemi výrobků,
- opatření týkající se pyrotechnických výrobků a nejnovějšího technologického vývoje v tomto odvětví ⁽³⁾,
- opatření týkající se navrhování, výroby, instalace, používání a ověřování výkonnosti radionuklidových kalibrátorů ⁽⁴⁾,
- opatření týkající se zařízení a ochranných systémů určených k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu, a to za účelem zohlednění technologického vývoje ⁽⁵⁾,
- opatření týkající se hnojiv ⁽⁶⁾,
- opatření týkající se stanovení migračních limitů pro omezené látky (polycyklické aromatické uhlovodíky) v pryžových a plastových materiálech používaných ve spotřebních výrobcích ⁽⁷⁾,
- opatření týkající se technické terminologie stavebních výrobků ⁽⁸⁾,
- opatření týkající se akreditace a posuzování shody ⁽⁹⁾,
- opatření týkající souladu s požadavky na přístupnost pro výrobky a služby ⁽¹⁰⁾,
- opatření týkající se umělé inteligence ⁽¹¹⁾, internetu věcí a kybernetické bezpečnosti ⁽¹²⁾,
- opatření týkající se výměny elektronických zdravotních záznamů v Evropě,
- opatření týkající se interoperability kooperativních systémů, která budou zahrnovat všechny třídy vozidel;
- opatření týkající se digitalizace, automatizace a kybernetické bezpečnosti, která jsou zásadní pro železniční sektor ⁽¹³⁾,
- opatření týkající se programu rozvoje obranného průmyslu ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁾ Viz činnosti a opatření související s lovnými zařízeními v evropské strategii pro plasty v oběhovém hospodářství (COM(2018) 28 final) a opatření č. 13 v příloze tohoto sdělení.

⁽²⁾ Podrobnosti viz opatření 1 až 3 v příloze uvedeného sdělení.

⁽³⁾ Viz opatření 7 v příloze uvedeného sdělení.

⁽⁴⁾ Viz opatření 8 v příloze uvedeného sdělení.

⁽⁵⁾ Viz opatření 6 v příloze uvedeného sdělení.

⁽⁶⁾ Viz opatření 5 v příloze uvedeného sdělení.

⁽⁷⁾ Viz opatření 4 v příloze uvedeného sdělení.

⁽⁸⁾ Viz opatření 9 v příloze uvedeného sdělení.

⁽⁹⁾ Viz opatření 11 v příloze uvedeného sdělení.

⁽¹⁰⁾ Viz opatření 12 v příloze uvedeného sdělení.

⁽¹¹⁾ COM(2018) 237 final.

⁽¹²⁾ COM(2017) 477 final.

⁽¹³⁾ Viz opatření 10 v příloze uvedeného sdělení.

⁽¹⁴⁾ Nařízení (EU) 2018/1092.

2.2.1. Komise má dále v úmyslu:

- pokračovat ve spolupráci s mezinárodními normalizačními orgány,
- spolupracovat v oblasti normalizace a učinit z této problematiky prioritu obchodní dohod (s Čínou, Singapurem, Austrálií, Novým Zélandem, Indonésií, zeměmi Mercosur atd.) s cílem zintenzivnit obchod a posílit konkurenceschopnost, vytváření pracovních míst a růst v Evropě,
- nadále podporovat proces správy a řízení všemi vhodnými prostředky, které má k dispozici, zejména prostřednictvím Výboru pro normy, Evropské mnohostranné platformy pro normalizaci v oblasti IKT a strukturálních dialogů s evropskými normalizačními organizacemi,
- nadále podporovat zapojení zainteresovaných subjektů zastupujících malé a střední podniky, spotřebitele, environmentální zájmy a odbory (dále jen „organizace“⁽¹⁵⁾ uvedené v příloze III⁽¹⁶⁾) do procesu normalizace,
- posoudit dopad „programu pro jednotný trh“⁽¹⁷⁾ na základě hodnocení v polovině období a závěrečného hodnocení a díky průběžnému monitorování souboru klíčových ukazatelů výkonnosti na vysoké úrovni,
- zahájit v roce 2019 vypracovávání studie zaměřené na funkce a účinky evropských norem a normalizace v EU. Výsledky této studie budou k dispozici v roce 2021.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV souhlasí s tvrzením Komise, že normalizace má zásadní význam pro strategii pro jednotný trh.

3.2. EHSV se domnívá, že je nutné neustále aktualizovat bezpečnostní normy a právní předpisy v této oblasti, zejména s ohledem na nová rizika, která mohou být spojena s nejmodernějšími technologiemi.

3.3. EHSV se domnívá, že vedle požadavku na soulad, z něhož vychází koncepce dodržování norem a výkonnosti (účinnost, doba používání atd.), je třeba zavést také modulární přístup založený na průřezových potřebách (jako je respektování životního prostředí, *Zelená dohoda pro Evropu*, oběhové hospodářství). Komise tedy zcela správně přehodnotila svůj přístup, jak je patrné v *Zelené dohodě pro Evropu* a v celkovém pracovním programu na rok 2020.

3.4. EHSV opět⁽¹⁸⁾ souhlasí s nutností účinné a efektivní modernizace evropského systému normalizace a považuje za nezbytné vypracovat novou společnou vizi a konkrétní opatření k dobrovolnému řešení celosvětových problémů spojených s normalizací, a to prostřednictvím inovativního procesu spolupráce založeného na konsensu, v zájmu včasného vypracovávání norem v kontextu rychle se rozvíjejících technologií.

3.5. EHSV konstatuje, že roční pracovní program na rok 2020 obsahuje nové cíle přesahující rámec určení a zohlednění dříve vytyčených priorit s cílem přizpůsobit evropský systém normalizace neustále se měnícím mezinárodním podmínkám a výzvám globálního trhu.

3.6. Podle EHSV musí proces normalizace začít fází výzkumu a vývoje prostřednictvím doprovodných a přípravných opatření a posílení mechanismů přenosu evropských norem na mezinárodní úroveň, ale pouze za podpory průmyslu, organizací zastupujících malé a střední podniky a sociální ekonomiku, spotřebitele, sociální partnery, ekologická hnutí a zainteresované subjekty občanské společnosti.

⁽¹⁵⁾ Normy pro malé podniky (Small Business Standards), Evropská asociace pro koordinaci zastoupení spotřebitelů při normalizaci (ANEC), Evropská konfederace odborových svazů (EKOS) a Evropská občanská organizace ochránců životního prostředí pro normalizaci.

⁽¹⁶⁾ Příloha III nařízení (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci.

⁽¹⁷⁾ COM(2018) 441 final.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 69.

3.7. EHSV požaduje, aby se všichni partneři zasadili o rychlou a účinnou koordinaci různých evropských referenčních systémů plánování, vývoje a monitorování.

3.8. Je důležité vytvořit přiměřený víceletý finanční rámec, který by konkrétně navazoval na naplánovaná opatření⁽¹⁹⁾ a finančně a organizačně by podpořil inkluzivní účast organizací a zastupujících subjektů, které jsou slabší a méně vybavené, prostřednictvím opatření na rozvoj technických norem, „informovanosti, vzdělávání a porozumění“ a zapojení na „evropské“ a „mezinárodní“ úrovni.

3.9. EHSV podporuje vypracování norem pro oběhové hospodářství s cílem rozhodujícím způsobem přispět k udržitelné výrobě, a tím i k zachování přírodních zdrojů⁽²⁰⁾ a biologické rozmanitosti.

3.10. EHSV dále vyzývá k vypracování norem pro sociální ekonomiku s cílem šířit osvědčené postupy a upevňovat sociální a hospodářský potenciál odvětví, které je pro naše hospodářství tak důležité.

3.11. EHSV požaduje, aby se u veřejných zakázek stala povinnou normou minimální environmentální kritéria a aby se jedním z kritérií, k jejichž uplatňování je třeba vybízet, stalo používání druhotných surovin.

3.12. EHSV souhlasí s tím, že pro jednotný trh je důležitá umělá inteligence, a má za to, že je třeba aktualizovat stávající bezpečnostní normy a právní předpisy v této oblasti tak, aby bylo možné reagovat na nová rizika, která představuje umělá inteligence, a to zahrnutím etických pokynů pro spolehlivou umělou inteligenci, vypracovaných v roce 2019 v souvislosti s umělou inteligencí zaměřenou na člověka.

3.13. EHSV vítá, že by v zájmu ochrany bezpečnosti, soukromí a propojení mohlo být požadováno zavedení nových norem pro internet věcí a kybernetickou bezpečnost.

3.14. EHSV doufá, že „evropský formát pro výměnu elektronických zdravotních záznamů“ zaručí bezpečnost sítí a informačního systému díky vývoji nejmodernějších norem.

3.15. Mezi vysoce rizikové produkty, které vyžadují vypracování zvláštních norem, patří také automaticky řízená vozidla.

3.16. EHSV vítá, že Komise požaduje vypracovat harmonizované normy pro klíčové oblasti, jako je jednotný trh, výrobní technologie v ocelářském průmyslu, odvětví obrany a kosmických technologií, ochranu životního prostředí a sociální začleňování, nebo již existující normy přezkoumat. Tento požadavek je v souladu s rozhodnutím přijatým v souvislosti se *Zelenou novou dohodou*. EHSV podporuje návrh na vypracování norem pro recyklaci a opětovné využití plastových lovných zařízení, bezpečnost pyrotechnických výrobků, migrační limity pro omezené chemické látky používané ve spotřebním zboží, energetickou náročnost elektromotorů a domácích spotřebičů, hnojiva a stavebnictví.

3.17. EHSV konstatuje, že plánované zastarávání výrobků stojí spotřebitele přibližně 100 miliard ročně. Tuto praxi je třeba ze zákona zakázat a normalizace je v této souvislosti jedním z řešení, jak ji vymýtit.

3.18. EHSV podporuje vypracování takových norem, které umožní osobám se zdravotním postižením lepší přístup k výrobkům a službám na jednotném trhu. Zdůrazňuje, že zvláštní normy pro osoby se zdravotním postižením by měly zahrnovat také normy týkající se zaměstnanosti a sociálního začleňování.

3.19. EHSV vyjadřuje svou podporu politickému dialogu s mezinárodními normalizačními orgány a dvoustranným jednáním s mimoevropskými zeměmi.

⁽¹⁹⁾ Viz příloha dokumentu Společná iniciativa v oblasti normalizace podle strategie pro jednotný trh, ke stažení zde: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/CS/3-2016-3211-CS-F1-1-ANNEX-1.PDF>.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 98, Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s. 97, Úř. věst. C 283, 10.8.2018, s. 61 a Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 207.

3.20. EHSV opětovně žádá, aby byla monitorována činnost hlavních subjektů procesu normalizace, jejímž cílem je zapojit do evropského systému normalizace co největší okruh subjektů. EHSV zejména navrhuje, aby byla podporována veškerá opatření k šíření, koordinování a chápání problematiky norem, případně i zřízením ad hoc fóra pro inkluzivnost evropského systému normalizace, které by každoročně hodnotilo pokrok, jehož bylo v této oblasti dosaženo.

3.21. EHSV upozorňuje Komisi na skutečnost, že by rozhodnutí týkající se normalizace mohla mít dopad na život občanů a na otázky, jako je mobilita. To vyplynulo z diskuse mezi Komisí a zainteresovanými subjekty. Proto požaduje, aby se o tomto citlivém aspektu vedl dialog a aby rovněž pokračovala spolupráce se všemi evropskými orgány a zainteresovanými subjekty.

3.22. EHSV žádá, aby se věnovala pozornost dopadům, jež může mít přístup k normám na občany, kteří jsou méně ochotní přijímat novinky, jako jsou některé starší osoby či digitálně negramotné osoby, a také hospodářským důsledkům, které tento jev má pro malé a střední podniky.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Pokud jde o ekodesign⁽²¹⁾, musí být vypracovány vhodné referenční postupy, v nichž budou stanoveny technické požadavky a které v relativně krátké době poprvé upozorní na nová témata, která dosud nebyla předmětem konsolidující technické normalizace.

4.2. Komise vydala v rámci pracovního plánu pro ekodesign na období 2016–2019⁽²²⁾ a označování energetickými štítky⁽²³⁾ řadu nařízení⁽²⁴⁾. V souvislosti se všemi těmito výrobky bylo uděleno 40 mandátů k vypracování normy.

4.3. Komise vydala doporučení⁽²⁵⁾, v němž stanoví pokyny pro podporu úsilí průmyslu o uzavírání dobrovolných dohod jako alternativ k předpisům a v zájmu jejich podpory. Součástí doporučení jsou rovněž ustanovení o přezkumu. V rámci přezkumu je třeba zajistit, aby byly zahrnuty i aspekty týkající se oběhového hospodářství, účinného využívání zdrojů, opravitelnosti, recyklovatelnosti a doby používání.

4.4. **Inkluzivnost.** EHSV opětovně zdůrazňuje, že „je důležité usnadnit přístup k procesu normalizace pro malé a střední podniky, společenské subjekty (...)“ a provádět „podrobné monitorování činnosti hlavních subjektů normalizace, a to za účelem posílení aspektu inkluzivnosti ESN“⁽²⁶⁾. EHSV se domnívá, že akce na téma inkluzivnosti evropského systému normalizace, kterou pořádal ve svých prostorách dne 5. listopadu 2019, by mohla posloužit jako příklad spolupráce a konstruktivní diskuse mezi institucemi a zainteresovanými subjekty.

4.5. **Podpora evropských norem na celosvětové úrovni.** Je zapotřebí větší důraz, schopnost zastupovat, pravomoci a soudržnost, zejména pro malé podniky, spotřebitele a životní prostředí především v rámci ISO/IEC/ITU, a v rámci mnohostranných fór a dohod o volném obchodu.

4.5.1. V souladu se svým postojem k oběhovému hospodářství se EHSV domnívá, že důležitým krokem k udržitelné mobilitě pro Evropu⁽²⁷⁾ je i rozhodnutí harmonizovat politiky v oblasti mobility.

4.6. EHSV se domnívá, že rozhodující význam má to, jak rychle jsou uspokojovány potřeby evropského výrobního systému v oblasti normalizace. V tomto směru je důležité pokračovat ve zmenšování strukturálního zpoždění, které vzniklo v oblasti nových pracovních postupů.

⁽²¹⁾ Body 1, 2 a 3 přílohy dokumentu COM(2019) 486 final, jak se stanoví ve směrnici 2005/32/ES a zamítá ve směrnici 2009/125/ES.

⁽²²⁾ COM(2016) 773 final.

⁽²³⁾ Podle směrnice 2009/125/ES.

⁽²⁴⁾ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/2013, (EU) 2019/2014, (EU) 2019/2015, (EU) 2019/2016, (EU) 2019/2017, (EU) 2019/2018, (EU) 2019/2019, (EU) 2019/2020, (EU) 2019/2021, (EU) 2019/2022, 2023 a (EU) 2019/2024 (Úř. věst. L 315, 5.12.2019).

⁽²⁵⁾ C(2016) 7770.

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 81.

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 254.

4.7. EHSV souhlasí s následujícími strategickými oblastmi, které určila Komise: umělá inteligence, internet věcí, technologie *blockchain*, kybernetická bezpečnost (zejména pokud jde o kritické infrastruktury, jako jsou komunikační a dopravní sítě), přístup a pomoc při budování bezpečných systémů vzájemných digitálních výměn ve zdravotnictví na evropské úrovni (elektronické zdravotnictví).

4.8. EHSV potvrzuje to, co již opakovaně uvedl v souvislosti s nutností vést neustálá jednání s ostatními mezinárodními konkurenty, tj. že pilířem činnosti Komise v roce 2020 i v letech následujících musí být uzavření obchodní dohody s Japonskem, plánované pokračování v dialogu s USA a Čínou a uzavření dohody o volném obchodu s Austrálií, Novým Zélandem, Indonésií a zeměmi Mercosuru.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o kontrole nabývání a držení zbraní (kodifikované znění)

[COM(2020) 48 final – 2020/0029 (COD)]

(2020/C 311/06)

Konzultace	Evropský parlament, 9. 3. 2020 Rada, 27. 2. 2020
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	210/0/4

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a vzhledem k tomu, že se k němu již vyjádřil ve stanoviscích CES 1166/1987 ⁽¹⁾, CESE 1157/2006 ⁽²⁾ a CESE 6789/2015 ⁽³⁾, rozhodl se na 552. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. června 2020 (jednání dne 10. června), 210 hlasy pro (4 členové se zdrželi hlasování), zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedených dokumentech.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁾ Úř. věst. C 35, 8.2.1988, s. 5.

⁽²⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 83.

⁽³⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 77.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1628, pokud jde o přechodná ustanovení, s cílem řešit dopad krize COVID-19

[COM(2020) 233 final – 2020/0113 (COD)]

(2020/C 311/07)

Zpravodaj: **Gerardo LARGHI**

Konzultace	Rada Evropské unie, 8. 6. 2020 Evropský parlament, 17. 6. 2020
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Rozhodnutí předsednictva	9. 6. 2020
Přijato na plenárním zasedání	11. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	226/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá návrh nařízení, které považuje za vhodnou a přiměřenou reakci na důsledky krize způsobené pandemií COVID-19

1.2. Návrh splňuje dvojí cíl, který spočívá v zajištění jak řádného fungování vnitřního trhu, tak vysoké úrovně veřejné bezpečnosti a ochrany životního prostředí.

2. Obsah návrhu Komise

2.1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1628⁽¹⁾ stanoví nové mezní hodnoty emisí (označované jako „etapa V“), které mají snížit současné emise látek znečišťujících ovzduší z motorů určených pro nesilniční mobilní stroje, a poskytuje určitý čas na přizpůsobení se, aby tento přechod mohl být uskutečněn.

2.2. Pandemie COVID-19 závažným způsobem narušila dodavatelský řetězec, v důsledku čehož nejsou výrobci nesilničních mobilních strojů schopni dodržet některé lhůty, jež stanoví toto nařízení.

2.3. Cílem návrhu je odložit o 12 měsíců lhůty týkající se výroby nesilničních mobilních strojů a traktorů vybavených přechodnými motory a jejich uvádění na trh, a pomoci tak výrobcům vyřešit narušení, jež nebylo možné předvídat.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV opětovně uvádí, že je přesvědčen, že snížení škodlivých emisí oxidu uhelnatého, oxidů dusíku, uhlovodíků a částic z motorů určených pro zemědělské a lesnické traktory je důležitým krokem k dosažení cílů EU v oblasti kvality ovzduší.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1628 ze dne 14. září 2016 o požadavcích na mezní hodnoty emisí plyných a tuhých znečišťujících látek a schválení typu spalovacích motorů v nesilničních mobilních strojích, o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 a (EU) č. 167/2013 a o změně a zrušení směrnice 97/68/ES (Úř. věst. L 252, 16.9.2016, s. 53); stanovisko EHSV (Úř. věst. C 251, 31.7.2015, s. 31).

3.2. Vzhledem ke značným obavám o veřejné zdraví v souvislosti s nanočásticemi vznikajícími při spalování a vysoké úrovni ochrany, jíž lze dosáhnout zavedením navrhované etapy V pro motory v nesilničních pojízdných strojích, EHSV ve svém stanovisku ⁽²⁾ k nařízení (EU) 2016/1628 doporučil, aby bylo nové nařízení rychle schváleno.

3.3. EHSV si však dobře uvědomuje, že krize způsobená pandemií COVID-19 vytvořila výjimečné okolnosti, které mají dopad na řadu oblastí. Zejména vedla k úplnému přerušení dodávek součástí a dílů, přičemž výrobcům zůstaly na skladě motory a nedokončené výrobky.

3.4. V důsledku toho nebude mnoho výrobců motorů a strojů schopno dodržet lhůty stanovené nařízením, aniž by utrpěli vážné ekonomické škody.

3.5. EHSV si je navíc plně vědom toho, že tato krize nebyla a ani nemohla být předvídatelná.

3.6. EHSV proto podporuje odložení o jeden rok obsažené v návrhu, které je podle EHSV rozumným a přiměřeným opatřením k zajištění řádného fungování vnitřního trhu a vysoké úrovně veřejné bezpečnosti a ochrany životního prostředí.

V Bruselu dne 11. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽²⁾ Úř. věst. C 251, 31.7.2015, s. 31.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci

[COM(2020) 22 final – 2020/0006 (COD)]

a k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza

[COM(2020) 23 final – 2018/0196 (COD)]

(2020/C 311/08)

Zpravodajka: **Ester VITALE**

Spoluzpravodaj: **Petr ZAHRADNÍK**

Konzultace	Rada Evropské unie, 23. 1. 2020 Evropský parlament, 29. 1. 2020
Právní základ	čl. 175 třetí pododstavec a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato v sekci	13. 5. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	210/1/5

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV je hluboce přesvědčen, že Fond pro spravedlivou transformaci (FST) je prvním konkrétním nástrojem, který má přispět k dosažení velmi ambiciózního cíle v podobě uhlíkové neutrality do roku 2050, a že je v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu.

1.2. EHSV se obává, že investice plánované na spravedlivou transformaci neodpovídají ambiciózní Zelené dohodě Evropské komise, a domnívá se, že je zapotřebí nalézt další zdroje prostřednictvím navýšení víceletého finančního rámce, a to buď prostřednictvím zavedení nových vlastních zdrojů, nebo zvýšením příspěvku členských států. EU musí prokázat takovou míru ambicí, která bude odpovídat výzvě, již představuje boj proti změně klimatu. Na tento cíl musí být vyčleněno v průměru 40 % jejího celkového rozpočtu (VFR 2021–2027).

1.3. EHSV doporučuje, aby se více upřesnil finanční rámec FST, neboť podle návrhu je zaručeno pouze 30 miliard EUR a zbytek závisí na dobrovolném rozhodnutí členských států. EHSV není přesvědčen o tom, že by byl finanční rámec založen na konzervativním přístupu a nezbytných podmínkách.

1.4. EHSV si je vědom toho, že úspěch FST (a celého investičního plánu pro udržitelnou Evropu) závisí na novém partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem, pokud jde o financování a sdílení odpovědnosti. Je zapotřebí vytvořit nový pakt mezi veřejným a soukromým sektorem, který bude zahrnovat všechny subjekty v hospodářské, sociální a environmentální oblasti a určí financování a sdílenou odpovědnost. Vzhledem k tomu, že finanční potřeby Zelené dohody pro Evropu jsou obrovské a společné rozpočtové zdroje EU dosti omezené, bude hrát soukromý sektor zásadní úlohu. Nevládní organizace by měly pomáhat orientovat využívání Fondu pro spravedlivou transformaci tak, aby mohl být plně uplatňován na všechny skupiny ve společnosti a zároveň se zlepšila přístupnost pro osoby se zdravotním postižením a starší osoby.

1.5. EHSV podporuje široký přístup, který zohledňuje hospodářský, sociální, průmyslový a technologický rozměr přechodu ke klimaticky neutrálnímu hospodářství se zapojením místních aktérů, sociálních partnerů a nevládních organizací. Sociální partneři musí být zapojeni do vypracovávání a provádění politik a strategií pro spravedlivou transformaci. Ve všech fázích procesu spravedlivé transformace musí být přítomny odbory, aby byla zajištěna ochrana zájmů pracovníků na různých úrovních.

1.6. EHSV doufá, že do dialogu mezi Evropskou komisí a členskými státy souvisejícího s rámcem evropského semestru budou podstatným způsobem aktivně zapojeni sociální partneři a nevládní organizace.

1.7. EHSV vítá, že územní plány a veškeré specifické programy mají monitorovat zvláštní monitorovací výbory, které se budou řídit pravidly stanovenými nařízením o společných ustanoveních o evropských strukturálních a investičních fondech.

1.8. EHSV doporučuje, aby do územních plánů a případných specifických programů Fondu pro spravedlivou transformaci byli plně a podstatným způsobem zapojeni sociální partneři a nevládní organizace.

1.9. EHSV vřele vítá flexibilitu v pravidlech státní podpory a její očekávané implicitní důsledky, které by měly rovněž odrážet význam Zelené dohody, a to zejména v členských státech a regionech s vysokou spotřebou uhlí a vysokými emisemi uhlíku. Státní podpora, a zejména zelená státní podpora, by měla napomáhat přechodu k zelenější a inkluzivnější ekonomice a měla by být kontinuálně a v širší míře využívána na podporu zaměstnanosti osob, které se často nacházejí mimo otevřený trh práce, jako jsou osoby se zdravotním postižením.

1.10. Vzhledem k tomu, že udržitelný rozvoj a opatření v oblasti klimatu mají pozitivní dopad na veřejné výdaje a eliminují určitý počet negativních externalit (zdravotnictví, revitalizace, obnova atd.), musí být veřejné investice v oblasti ochrany životního prostředí a změny klimatu vyloučeny z omezení stanovených Paktem o stabilitě a růstu. Nyní je to z důvodu této bezprecedentní krize ještě důležitější. COVID-19 může mít na občany EU, jejich zdraví a hospodářství obecně velice silný dopad.

1.11. V současné době je hlavní prioritou pandemie COVID-19. Narušuje náš společenský a hospodářský život a rovněž ovlivňuje současnou i budoucí fiskální politiku EU. Zároveň vytváří bezprecedentní nejistotu, která by mohla vést k zásadní změně zaměření a přidělování rozpočtových prostředků EU. Komise v posledních dokumentech navrhuje a doporučuje, aby byla zbývající část dostupných rozpočtových zdrojů EU na období 2014–2020 přidělena především na zmírnění důsledků pandemie. EHSV bude v příštích jednáních o víceletém finančním rámci respektovat veškeré nutné přiměřené změny, které by mohly pomoci vyřešit tuto dramatickou situaci.

1.12. EHSV podporuje návrh Evropské komise „Next Generation EU“, jenž má v reakci na krizi posílit mechanismus pro transformaci, a její nový návrh příštího dlouhodobého rozpočtu EU.

1.13. EHSV vítá, že členské státy mají možnost zavést specifický program Fondu pro spravedlivou transformaci. EHSV uznává a podporuje důležitou úlohu regionů v procesu plánování, řízení a provádění FST, která se opírá o zásadu subsidiarity. EHSV dále doporučuje, aby se vzala v úvahu různá úroveň připravenosti členských států a regionů na přechod k uhlíkové neutralitě a rovněž různý potenciál pro výrobu čisté energie v různých částech EU. Je rovněž potřeba zohlednit odlišné postoje občanů jednotlivých členských států a regionů k aktivnímu přispívání k ochraně klimatu.

1.14. EHSV by velmi ocenil zveřejnění seznamu udržitelných projektů, což by umožnilo sdílet osvědčené postupy. Zveřejněna by měla být rovněž podpora, kterou poskytují určité řídicí orgány, aby se přispělo k vytvoření prostředí příznivého pro investice. Tím se zvýší transparentnost a zabrání se riziku nerovnoměrné informovanosti.

1.15. EHSV poukazuje na potřebu zajistit komplementaritu činností financovaných z Fondu pro spravedlivou transformaci a činností spolufinancovaných z programu InvestEU v rámci druhého pilíře a z úvěrového nástroje pro veřejný sektor v rámci třetího pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci.

1.16. EHSV upozorňuje na to, že je třeba nalézt správnou rovnováhu mezi opatřeními hospodářské restrukturalizace a opatřeními, která zajistí ochranu a změnu kvalifikace pracovníků, na něž měl přechod dopad.

1.17. Pro podporu transformačních procesů je klíčový systém vzdělávání a odborné přípravy. EHSV doporučuje navýšit prostředky na politiku soudržnosti, aby se posílil a oživil systém sekundárního a univerzitního vzdělávání díky vědeckým a technologickým oborům zaměřeným na aktuální potřeby.

1.18. EHSV doufá, že část prostředků Fondu pro spravedlivou transformaci bude věnována na generování investic, které budou potřebovat pracovníci na podporu přechodu z jednoho zaměstnání do jiného. Je však třeba zajistit rovnováhu mezi investicemi do změny kvalifikace pracovníků, kteří přecházejí na nové typy ekologičtějších pracovních míst, a přípravou pracovníků v postižených komunitách, kteří poprvé vstupují na trh práce s dovednostmi požadovanými pro nové formy práce. Zvláštní důraz by měl být kladen na podporu zaměstnávání osob, které jsou trhu práce vzdáleny nejvíce, jako jsou mladí lidé a osoby se zdravotním postižením.

2. Úvod

2.1. Evropská komise představila svou dlouhodobou strategickou vizi prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky do roku 2050. Jak je uvedeno ve sdělení Zelená dohoda pro Evropu, navrhuje Komise mechanismus pro spravedlivou transformaci, který doplňuje již předložené legislativní a rozpočtové návrhy na období 2021–2027. Mezi lety 2021 a 2027 bude na mechanismus pro spravedlivou transformaci přidělen balíček ve výši 100 miliard EUR s cílem podpořit a usnadnit přeměnu činností, které jsou zdrojem škodlivých emisí, snížení spotřeby uhlí, podporu energetické účinnosti a přechod k méně znečišťujícím technologiím ve všech odvětvích výroby. Počáteční přiděl prostředků fondu bude 7,5 miliardy EUR a má být navýšen na předpokládaných 100 miliard EUR díky vnitrostátnímu spolufinancování a financím z programu InvestEU a od Evropské investiční banky.

2.2. Mechanismus pro spravedlivou transformaci se skládá ze tří pilířů:

- Fond pro spravedlivou transformaci, jenž má být prováděn v rámci politiky soudržnosti. Tento fond je zřízen zvláštním nařízením, které stanoví jeho specifický cíl, zeměpisné pokrytí, metodiku přidělování finančních zdrojů a obsah územních plánů spravedlivé transformace, na nichž mají příslušné programy stavět. Fond bude regionům poskytovat zejména subvence na podporu pracovníků, které jim budou pomáhat například při získávání schopností a dovedností využitelných na budoucím trhu práce, či na podporu malých a středních podniků, startupů a podnikatelských inkubátorů, které v těchto regionech vytvářejí nové ekonomické příležitosti. Kromě toho bude podporovat investice do přechodu k čisté energii, včetně investic v oblasti energetické účinnosti.
- Zvláštní režim v rámci programu InvestEU, který se bude vztahovat na projekty energetické a dopravní infrastruktury, včetně plynárenské infrastruktury a dálkového vytápění, ale také na projekty v oblasti dekarbonizace.
- Úvěrový nástroj pro veřejný sektor zřízený EIB s cílem poskytovat finanční zdroje místním orgánům v dotčených regionech. Finanční prostředky z rozpočtu EU by mohla doplnit úroková subvence nebo grant na podporu investic spojený s úvěry poskytnutými EIB.

2.3. Budou uvolněny dodatečné veřejné a soukromé zdroje a jsou plánována pravidla pro poskytování státní podpory v jednotlivých odvětvích s cílem usnadnit využívání vnitrostátních prostředků na projekty, které odpovídají cílům spravedlivé transformace.

2.4. Nedílnou součástí mechanismu pro spravedlivou transformaci bude poradenská podpora a technická pomoc pro regiony.

2.5. Fond pro spravedlivou transformaci bude spravován formou sdíleného řízení a bude k dispozici všem členským státům. Přidělované prostředky budou zohledňovat výzvy související s transformací, se kterými se potýkají regiony s nejvyššími emisemi uhlíku, a společenské výzvy vyplývající z případných ztrát pracovních míst.

2.6. Členské státy doplní finanční prostředky, které obdrží z Fondu pro spravedlivou transformaci, svými zdroji v rámci EFRR a ESF+. Tyto převedené prostředky budou představovat nejméně jedenapůlnásobek a maximálně trojnásobek přidělu prostředků z Fondu pro spravedlivou transformaci. Žádný členský stát by však neměl využít více než 20 % svého původního přidělu z EFRR a ESF+ a bude muset takovéto dodatečné zdroje odůvodnit. Členské státy poskytnou také své vlastní zdroje.

2.7. Plánování, včetně určení území, bude dohodnuto mezi Komisí a jednotlivými členskými státy v rámci procesu evropského semestru. Členské státy by měly předložit své územní plány definující proces transformace do roku 2030. Územní plány budou v tomto kontextu pro každé území definovat hospodářské, sociální a environmentální výzvy a požadavky na profesní rekvalifikaci a revitalizaci životního prostředí. Podpora z fondu bude směřovat do územních celků odpovídajících regionům úrovně NUTS 3.

2.8. Schválení územních plánů umožní poskytování podpory z Fondu pro spravedlivou transformaci a spustí mechanismy pro přístup k programu InvestEU a k EIB. Takto podpořené programy budou v polovině období přezkoumány za stejných podmínek jako všechny ostatní programy politiky soudržnosti.

2.9. Fond pro spravedlivou transformaci bude doplňovat fondy politiky soudržnosti. To znamená, že je nutné změnit nařízení o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti, Evropském námořním a rybářském fondu, Azylovém a migračním fondu, Fondu pro vnitřní bezpečnost a Nástroji pro správu hranic a víza s cílem doplnit Fond pro spravedlivou transformaci jako nový fond politiky soudržnosti.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV podporuje strategii EU pro dlouhodobé snížení emisí skleníkových plynů i její cíl učinit Evropskou unii do roku 2050 klimaticky neutrální ekonomikou. EHSV vítá skutečnost, že „zelený“ cíl je jednou z hlavních priorit budoucí politiky soudržnosti, na nějž je vyčleněno nejméně 30 % prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj a 37 % prostředků Fondu soudržnosti. Je však znepokojen tím, že investice plánované na spravedlivou transformaci neodpovídají ambiciózní Zelené dohodě Evropské komise. Financování, jaké je navrženo na deset let, by bylo nezbytné každý rok, aby bylo možné do roku 2050 spravedlivým způsobem dosáhnout klimatické neutrality. EHSV se domnívá, že je třeba navýšit prognózy výdajů ve VFR. Pokud skutečně chceme dosáhnout ambiciózních cílů stanovených v Zelené dohodě, je třeba navýšit evropský rozpočet, a to buď zavedením nových vlastních zdrojů, nebo zvýšením příspěvků členských států.

3.2. EHSV oceňuje úsilí vynaložené na přizpůsobení víceletého finančního rámce EU pro období 2021–2027 požadavkům a výzvám v oblasti klimatu prostřednictvím Fondu pro spravedlivou transformaci a v širším kontextu prostřednictvím celého investičního plánu pro udržitelnou Evropu, jehož nejvýznamnější část představuje právě Fond pro spravedlivou transformaci. Ačkoli je Fond pro spravedlivou transformaci prvním konkrétním krokem zaměřeným na řešení této otázky z hlediska financí a investic, EHSV konstatuje a zdůrazňuje, že je nezbytné uskutečnit i ostatní úkoly stanovené v Zelené dohodě pro Evropu. Pokud se tak nestane, bude účinnost Fondu pro spravedlivou transformaci omezená.

3.3. Jak již bylo zdůrazněno v předchozích stanoviscích⁽¹⁾, souhlasí EHSV s tím, že by v rámci politiky soudržnosti mělo být prostřednictvím mechanismu spravedlivé transformace poskytnuto cílené financování. Toto financování by však mělo pocházet z odpovídajících ad hoc prostředků, aby se zamezilo dalším omezením dostupnosti fondů politiky soudržnosti.

3.4. V případě ESF+ by mohl povinný převod rovněž vést k neúmyslným střetům zájmů. Mohly by například vyvstat otázky, jako je podpora osob ohrožených chudobou nebo pracovníků v průmyslu, kterým hrozí ztráta zaměstnání. Takové střety zájmů by mohly mít negativní dopad na přijetí politiky v oblasti klimatu jako celku. Rozšíření oblasti působnosti ESF+ musí jít v každém případě ruku v ruce se zvýšením zdrojů.

3.5. Vzhledem k tomu, že udržitelný rozvoj a opatření v oblasti klimatu mají pozitivní dopad na veřejné výdaje a eliminují určitý počet negativních externalit (zdravotnictví, revitalizace, obnova atd.), musí být veřejné investice v oblasti ochrany životního prostředí a změny klimatu vyloučeny z omezení stanovených Paktem o stabilitě a růstu. Nyní je to z důvodu této bezprecedentní krize ještě důležitější. COVID-19 může mít na občany EU, jejich zdraví a hospodářství obecně velice silný dopad.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV Nařízení o společných ustanoveních 2021–2027 (Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 83).

3.6. EHSV je přesvědčen, že soubor řešení pro krizi způsobenou pandemií a výzvy v oblasti Zelené dohody mají řadu společných zájmů a cílů. Zdá se však vhodné nově nastavit plnění některých cílů Zelené dohody, zejména pokud jde o jejich načasování. Silně doporučujeme především jistou flexibilitu (jež by byla srovnatelná s flexibilitou uplatňovanou pro fiskální pravidla a pravidla státní podpory).

3.7. Nelze si představit velké investice v oblasti boje proti změně klimatu a ekologické transformace, pokud budou přetrvávat omezení týkající se schodku veřejných financí. To samozřejmě neznamená, že se upustí od obvyklého požadavku na stabilizaci veřejných financí, ale jde o to, že je třeba se rozhodnout mezi dvěma možnostmi: buď chceme opravdu zvrátit proces globálního oteplování, a musíme tedy investovat obrovské částky, nebo si pouze přejeme zavést určitá nápravná opatření, která uspokojí naše svědomí a udrží dobrý stav veřejných financí.

3.8. EHSV má za to, že aby transformace byla ekonomicky účinnější a z politického hlediska přesvědčivější, je třeba co nejrychleji zrušit systém přímých a nepřímých dotací pro odvětví fosilních paliv, které má tak obrovské environmentální, sociální a ekonomické náklady, že může zvrátit pokroky dosažené v rámci opatření v oblasti klimatu.

3.9. Díky postupnému ukončování dotací na energii vyrobenou z fosilních zdrojů, podpoře rozvíjejících se odvětví, jakým je např. využívání obnovitelných zdrojů energie, a vytváření rovných podmínek přinášejí obnovitelné zdroje energie spotřebitelům prospěch z hlediska cenové dostupnosti, hospodářského blahobytu a klimatické udržitelnosti.

3.10. Fond pro spravedlivou transformaci představuje vyváženou symbiózu mezi subvencemi a finančními nástroji a mezi koordinovaným přístupem a centrálním řízením. Je zapotřebí vytvořit nový pakt mezi veřejným a soukromým sektorem, který bude zahrnovat všechny subjekty v hospodářské, sociální a environmentální oblasti a určí financování a sdílenou odpovědnost. Aby však mohl být účinně uplatňován, budou zapotřebí nové kapacity v oblasti řízení a správy. EHSV vítá skutečnost, že Evropská komise bude podporovat veřejné orgány a navrhovatele udržitelných projektů ve všech fázích těchto projektů, od plánování po provádění.

3.11. Má-li být tento přístup úspěšný, je klíčové podporovat zapojení soukromého kapitálu. Bude třeba vytvořit nové partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem založené na výsledcích výhodných pro všechny (win-win).

3.12. EHSV podporuje široký přístup, který zohledňuje hospodářský, sociální, průmyslový a technologický rozměr přechodu ke klimaticky neutrálnímu hospodářství se zapojením místních aktérů, sociálních partnerů a nevládních organizací. Udržitelný rozvoj je třeba konzistentním způsobem řešit ve všech oblastech politiky a musí směřovat k modelu konvergence mezi členskými státy. EHSV doporučuje, aby byla účinným způsobem zajištěna účast všech zúčastněných stran na všech úrovních a aby se dopady na zaměstnanost způsobené změnou hospodářského modelu řešily a řídily prostřednictvím sociálního dialogu propojujícího národní a evropskou úroveň.

3.13. EHSV se domnívá, že průběh přechodu na uhlíkově neutrální hospodářství také závisí na investicích do dostupných a udržitelných systémů veřejné dopravy a zastavěných prostředí. Fond pro spravedlivou transformaci by měl být spolu s EFRR využíván na podporu uhlíkové neutrality prostřednictvím investic v těchto oblastech tak, aby je mohli využívat všichni členové společnosti a aby byly dostupné pro osoby se zdravotním postižením a starší osoby.

3.14. EHSV se domnívá, že sociálně spravedlivá transformace je zásadní pro získání podpory a důvěry pracovníků, podniků a občanské společnosti a pro usnadnění velkých hospodářských změn nezbytných k záchraně planety před změnou klimatu. Konec éry fosilních paliv v Evropě musí být doprovázen nezbytnými investicemi, které zajistí ochranu pracovníků, vytváření nových pracovních míst a podporu místního rozvoje. Transformační procesy je třeba dohodnout se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti a musí být spojeny s politikou transparentnosti a účinné komunikace.

3.15. EHSV upozorňuje na to, že je třeba nalézt správnou rovnováhu mezi opatřeními hospodářské restrukturalizace a opatřeními, která zajistí ochranu a změnu kvalifikace pracovníků, na něž měl přechod dopad. Je také třeba zajistit rovnováhu mezi investicemi do změny kvalifikace pracovníků, kteří přecházejí na nové typy ekologičtějších pracovních míst, a přípravou pracovníků v postižených komunitách, kteří poprvé vstupují na trh práce s dovednostmi požadovanými pro nové formy práce. Zvláštní důraz by měl být také kladen na podporu zaměstnávání osob, které jsou trhu práce vzdáleny nejvíce, jako jsou mladí lidé a osoby se zdravotním postižením.

3.16. EHSV vítá skutečnost, že se Fond pro spravedlivou transformaci zaměřuje na zmírnění dopadů poklesu těžby uhlí a na nezbytnou podporu těžkého průmyslu, aby bylo možné pokračovat v jejich činnosti udržitelným způsobem, a také na nutná řešení souvisejících sociálních dopadů, nicméně podotýká, že se nesmí omezovat pouze na financování dekarbonizačních procesů. EHSV doufá, že část prostředků Fondu pro spravedlivou transformaci bude věnována na generování investic, které budou potřebovat pracovníci a komunity, jichž se dotkne hodnotový řetězec dekarbonizačních procesů, s cílem podpořit přechod z jednoho zaměstnání do jiného.

3.17. Pro podporu transformačních procesů je klíčový systém vzdělávání a odborné přípravy. EHSV doporučuje navýšit prostředky na posílení a oživení systému sekundárního a univerzitního vzdělávání díky vědeckým a technologickým oborům zaměřeným na aktuální potřeby, a to s využitím všech dostupných zdrojů politiky soudržnosti.

3.18. EHSV podporuje rozhodnutí propagovat a podporovat inovativní a udržitelné patenty a startupy. Podpora podniků zapojených do odpovědných a udržitelných činností a podniků vyvíjejících ekologická řešení pro dobro společnosti musí být odměňována.

3.19. Plánování prostředků Fondu pro spravedlivou transformaci bude úzce spjaté s evropským semestrem, jak je již stanoveno v nařízeních k fondům politiky soudržnosti pro období 2021–2027. EHSV je přesvědčen, že ke sledování provádění Fondu pro spravedlivou transformaci v členských státech bude kromě monitorování naplánovaného v souladu s pravidly politiky soudržnosti využit rámec správy ekonomických záležitostí EU v podobě každoročního strukturovaného dialogu mezi členskými státy a Evropskou komisí. EHSV doufá, že do tohoto dialogu budou podstatným způsobem aktivně zapojeni sociální partneři a nevládní organizace.

3.20. EHSV vítá skutečnost, že je Fond pro spravedlivou transformaci programován prostřednictvím jednoho nebo více územních plánů spravedlivé transformace, v nichž bude nastíněn proces transformace do roku 2030 v souladu s vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu a s transformací na klimaticky neutrální ekonomiku. EHSV podporuje možnost, aby členské státy zavedly specifický program Fondu pro spravedlivou transformaci.

3.21. EHSV doporučuje, aby do územních plánů a případných specifických programů Fondu pro spravedlivou transformaci byli plně a podstatným způsobem zapojeni sociální partneři a nevládní organizace.

3.22. EHSV vítá, že územní plány a veškeré specifické programy mají monitorovat zvláštní monitorovací výbory, které se budou řídit pravidly stanovenými nařízením o společných ustanoveních o evropských strukturálních a investičních fondech.

4. Konkrétní připomínky

4.1. EHSV je přesvědčen, že je namístě vypracovat podrobnější finanční rámec nejen pro Fond pro spravedlivou transformaci, ale i pro mechanismus spravedlivé transformace a investiční plán pro udržitelnou Evropu. EHSV dodává, že není zaručeno uvolnění prostředků nad rámec 30 miliard EUR (to znamená, že převody vyšší než 1,5 násobek přidělu z Fondu pro spravedlivou transformaci nejsou povinné). Taktéž dosud nebyla vyřešena řada otázek týkajících se zvláštního režimu v rámci programu InvestEU a úvěrového nástroje EIB pro veřejný sektor.

4.2. EHSV se obává, že rozhodnutí vyčlenit během deseti let přibližně 1 000 miliard EUR na ekologickou transformaci, může způsobit snížení prostředků pro jiná odvětví, která tohoto fondu využívala, i když budou uvolňovány veřejné a soukromé investice prostřednictvím programu InvestEU. Z toho důvodu EHSV poukazuje na potřebu zajistit vysokou komplementaritu činností financovaných z Fondu pro spravedlivou transformaci a činností financovaných z programu InvestEU v rámci druhého pilíře a z úvěrového nástroje pro veřejný sektor v rámci třetího pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci.

4.3. Cíle Zelené dohody budou podporovány také ze zdrojů společné zemědělské politiky, která vyčlení 40 % svých prostředků na podporu klimatických cílů. V tomto ohledu bude důležité, aby členské státy a orgány EU dodržely svůj závazek investovat do soudržnosti stejně jako v minulosti.

4.4. EHSV velmi vítá postupy navržené s cílem zajistit pružnější výklad pravidel týkajících se státní podpory a jejich neustálé zjednodušování, které navrhuje Komise jako součást širšího politického rámce stanoveného ve sdělení o investičním plánu pro udržitelnou Evropu. Jsou nezbytná různá pravidla připravující prostor pro investice, které by měly vést k novému růstu.

4.5. EHSV chápe soubor kvantitativně vyjádřených kritérií způsobilosti pro financování z Fondu pro spravedlivou transformaci a souhlasí s těmito kritérii.

4.6. Zelená státní podpora:

- klást environmentální požadavky na státní podporu určenou podnikům v odvětvích s vysokou uhlíkovou nebo materiálovou stopou;
- klást podobné environmentální požadavky na nové a rozšířené bankovní půjčky (s veřejnými zárukami či bez nich) těmto odvětvím;
- odmítnout státní podporu pro podniky a odvětví, jež nejsou schopny či ochotny zavádět nízkouhlíkové a oběhové technologie, a requalifikovat jejich pracovníky pro nová zaměstnání;
- urychlit postupy plánování stavebních projektů a infrastruktury v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů, veřejné dopravy a oběhového hospodářství. Podniky bojují o přežití a potřebují státní podporu získat rychle.

V zájmu omezení počáteční administrativní zátěže se mohou vlády při udělování státní podpory rozhodnout provést zjednodušené posouzení vlivů na životní prostředí, které mohou doplnit o podrobné posouzení vlivů na životní prostředí ex post. Pokud podnik dohodnuté environmentální požadavky nesplní, bude muset státní podporu v závislosti na závažnosti neplnění zčásti nebo v plné výši vrátit. Dále se navrhuje zaměřit pozornost na klíčová odvětví, která jsou uhlíkově a materiálově náročná, aby se byrokracie omezila na minimum^(?).

4.7. EHSV rovněž vítá uvedení odvětví, kterým je možné přidělit zdroje z Fondu pro spravedlivou transformaci, a těch, kterým financování z tohoto fondu poskytnout nelze. Metodika přidělování prostředků přispívá k zaručení toho, že prostředky budou dostatečně zaměřeny na členské státy, které čelí nejnáročnějším výzvám, a zároveň nabízí významnou podporu všem členským státům. Konkrétně by členské státy, jejichž HND na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU, měly obdržet přibližně dvě třetiny prostředků FST.

4.8. Vzhledem k okolnostem doporučuje EHSV vyčlenit větší prostor pro jiné subjekty než malé a střední podniky, protože významné těžební podniky a podniky v oblasti těžkého průmyslu, kterých se opatření v oblasti klimatu týkají, jsou povětšinou větších rozměrů. Především pak tyto podniky často poskytují velký počet důstojných pracovních míst a jsou klíčové pro hospodářský blahobyt regionů. Zamezit nezaměstnanosti by mělo být hlavním cílem územních plánů. To by mělo zahrnovat nejen pomoc stávajícím pracovníkům při přechodu na nové formy zaměstnání, ale také podporu mladých lidí a osob nacházejících se mimo otevřený trh práce, jako jsou osoby se zdravotním postižením, při hledání práce v těchto rozvíjejících se odvětvích.

4.9. EHSV vítá nové možnosti, které místním a regionálním orgánům umožňují přímo převzít odpovědnost za řízení projektů a konkrétním způsobem uplatňovat místní přístup, protože základními jednotkami územních plánů pro spravedlivou transformaci jsou regiony NUTS 3.

4.10. Do vypracovávání a provádění politik a strategií ambiciózního snižování emisí musí být zapojeni sociální partneři a nevládní organizace působící v této oblasti, aby byla zajištěna spravedlivá transformace, která zaručí důstojná pracovní místa a zajistí dosažení rovnováhy mezi systémy čisté energie a udržitelnou kvalitou práce. Ve všech fázích procesu spravedlivé transformace musí být přítomny odbory, aby byla zajištěna ochrana zájmů pracovníků na různých úrovních.

(?) Relativně vysokou uhlíkovou nebo materiálovou stopu mají tato odvětví: 1) doprava: silniční, letecká a vodní doprava využívá převážně fosilní paliva, 2) zpracovatelský průmysl: hodně výrobců stále ještě využívá technologie náročné na energii a materiály, 3) stavebnictví: hodně stavařů stále ještě využívá nerecyklovatelné materiály náročné na energii, např. cement, 4) energetika: přechod od fosilních paliv k obnovitelným zdrojům energie je velmi pozvolný.

4.11. Aby bylo možné splnit plánované cíle, je postoj Komise ke způsobilosti územních celků restriktivní, jelikož finanční prostředky mohou být poskytnuty pouze zemím, které uplatňují a předloží územní plány spravedlivé transformace. EHSV proto vyzývá všechny členské státy, aby připravily své plány co nejdříve, a bylo tak možné podpořit mnoho pracovníků v celé Evropě v regionech, které jsou v plánech uvedeny.

4.12. EHSV vítá přizpůsobení nařízení o společných ustanoveních s cílem vytvořit jasný a transparentní právní základ pro budoucí politiku soudržnosti EU a její klimatické zaměření.

4.13. Vzhledem k vysoké míře nejistoty ohledně dopadu transformace na zaměstnanost a jeho možného geografického rozložení EHSV podotýká, že by bylo lepší, kdyby prostředky z FST nebyly ex ante přidělovány na základě geografických kritérií. Další obava se týká správy Fondu. Vymezení způsobilých oblastí a rozdělení přidělených prostředků mezi tyto oblasti bude zcela ponecháno na vládách členských států. Vzhledem k absenci regionálních přidělů je zde riziko, že to způsobí nerovnováhu v rozdělování finančních prostředků na nižší než celostátní úrovni a že oblastem, které jsou méně ohroženy negativními dopady cílů v oblasti změny klimatu, nebudou přiděleny žádné zdroje.

4.14. EHSV upozorňuje na to, že je potřeba pozorně sledovat záměr spoléhnout se na uvolnění 45 miliard EUR z programu InvestEU a 25–30 miliard EUR z EIB, aby se neopakovaly problémy s investicemi z EFSI.^(?) Je třeba zaručit, že tyto investice budou plně v souladu s Pařížskou dohodou a že se Evropa díky cílům EU stane prvním klimaticky neutrálním kontinentem.

4.15. EHSV podporuje návrh Evropské komise „Next Generation EU“, jenž má v reakci na krizi posílit mechanismus pro transformaci, a její nový návrh příštího dlouhodobého rozpočtu EU. EHSV doufá, že se celkový rozpočet Fondu pro spravedlivou transformaci zvýší na 40 miliard EUR a že se v rámci InvestEU posílí režim spravedlivé transformace. EHSV rovněž souhlasí s návrhem Komise na úvěr pro veřejný sektor, jenž zmobilizuje 25 až 30 miliard EUR. Mechanismus pro spravedlivou transformaci tak bude moci zmobilizovat nejméně 150 miliard EUR veřejných a soukromých investic.

4.16. Hlavní prioritou boje proti klimatickým změnám na územní úrovni musí zůstat zachování ambiciózního rozpočtu politiky soudržnosti pro období po roce 2020. Jinými slovy nesmí zřízení nového fondu sloužit jako záminka k ospravedlnění dalšího snižování finančního přidělu na politiku soudržnosti v kontextu jednání o VFR.

4.17. EHSV vyjadřuje určité rozpaky ohledně procesu programování vzhledem k tomu, že je ještě třeba přijmout právní předpis a změnit nařízení o společných ustanoveních. Komise předpokládá, že územní plány budou schváleny ve druhé polovině roku 2020 a že programy související s FST budou přijaty v průběhu roku 2021. To by mohlo způsobit zpoždění v provádění některých programů politiky soudržnosti.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

(?) Zvláštní zpráva Účetního dvora č. 03/2019. Některé prostředky EFSI pouze nahradily jiné finanční prostředky EIB a EU a některé finanční prostředky připadly na projekty, které mohly využít jiných zdrojů veřejného či soukromého financování. Nakonec se ukázalo, že odhady dodatečných investic z EFSI byly v některých případech nadhodnocené a většina investic byla určena několika největším členskými státy EU-15 s konsolidovanými národními bankami.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Investiční plán pro udržitelnou Evropu – Investiční plán Zelené dohody pro Evropu

[COM(2020) 21 final]

(2020/C 311/09)

Zpravodaj: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Spoluzpravodaj: **Petr ZAHRADNÍK**

Konzultace	Evropská komise, 6. 2. 2020
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato v sekci	13. 5. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování	220/1/8
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. V současné době je pro Evropu hlavní prioritou koronavirová pandemie. Evropa se musí vypořádat s nejistou situací, která by mohla přinést zcela zásadní změnu v tom, na co je zaměřen rozpočet EU a jakým způsobem je rozdělován. EHSV důrazně doporučuje posílit příští víceletý finanční rámec (VFR) a dočasně navýšit strop pro výdaje z rozpočtu na 2 %, což by zajistilo nezbytné rozpočtové prostředky a zároveň by to mohlo podpořit vydávání unijních dluhopisů v rámci rozsáhlého plánu obnovy.

1.2. Výbor je potěšen tím, že se Euroskupina v nedávné době dohodla ⁽¹⁾ na tom, že navrhne vyčlenit 540⁰miliard EUR na pomoc pracovníkům, podnikům a členským státům, a schválila také flexibilnější uplatňování pravidel EU týkajících se evropského rozpočtového paktu.

1.3. Rada EU by v souladu s návrhem Evropské komise ze dne 27. května měla dospět k dohodě ohledně fondu na podporu oživení ⁽²⁾ a VFR do letních prázdnin, aby byla připravena cesta k hospodářskému oživení Evropy a byla podpořena ekologická a digitální transformace stanovená v Zelené dohodě pro Evropu.

1.4. Výbor rovněž velmi oceňuje rychlou a jednotnou solidární reakci ze strany všech příslušných orgánů EU ⁽³⁾.

1.5. Koronavirová pandemie bude mít výrazný negativní dopad na dosahování cílů udržitelného rozvoje a cílů Zelené dohody pro Evropu. EHSV proto trvá na tom, že je třeba této naléhavé hrozbě čelit co nejdříve a neprodleně naše úsilí o obnovu zaměřit na cíle udržitelného rozvoje a Zelenou dohodu.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/04/09/report-on-the-comprehensive-economic-policy-response-to-the-covid-19-pandemic/>.

⁽²⁾ Nástroj *Next Generation EU* s prostředky ve výši 750 miliard EUR.

⁽³⁾ Jde především o tyto iniciativy: návrhy Evropské komise, jejichž cílem je optimalizovat využívání stávajícího rozpočtu komplexním, přístupným a flexibilním způsobem, zejména pak Fond solidarity Evropské unie; investiční iniciativa pro reakci na koronavirus (balíček I a II) a opětovná aktivace nástroje pro mimořádnou podporu (ESI); evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE); Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD); nouzový pandemický program nákupu aktiv (PEPP), jež zavedla Evropská centrální banka a v jehož rámci byla rozšířena škála způsobilých aktiv a byla uvolněna pravidla pro kolaterál; úloha orgánů dohledu při včasné zpracování finančních požadavků stanovených právními předpisy; iniciativa Evropské investiční banky (EIB) týkající se vytvoření celoevropského záručního fondu zaměřeného na malé a střední podniky; iniciativa Evropského inovačního a technologického institutu (EIT) přijatá v reakci na tuto krizi.

1.6. Kromě těchto dočasných solidárních opatření je podle EHSV nutné reaktivovat evropskou funkci investiční stabilizace (EISF) a ihned zavést rozpočtový nástroj pro konvergenci a konkurenceschopnost (BICC), na který musí být ve VFR na období 2021–2027 vyčleněn větší objem finančních prostředků.

1.7. Je třeba zavést novou zelenou a sociální dohodu, na níž se budou v co nejpestřejším zastoupení podílet občané a v jejímž rámci budou celostátní, regionální a místní orgány, sociální partneři, organizovaná občanská společnost a průmyslová odvětví úzce spolupracovat s orgány EU a jejími poradními institucemi.

1.8. Investiční plán pro udržitelnou Evropu (SEIP) představuje první komplexní politické opatření ke splnění velmi ambiciózních cílů týkajících se dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050, které stanoví Zelená dohoda pro Evropu.

1.9. EHSV sice vítá ambicióznost Zelené dohody, s politováním však poukazuje na to, že na ni v příštím VFR (který je mnohem nižší než 1,3 % HND členských států, což byla výše požadovaná Evropským parlamentem i EHSV) nebyly vyčleněny odpovídající rozpočtové prostředky, aby bylo možné plně realizovat každé konkrétní opatření, aniž by se při tom muselo slevit z jiných.

1.10. EHSV má rovněž určité pochybnosti, pokud jde o efektivitu zohledňování otázek týkajících se klimatu ve všech programech EU, a vyzývá členské státy, aby své organizace občanské společnosti zapojily do snah o zajištění souladu výdajů EU s cíli v oblasti klimatu. K hlavním krokům, na nichž se skupiny zabývající se životním prostředím a občanskými právy mohou podílet, patří vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu a národní programy reforem.

1.11. EHSV vítá mechanismus pro spravedlivou transformaci, vyjadřuje však politování nad tím, že na Fond pro spravedlivou transformaci (FST) byly zcela zjevně vyčleněny nedostatečné rozpočtové prostředky (7,5 miliard EUR, přičemž má být zmobilizována částka ve výši 100 miliard EUR). Bude nutné též vykompenzovat převody z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a z Evropského sociálního fondu plus (ESF+) a spolufinancováním ze strany členských států a také očekávanými rozsáhlými soukromými investicemi a úvěrovým nástrojem pro veřejný sektor zřízeným ve spolupráci s EIB.

1.12. Podmínkou pro dosažení úspěchu v tomto ohledu je spojení soukromého a veřejného sektoru (cíl OSN v oblasti udržitelného rozvoje č. 17 – Partnerství ke splnění cílů), pokud jde o financování a sdílení odpovědnosti, což dokládá rozmach trhu se zelenými dluhopisy.

1.13. EHSV tento holistický přístup schvaluje a je nesmírně potěšen pobídkami pro veřejné a soukromé investice a financování, zejména pak co se týče zelených veřejných zakázek a očekávané podpory ve formě pružnějších pravidel státní podpory.

1.14. EHSV se vyslovuje také pro zlepšení správy fiskálních záležitostí v EU, přičemž je třeba zohlednit rizika týkající se udržitelnosti a poučit se z posouzení osvědčených postupů v oblasti ekologického sestavování rozpočtu a fiskálních plánů. Stimulační politiku je navíc nutné doplnit zavedením vhodného daňového zacházení pro poskytovatele skupinového financování a dárce.

1.15. Je rovněž nezbytné dokončit evropskou hospodářskou a měnovou unii (reforma Smlouvy o zřízení Evropského mechanismu stability doprovázená zavedením rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost a evropského systému pojištění vkladů), aby bylo možné vytvořit účinnou a integrovanou unii kapitálových trhů a bankovní unii, která bude zahrnovat všechny členské státy a směřovat k další harmonizaci.

1.16. EHSV požaduje, aby byl vylepšen proces evropského semestru související se Zelenou dohodou tím, že se z cílů udržitelného rozvoje stane ústřední prvek tvorby politik EU, a aby byla zavedena ucelenější taxonomie EU, která bude zohledňovat sociální aspekty.

1.17. EHSV se domnívá, že by pro veřejný i soukromý sektor měly platit stejné normy, a to nejen co se týče taxonomie, ale také z hlediska zveřejňování nefinančních informací. Vítá nadcházející přezkum směrnice o uvádění nefinančních informací, který by měl být natolik rozsáhlý, aby podniky motivoval k tomu, aby se snažily uvědomit si skutečný dopad své činnosti. Zároveň je třeba, aby při zadávání veřejných zakázek byly uplatňovány standardizované environmentální a sociální doložky.

1.18. EHSV vyzývá k rozsáhlejšímu a lepšímu využívání veřejných statistických zdrojů a k posílení úlohy Eurostatu a veřejných rejstříků, aby bylo možné získat spolehlivé údaje o výsledcích z hlediska udržitelnosti.

1.19. EHSV zdůrazňuje, že je důležité poskytovat všem potenciálním uživatelům přesné a snadno dostupné informace, aby se ještě více usnadnilo poskytování cíleného poradenství a technické pomoci. Nikdo by neměl být opomenut.

1.20. Nezbytným předpokladem pro přechod k ekologičtějšímu a spravedlivému hospodářství je zajištění náležitých dovedností pro zelená pracovní místa. EHSV je toho názoru, že je třeba vypracovat jasné strategie týkající se předvídání dovedností a odborné přípravy a příslušné plány, aby se pracovníci mohli připravit na budoucí potřeby ve všech odvětvích a byli schopni se jim průběžně přizpůsobovat.

1.21. EHSV navrhuje, aby členské státy EU posílily programy finančního vzdělávání tím, že do nich zahrnou otázku udržitelného financování, a aby vybídly veřejné orgány na všech úrovních k zavedení daňových pobídek, které by podniky i jednotlivé občany motivovaly k investování do ekologických iniciativ se sociálním dopadem.

2. Souvislosti

2.1. Investiční plán Zelené dohody pro Evropu, který je znám také pod názvem investiční plán pro udržitelnou Evropu, představuje první konkrétní politické opatření ke splnění velmi ambiciózních cílů týkajících se uhlíkové neutrality, které stanoví Zelená dohoda pro Evropu. Tento plán tvoří její investiční pilíř, přičemž do roku 2030 by měly být ročně vyčleněny dodatečné investice ve výši 260 miliard EUR, tj. asi 1,5 % HDP z roku 2018. Šlo by o dodatečné roční investice do samotného energetického a dopravního systému a související infrastruktury v letech 2020 až 2030.

2.2. Má-li být tato koncepce úspěšná, pak je zcela nezbytné, aby v ní byly využity zdroje soukromého kapitálu. Představuje totiž jakousi novou společenskou smlouvu mezi soukromým a veřejným sektorem pro financování nanejvýš důležitých projektů, které prospívají veřejnému zájmu.

2.3. Ve víceletém finančním rámci (VFR) na období 2021–2027 byl stanoven celkový cíl, podle něhož by otázky týkající se klimatu měly být zohledňovány ve všech programech EU a na tuto oblast by se mělo vynakládat 25 % výdajů. Je třeba udržet dynamiku při skutečném a důkladném provádění Zelené dohody pro Evropu, která na tento obrovský globální problém musí reagovat ambiciózními politickými opatřeními a vysokou mírou účinnosti z technického hlediska. Na tuto dohodu lze totiž pohlížet jako na zásadní prvek budoucího ekonomického paradigmatu EU, který může představovat počátek zásadní změny a bod obratu. Mohla by ztělesňovat společnou evropskou přidanou hodnotu a vedoucí postavení EU ve světě.

2.4. Je nutné shromáždit finanční prostředky a odpovídající nástroje a koordinovat jejich využití s členskými státy a jejich regiony a městy a rozšířit tento postup i na mezinárodní úroveň. Za tímto účelem byla do plánu Zelené dohody zahrnuta klíčová opatření v oblasti klimatu, energetiky, mobility, průmyslové strategie pro čisté a oběhové hospodářství, zemědělské politiky, biologické rozmanitosti a digitalizace a v investičním plánu Zelené dohody pro Evropu a obnovené strategii pro udržitelné financování byla zohledněna zásada udržitelnosti. Jedná se o stěžejní prvek tohoto mechanismu, který má do roku 2030 zmobilizovat udržitelné investice ze soukromého i veřejného sektoru ve výši 1 bilionu EUR a také brát v úvahu související sociální dopady.

2.5. Mechanismus pro spravedlivou transformaci zahrnující Fond pro spravedlivou transformaci (FST)⁽⁴⁾, jenž doplňuje prostředky Komise navrženého příštího VFR, má v letech 2021–2027 zmobilizovat investice ve výši 100 miliard EUR. Měl by pomoci zmírnit dopad, jež přechod EU ke klimatické neutralitě vyvolá na regionální úrovni ze socioekonomického, pracovního a environmentálního hlediska.

2.6. Na přechodu EU ke klimatické neutralitě se budou podílet také inovační a modernizační fondy, které budou dodatečně financovány prostřednictvím části příjmů z dražeb povolenek na emise uhlíku (minimálně 25 miliard EUR v příštím desetiletí). Modernizační fond se však bude týkat jen 10 členských států EU.

⁽⁴⁾ COM(2020) 22 final.

3. Obecné připomínky

3.1. Evropa se v současné době potýká se zdravotní a hospodářskou krizí, kterou způsobila koronavirová pandemie. Opatření, jež jsou v reakci na obě tyto krize přijímána, musí být po nezbytnou dobu koordinována všemi evropskými orgány a institucemi.

3.2. EHSV vítá skutečnost, že na překonání této zdravotní a hospodářské krize byly vyčleněny značné zdroje, které členským státům pomohou navýšit prostředky určené na investice, zaručit podnikům dostatečnou likviditu⁽⁵⁾, zachovat pracovní místa a ochránit nezaměstnané osoby. Po těchto důležitých krocích by mělo následovat přijetí evropského systému zajištění v nezaměstnanosti.

3.3. Pro dosažení úspěchu v této oblasti má stěžejní význam 20 milionů evropských podniků, výše zmobilizovaných investic však musí odpovídat závažnosti výzev. V tomto ohledu je nesmírně důležité, aby byly členské státy a orgány EU ochotny přenést se přes názorové rozdíly.

3.4. Do té doby je třeba strukturovat finanční podporu ze strany EU tak, aby nedocházelo k duplicitě a překrývání, a byly tak zohledněny návrhy Komise⁽⁶⁾.

3.5. EHSV má určité pochybnosti o tom, zda Komisí navržený VFR na období 2021–2027 skutečně umožní splnit to, co se požaduje v investičním plánu Zelené dohody pro Evropu. Vzhledem k tomu, že do roku 2030 prý budou nezbytné „dodatečné investice“ ve výši 2,6 bilionu EUR, neumožní 1 bilion EUR, který má být v rámci tohoto plánu zmobilizován, ani zdaleka dosáhnout tohoto cíle. Některé z plánovaných mechanismů a programů nejsou přesně rozvedeny, a proto je obtížné odhadnout jejich skutečný rozsah.

3.6. EHSV doporučuje, aby byly poskytnuty podrobnější informace o finančním rámci investičního plánu pro udržitelnou Evropu. Všechny tři hlavní pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci například závisejí na velmi ambiciózních požadavcích, a to až jde o samotný Fond pro spravedlivou transformaci či očekávaný pákový efekt nástroje EIB pro veřejný sektor.

3.7. EHSV požaduje, aby byl konkrétněji popsán zvláštní mechanismus, který je v rámci Zelené dohody navrhován v souvislosti s Programem InvestEU.

3.8. EHSV vysoce oceňuje, že byly formulovány dodatečné podmínky a bylo provedeno zjednodušení s cílem navýšit soukromé investice, konkrétně pokud jde o zelené dluhopisy. Z empirické analýzy jasně vyplývá, že v posledních letech získávají dluhopisy skutečně ekologický charakter. Používání zelených dluhopisů zvyšuje renomé jejich emitenta (který tak dává najevo, že si je vědom problémů v oblasti klimatu a je odhodlán dodržovat zásady udržitelnosti). Tyto dluhopisy si oblíbila celá řada investorů – tuzemští, mezinárodní i ti, kteří investují v souladu s environmentálními, sociálními a správními zásadami. Mímoto projevují sklon vydávat ve větší míře zelené dluhopisy také významné investiční banky, které tak pomáhají šířit ekologický způsob myšlení.

3.9. EHSV vítá zavedení flexibilního souboru pravidel státní podpory v souvislosti s investicemi, jelikož přispívají k uskutečňování cílů Zelené dohody. Má za to, že je třeba poskytnout větší prostor malým a středním podnikům, aby mohly přejít k uplatňování zásad oběhového hospodářství. EU by měla rovněž zvážit, zda by během procesu oživení po koronavirové krizi nemohlo být jakožto dočasný nástroj uplatňováno jakési „sociální a zelené zlaté pravidlo“, na jehož základě by se na investice, jež jsou přímo určeny ke zmírnění dopadů změny klimatu a snížení sociálních nerovností a míry chudoby (k čemuž zatím od finanční krize z velké části nedošlo), nevztahovala fiskální pravidla. Pomohlo by to podnítit investice, jež budou v průběhu hospodářského oživení po pandemii COVID-19 velice potřebné, a současně zmírnit dopady změny klimatu a posílit sociální soudržnost v celé EU.

3.10. Snaha Komise prosazovat ekologické financování a investice a současně zajistit spravedlivou transformaci pro dotčená odvětví a dotčené regiony by měla být přínosná pro všechny typy podniků a měla by být podporována a využívána jakožto příležitost k tomu, aby místní orgány navázaly spolupráci s komunitními iniciativami, jako jsou například družstva pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů.

⁽⁵⁾ Úpravy obezřetnostních pravidel v bankovním sektoru s cílem maximalizovat schopnost úvěrových institucí poskytovat úvěry a absorbovat ztráty a zároveň zaručit jejich trvalou odolnost.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV ze dne 19. září 2018 Víceletý finanční rámec na období po roce 2020 (Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 106).

3.11. Ekologicky prospěšný záměr plánu Zelené dohody pro Evropu přesvědčit třetí země k tomu, aby přijaly srovnatelná opatření, by měl být realizován formou jakési koalice zemí za klima, v jejímž rámci by byly jednotlivé země seřazeny podle toho, kolik emisí skleníkových plynů produkují (což v roce 2017 a 2018 doporučili držitelé Nobelovy ceny Tirole a Nordhaus). Účelem je přimět Světovou obchodní organizaci (WTO) k tomu, aby se vyslovila pro zavedení uhlíkového cla. Mohl by se zavést mechanismus „minimální ceny uhlíku“, a to buď prostřednictvím systému EU pro obchodování s emisemi, nebo prostřednictvím směrnice o zdanění energie, která se má v rámci Zelené dohody pro Evropu přezkoumat.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Zajištění efektivnosti rozpočtu

4.1.1. Pokud jde o zmírnění dopadu pandemie COVID-19, oceňuje EHSV veškerá opatření, jež byla navržena s cílem podpořit likviditu hospodářských odvětví a podniků prostřednictvím záručních nástrojů EIB. Mohlo by to rovněž přispět k přeměně této banky na klimatickou banku EU.

4.1.2. Jedním z hlavních ponaučení vyplývajících z této bezprecedentní lidské a hospodářské krize způsobené koronavirovou pandemií je to, že je nezbytné posílit evropskou funkci investiční stabilizace (EISF), která dokáže reagovat prostřednictvím odpovídajících veřejných investic na specifické problémy jednotlivých zemí. Mimoto je nutné přijmout taková opatření, která členským státům pomohou využít k oživení jejich ekonomik ve větší míře systémy zdanění a pobídky v rámci veřejné politiky (?).

4.1.3. ESHV rovněž poukazuje na to, že plánovaná reforma Smlouvy o zřízení Evropského mechanismu stability (ESM) by měla být doprovázena zavedením rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost a evropského systému pojištění vkladů. Bylo již vynaloženo značné úsilí s cílem snížit riziko v bankovním sektoru (snížení objemu úvěrů se selháním, minimální požadavky na kapitál a způsobilé závazky, insolvenční řízení atd.).

4.1.4. EHSV naprosto souhlasí s tím, že by se z EIB měla stát klimatická banka Unie a že zásadní význam bude mít spolupráce s ostatními finančními institucemi. V souladu se zásadou proporcionality je nutné zajistit dostatečnou likviditu všem bankám, které se případně budou podílet na operacích v rámci Zelené dohody.

4.2. Optimalizace fungování plánovaných nástrojů a mechanismů, které mají sloužit k přeorientování evropského semestru tím, že se z cílů udržitelného rozvoje stane ústřední prvek tvorby politik a činností EU

4.2.1. Je nutné zavést spolehlivý a ambicióznější systém klasifikace udržitelných činností, přičemž je třeba zohlednit sociální aspekty a zajistit součinnost a soulad s postupem OSN náležitým začleněním cílů udržitelného rozvoje do evropského semestru. Rozhodnutí o způsobu vynaložení prostředků, které EU vyčlení na oživení, by se měla řídit celounijní klasifikací pro zelené financování, která se bude zaměřovat na odměňování investic do čistých technologií.

4.2.2. EHSV vyzývá k rozsáhlejšímu a lepšímu využívání veřejných statistických zdrojů a k posílení úlohy Eurostatu při poskytování spolehlivých údajů o výsledcích z hlediska udržitelnosti. Je třeba zajistit těsnější provázání s ukazateli týkajícími se plnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje a ustanoveními EIB.

4.2.3. Je třeba nalézt technologická řešení, která umožní získávat granulární data z různých zdrojů (popřípadě i se zeměpisnou lokalizací) a porovnávat jednotlivé země. Přezkum směrnice o uvádění nefinančních informací (2014/95/EU) by zároveň mohl přispět k tomu, aby byly zveřejňovány kvalitní a standardizované informace, jež budou úplnější, relevantní a porovnatelné, a to díky harmonizované metodice⁽⁸⁾, přičemž bude třeba zohlednit doporučení pracovní skupiny pro zveřejňování finančních informací v souvislosti se změnou klimatu (TCFD).

(?) Pro zajištění pozitivních externalit.

(8) Stanovisko EHSV ze dne 17. října 2018 ke sdělení Komise Akční plán: Financování udržitelného růstu (Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 73).

4.2.3.1. Zveřejňování nefinančních informací by se mělo vztahovat i na malé a střední podniky, jimž by měla být poskytována technická pomoc při zachycování snadno dostupných klíčových údajů (na jejichž základě by měly být stanoveny klíčové ukazatele výkonnosti⁽⁹⁾).

4.2.4. Dynamická taxonomie udržitelných činností: je třeba vyhodnotit a zahrnout tržní postupy, které doprovázejí průkazné ukazatele dopadu. EHSV zdůrazňuje, že je důležité provádět tržní testy ke zvolení vhodných projektů⁽¹⁰⁾.

4.2.4.1. EHSV zdůrazňuje, že je bezpodmínečně nutné používat přesnější metodiku, pokud je k dispozici, aby bylo možné vypracovat systémy hodnocení na základě spolehlivých informací poskytnutých podniky za účelem splnění veškerých norem pro finanční produkty (označení, zelené dluhopisy a referenční hodnoty udržitelnosti) stanovených v akčním plánu pro udržitelné financování.

4.2.4.2. Je nutné shromáždit poznatky o procesu posuzování výpočtu dopadu jednotlivými pracovními skupinami OSN (zejména co se týče uhlíkové daně a obchodování s emisemi CO₂, což je zásadní aspekt pro definování spolehlivých referenčních hodnot udržitelnosti).

4.2.5. EHSV je potěšen tím, že má být do léta 2020 představen plán (s posouzením dopadů), jehož účelem bude zvýšit cíl EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů pro rok 2030, včetně analýzy investičních potřeb. EHSV požaduje, aby byl kromě toho určen také dopad související s pokrokem v provádění Agendy OSN 2030 a evropského pilíře sociálních práv.

4.2.6. Při sledování sociálních dopadů výše uvedených cílů v oblasti snižování emisí by měly hrát doplňující roli také kontrolní instituce a další veřejné orgány provádějící monitorování, jako je například Evropský účetní dvůr.

4.2.7. EHSV poukazuje na potenciál dat velkého objemu a umělé inteligence, pokud jde o sladění priorit investorů s cílem investic. Měla by se rovněž prozkoumat řešení v oblasti strojového učení, aby bylo možné nasměrovat tok investic do konkrétních odvětví nebo oblastí činnosti, jež zohledňují environmentální, sociální a správní zásady.

4.3. Technická pomoc

4.3.1. Kapacity, které v minulosti vytvořily EK a Evropské centrum pro investiční poradenství, jsou dobrým základem pro sestavení souboru udržitelných projektů, je však nutné používat spolehlivější metody, které umožní skutečně přeměrovat finanční toky do zelené ekonomiky.

4.3.2. EHSV souhlasí s tím, že by mělo být zřízeno jednotné kontaktní místo s cílem usnadnit přístup k financování prostřednictvím veřejných i soukromých předkladatelů projektů a finančních zprostředkovatelů. Co se týče malých a středních podniků, vyslovuje se EHSV pro to, aby byla vedena strukturální spolupráce s organizacemi, které je zastupují.

4.4. Finanční vzdělávání (doprovázené poskytováním technické pomoci)

4.4.1. Určené občanům, a to již od předškolního věku: evropští občané ve stále větší míře dbají na to, aby byly jejich úspory a investice provázány se sociálními a environmentálními cíli. Finanční gramotnost (hlubší pochopení toho, jak finance fungují) může pomoci posílit odpovědné jednání občanů a náležitě je obeznámit s otázkami udržitelného financování, včetně vymezení odpovídající úlohy financí ve společnosti.

4.4.2. Je to důležité pro všechny technické útvary, které se na procesu Zelené dohody podílejí, a pro příslušné organizace občanské společnosti.

⁽⁹⁾ Key performance indicators (KPI).

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV ze dne 17. října 2018 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program InvestEU (Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 131).

4.5. Udržitelnost dovedností pro podniky

4.5.1. EHSV zdůrazňuje, že zavádění a šíření čistých technologií vyžaduje dovednosti v oblasti používání, přizpůsobování a údržby technologií. Dovednosti mají zásadní význam i pro ekonomiky, podniky, pracovníky a podnikatele, aby bylo možné rychle se přizpůsobovat změnám, které s sebou nese environmentální politika či změna klimatu. Nezbytným předpokladem pro přechod k ekologičtějšímu hospodářství je zajištění náležitých dovedností pro zelená pracovní místa.

4.5.2. EHSV poukazuje na to, že jedním z důležitých úkolů v zájmu přizpůsobení se měnícím se pracovním místům a požadavkům je to, aby si pracovníci neustále osvojovali nové dovednosti, jež jsou v zelené ekonomice zapotřebí. Je třeba vypracovat jasnou strategii týkající se předvídání dovedností a příslušný plán, aby se pracovníci mohli připravit na budoucí potřeby průmyslu a byli schopni se jim průběžně přizpůsobovat. Základem pro spravedlivou transformaci v regionech by tudíž měly být investice do vzdělávání a odborné přípravy a posílení kultury celoživotního učení.

4.6. Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek

4.6.1. Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek je základem pro uskutečnění ekologické transformace správními orgány a potírání korupce, jakož i pro prosazování odpovědných postupů prostřednictvím poskytovatelů služeb.

4.6.2. EHSV podporuje stanovení minimálních povinných zelených kritérií nebo cílů pro zadávání veřejných zakázek v odvětvových iniciativách, ve financování EU nebo v právních předpisech týkajících se konkrétních produktů, a to prostřednictvím environmentálních ukazatelů se zohledněním pokroku v zavádění taxonomie EU. V tomto ohledu je třeba zavést ucelenější, transparentnější a zjednodušené systémy environmentálního značení, které by dokládalo soulad s přísnými cíli v oblasti udržitelnosti.

4.7. Mechanismus pro spravedlivou transformaci

4.7.1. EHSV vítá zavedení mechanismu pro spravedlivou transformaci, který má obrovský potenciál, pokud jde o usnadnění ekologické transformace v konkrétních odvětvích a regionech. Poukazuje na to, že se tento mechanismus nesmí omezovat na financování dekarbonizace a měl by být realizován souběžně se stabilizačními mechanismy *ad hoc*, což by bylo přínosné pro jiná odvětví a jiné regiony, jež se potýkají s nepříznivou hospodářskou situací a musí provést strukturální reformy.

4.7.2. Tento mechanismus představuje vyváženou kombinaci subvencí a finančních nástrojů, programů řízených centrálně a programů ve sdíleném řízení, různých druhů finančních zdrojů a pravomocí a úkolů na několika úrovních (unijní, celostátní, regionální a místní). Tato netradiční kombinace bude tudíž vyžadovat novou úroveň správy a řízení.

4.7.3. Mechanismus pro spravedlivou transformaci by měl v dotčených regionech vytvořit kvalitní nová pracovní místa. EHSV poukazuje na to, že MOP již nedostatek dovedností označila za jednu z největších překážek v řadě odvětví, k nimž patří například výroba energie z obnovitelných zdrojů, energetická účinnost a účinné využívání zdrojů, energetická renovace budov, výstavba budov s nulovou spotřebou energie, environmentální služby a výroba.

4.7.4. EHSV vyzývá k zajištění rozsáhlého souladu mezi plánovaným akčním plánem pro sociální ekonomiku, který má být zveřejněn v roce 2021, a investičním plánem Zelené dohody pro Evropu, aby tak mohly být při provádění mechanismu pro spravedlivou transformaci využívány investice sociální ekonomiky.

4.7.5. V tomto mechanismu musí být vzato v potaz také dřívější úsilí, které jednotlivé země a jejich regiony od roku 1990 vyvíjely v oblasti dekarbonizace⁽¹¹⁾, aby i ony měly přístup k finančním prostředkům a nebyly penalizovány za to, že příslušné kroky vykonaly již v minulosti. Za tímto účelem je nezbytné, aby Eurostat vylepšil zveřejňování ukazatelů regionální konvergence a divergence (včetně úbytku a stárnutí obyvatelstva), aby to bylo přínosné i pro tato území.

⁽¹¹⁾ Regiony, jichž se dotklo ukončení těžební činnosti na základě rozhodnutí Rady 2010/787/EU.

4.8. Celosvětové úsilí prostřednictvím mezinárodní spolupráce

4.8.1. EHSV je potěšen tím, že byla v nedávné době zřízena mezinárodní platforma pro udržitelné financování⁽¹²⁾, jejímž účelem je navýšit soukromý kapitál určený na environmentálně udržitelné financování na celosvětové úrovni. Toto fórum by mělo posloužit také k prosazení systému obchodování s emisemi v mezinárodním měřítku.

4.8.2. EHSV poukazuje rovněž na to, že je nezbytné investovat v oblasti životního prostředí a klimatu na podporu opatření mimo EU, zejména v rámci strategie zaměřené na Afriku.

4.8.3. EHSV v rámci globální reakce na koronavirus důrazně podporuje celosvětový dárcovský maraton, tj. celosvětové úsilí o shromáždění finančních prostředků na diagnostiku koronaviru, jeho léčbu a očkování proti němu.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹²⁾ Mezinárodní platformu pro udržitelné financování zřídily dne 18. října 2019 veřejné orgány Argentiny, Kanady, Chile, Číny, Indie, Keni, Maroka a Evropské unie (které produkují téměř polovinu celosvětových emisí skleníkových plynů).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013 a (EU) 2019/876, pokud jde o úpravy v reakci na pandemii COVID-19

[COM(2020) 310 final – 2020/0066 (COD)]

(2020/C 311/10)

Hlavní zpravodaj: Giuseppe **GUERINI**

Konzultace	Rada Evropské unie, 06/05/2020 Evropský parlament, 13/05/2020
Právní základ	články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Rozhodnutí předsednictva	30. 4. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	208/2/5

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá návrh Evropské komise, který zavádí změny nařízení (EU) č. 575/2013 a (EU) 2019/876, pokud jde o úpravy v reakci na pandemii COVID-19.

1.2. EU se potýká s bezprecedentní krizí, a proto je nezbytná stejně mimořádná reakce. Tento návrh musí být přijat co nejdříve, aby bylo možné co nejúčinněji využít uvolněné finanční prostředky s cílem vypořádat se s nynějšími i budoucími dopady pandemie COVID-19.

1.3. EHSV souhlasí s rozhodnutím odložit provádění rámce Basilej III+, které přijal Basilejský výbor a schválila Evropská komise. Stejně důležité však je, aby se toto odložení jednoduše nestalo potvrzením stávajícího regulačního rámce. Návrh přezkoumat stávající směrnice a nařízení je proto na místě.

1.4. Kromě toho EHSV zdůrazňuje, že před opětovným zahájením procesu provádění bude v zájmu přizpůsobení evropského systému regulace nanejvýš důležité pečlivě zhodnotit změny, ke kterým v tomto těžkém období dojde v hospodářských a finančních institucích. Je možné, že bude nezbytné provést nová posouzení dopadů.

1.5. EHSV se také obává případné nemožnosti dodržet další předepsané lhůty spadající do této fáze vzhledem k provozním výzvám, kterým banky (a úřady) musí čelit. To je bezpochyby případ nového rámce pro úrokové riziko bankovní knihy (IRRBB), který by měl být uplatňován od června 2021, zatímco související prováděcí nařízení ještě nejsou dostupná. A je to také případ ukazatele čistého stabilního financování (NSFR), který by měl být uplatňován od června 2021.

1.6. Proto by mohlo být vhodné stanovit pro tyto aspekty nařízení CRR2/směrnice CRD5 (stejně jako pro pokyny orgánu EBA týkající se původu a sledování půjček a pro pokyny k nové definici selhání) přiměřený odklad nebo (stejně jako v případě NSFR) tříleté zaváděcí období (podobně jako u LCR), přičemž by byl zachován původní záměr normotvůrců ponechat bankám po přijetí nových nařízení rok na jejich provedení.

1.7. Obdobné úvahy se týkají také dodržování povinností stanovených směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/879 a nařízením (EU) 2019/877, které se týkají schopnosti absorbovat ztráty a schopnosti rekapitalizace úvěrových institucí a investičních podniků. Vzhledem k tlaku na úvěrovou činnost a k požadavkům orgánů dozoru na použití kapitálových rezerv s cílem vyhnout se úvěrové krizi by bylo vhodné přezkoumat a následně prodloužit lhůty stanovené uvedenou směrnicí a uvedeným nařízením pro dosažení závazných cílů v oblasti minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL).

1.8. EHSV souhlasí s návrhem Komise ohledně úprav přechodných opatření, která úvěrovým institucím umožňují zmírnit dopad rezerv a opravných položek na očekávané úvěrové ztráty podle standardu IFRS 9 na jejich kapitál. EHSV se však domnívá, že tento návrh představuje pouze první krok směrem k cíli zmírnit dopady recese, avšak nezajistí účinné a odpovídající zachování rovných podmínek pro evropské zprostředkovatele. Z tohoto důvodu má EHSV za to, že by tento návrh bylo možné doplnit o následující opatření:

- rozšíření „nové“ dynamické složky měřené k 1. lednu 2020 také na úvěry, které se dostaly do selhání po 1. lednu 2020 (nebo po jiném pozdějším důležitém datu odpovídajícím propuknutí pandemie);
- zrušení záměru nahradit koeficient měřítka jednotnou vahou 100 %, zásah v oblasti financování určeného pro maloobchodní klientelu. Takovýto zásah by nezohledňoval různou přirozenou rizikovost jednotlivých kategorií typických dlužníků obchodních bank a v mnohem významnější míře dlužníků místních bank. Jedná se konkrétně o domácnosti a malé a střední podniky. Na expozice spojené s touto kategorií dlužníků se pro účely kapitálových požadavků vztahuje specifické obezřetnostní zacházení. Nahrazení koeficientu měřítka jednotnou vahou 100 % by navíc vedlo k významným, ne-li zcela nepřekonatelným způsobům provádění pro banky, které používají standardní metodu a pro účely výkaznictví využívají protokolový proces. Jako alternativu k ustanovení navrženému Komisí by jakožto opatření k účinnému operativnímu zjednodušení bylo namísto zrušení písmene b) v odstavci 7 možné zvážit zásah přirozený pro zacházení se souvisejícím zdaněním uvedený pod písmenem a) téhož odstavce 7;
- prodloužení zaváděcího období, které se vztahuje také na statickou složku měřenou k 1. lednu 2018, a to prostřednictvím zavedení nového účetního standardu IFRS 9, který od bank vyžaduje, aby věnovaly zvláštní pozornost dopadu prvního přijetí (first time adoption, FTA) na ně, a zahrnuje účinky vyplývající z odlišného způsobu hodnocení ve „scénáři prodeje“ i u těch položek, které jsou v selhání a které v současné době představují nejdůležitější složku celé částky v rámci FTA.

1.9. EHSV považuje za vhodné rozšířit zacházení, které se v současné době používá u nevykonných expozic (NPE) zaručených nebo pojištěných státní vývozní úvěrovou agenturou, i na nevykonné expozice vzniklé v důsledku pandemie COVID-19 a kryté různými režimy záruk stanovenými členskými státy. Je-li však účelem této změny dosáhnout uznání skutečnosti, že veřejné záruky mají stejný tlumicí účinek na riziko jako záruky poskytnuté exportními úvěrovými agenturami (ECA), měla by být sjednocena i příslušná časová omezení. Pokud je cílem dosáhnout kompletního sjednocení zacházení s těmito zárukami, bylo by třeba změnit sedmiletou lhůtu pro uplatnění tohoto zacházení, navrženou Komisí.

1.10. Vzhledem k tomu, že je nezbytné vyvinout veškeré úsilí s cílem donutit banky, aby lépe podpořily reálnou ekonomiku, podporuje EHSV návrh předsunout data použitelnosti některých nejsporněji nastavených absorpcí kapitálu zamýšlených v nařízení o kapitálových požadavcích, které dosud nejsou použitelné, jako jsou např. ustanovení o zacházení s některými typy úvěrů zajištěnými důchody nebo platy, podpůrný koeficient pro malé a střední podniky nebo nový podpůrný faktor pro financování infrastruktury.

1.11. Investice do infrastruktury budou mít v příštím období velký význam, a proto se EHSV domnívá, že by bylo vhodné zjednodušit složitá a zatěžující kritéria týkající se projektů, která jsou stanovena v článku 501a nařízení o kapitálových požadavcích, což by umožnilo jejich snadnější uznávání pro účely uplatňování příznivějšího obezřetnostního zacházení (například zrušit požadavky definované pod písmeny b), d), g), i), l) odstavce 1 a pod písmenem a) odstavce 2).

1.12. V širším kontextu přezkumu evropského víceletého rozpočtu bude mít zásadní význam nová strategie oživení oznámená Komisí dne 28. května (#NextGenerationEuplan), v níž jsou vytyčena opatření reagující na krizi způsobenou pandemií, jež mají mimořádný dosah. Tato strategie by měla zahrnovat investiční plán Zelené dohody pro Evropu (Green Deal Investment Plan) na podporu přechodu k udržitelnému evropskému hospodářství, představený v prvním čtvrtletí roku 2020.

1.13. Pokud jde o podpůrné koeficienty v nařízení o kapitálových požadavcích, EHSV se domnívá, že je nezbytné zavést ekologický a sociální podpůrný koeficient (green and social supporting factor), který by umožňoval snížit absorpci kapitálu, pro bankami poskytované financování pro podniky sociální ekonomiky a podniky, které se skutečně angažují v programech v oblasti udržitelného rozvoje podporujícího začlenění.

1.14. S ohledem na normativní rámec pro úvěry v selhání je třeba připomenout, že pandemie COVID-19 nevyhnutelně ovlivní trh s nevykonnými úvěry (NPL) mnoha způsoby. V tomto kontextu a s ohledem na to, že stávající mimořádná situace bude mít nevyhnutelně dopad na trh a zpomalí procesy postoupení, žádá EHSV o dočasnou změnu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/630, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic.

1.15. Je velmi důležité určit soukromé trhy s nevykonnými úvěry, včetně co nejvyššího možného počtu účastníků a nabyvatelů, abychom se vyhnuli jakýmkoli převodům majetku z bankovního sektoru do sektoru fondů (který nepodléhá stejným pravidlům) a z místních a vnitrostátních ekonomik a z evropské ekonomiky směrem k subjektům, které mají sídlo a daňovou rezidenci mimo EU.

1.16. EHSV považuje za nezbytné dočasně zavést tzv. „obežetnostní filtr“, stanovený již v rámci Basilej II, s cílem odstranit neuskutečněné zisky nebo ztráty vykázané v rozvahách. Jedním z důsledků pandemie je totiž výrazný nárůst volatility, který se týká i tradičně méně citlivých cenných papírů. Za této situace na trhu a s ohledem na skutečnost, že banky významným způsobem podporují veřejný dluh, je s cílem zvýšit stabilitu regulatorního kapitálu zapotřebí omezit dopady volatility na jiné cenné papíry než ty, které se nacházejí v obchodním portfoliu.

1.17. Vedle návrhu Komise a s ohledem na tržní riziko by měl být v souladu s pokyny ECB z 16. dubna upraven rámec úrovně 1, aby byly odstraněny současné vazby mezi volatilitou a absorpcí kapitálu bank (jež násobí VaR). To je nezbytné, protože v důsledku pandemie COVID-19 se trh vyznačuje vysokou mírou volatility a z ní vyplývajícím významným zvýšením absorpce kapitálu institucí.

2. Obecné připomínky

2.1. Závažné důsledky pandemie COVID-19 vyžadují přijetí naléhavých opatření na podporu evropského hospodářství a oživení ekonomických činností v členských státech EU. V tomto kontextu je velmi důležité zamezit tomu, aby v důsledku recese a bez odpovídajících zásahů právní ochrany došlo k dalšímu snížení již nyní ohrožené rozmanitosti bankovního sektoru EU. Domníváme se zejména, že je třeba chránit a posilovat specifickou funkci komunitních bank a územních bank – především těch s rozdrobenou participací typickou pro družstevní banky.

2.2. Dne 28. dubna 2020 představila Evropská komise balíček opatření v oblasti bankovníctví, který má bankám usnadnit poskytování financování podnikům a domácnostem s cílem zmírnit silný hospodářský dopad pandemie COVID-19. Tento balíček potvrzuje nedávná prohlášení o využití flexibility v rámci účetních a obežetnostních norem vyjádřená mezinárodními standardy a evropskými odvětvovými orgány a některé návrhy změn zaměřené na bankovní normy EU, které je třeba rychle přijmout s cílem zvýšit schopnost bankovního systému poskytovat úvěry a absorbovat ztráty v souvislosti s pandemií COVID-19 a zároveň zachovat soulad s obežetnostním rámcem.

2.3. EHSV vítá první přijatá opatření a první pokyny evropských odvětvových orgánů, tj. EBA, ESMA a EBC (SSM). Tato rozhodnutí a pokyny zaměřené na zaručení větší flexibility ve stávajícím normativním rámci se ubírají správným směrem, co se týče řešení první fáze stávající mimořádné situace. EHSV souhlasí se sdělením Komise, jehož cílem je zajistit jednotný výklad a jednotné uplatňování opatření přijatých různými subjekty, jež tvoří evropský systém orgánů dohledu. Jednotný výklad a jednotné uplatňování zajistí vyšší účinnost příslušných opatření.

2.4. EHSV se však domnívá, že vzhledem k předpokládané recesi způsobené dopady pandemie nejsou navržená opatření dostatečná. Pandemie COVID-19 je zcela mimořádná situace se závažnými hospodářskými a sociálními dopady. Všechny evropské instituce musí reagovat s cílem snížit dopad na reálnou ekonomiku, a to i za cenu odvážných rozhodnutí o přerušení.

2.5. V této souvislosti EHSV zdůrazňuje, že zvláštní pozornost byla věnována uplatňování tolerančních opatření a moratorních nástrojů a jejich dopadu na případnou reklasifikaci dlužníků ve smyslu obezřetnostních norem a účetních zásad IFRS a zacházení s veřejnými zárukami a s nevykonnými úvěry.

2.6. EHSV zdůrazňuje, že všechny evropské finanční instituce poskytují různé nástroje na podporu reálné ekonomiky s cílem čelit vzniklé mimořádné situaci. Banky poskytují moratorní nástroje, toleranční opatření, hotovostní zálohy na dávky v nezaměstnanosti a další mimořádnou podporu kapitálovým společnostem, společnostem se střední kapitalizací, malým a středním podnikům a domácnostem. Tato finanční pomoc se opírá o vnitrostátní nařízení nebo o dobrovolné systémy.

2.7. Přesto však EHSV vzhledem k závažným a bezprecedentním dopadům pandemie opakuje, že výše zmíněná opatření nejsou dostatečná.

2.8. S ohledem na uvedené skutečnosti vítá EHSV návrh nařízení o úpravách v reakci na pandemii COVID-19, který Komise zveřejnila dne 28. dubna 2020.

2.9. EHSV sdílí myšlenku, že, kromě plného využití flexibility umožněné v současném rámci, jsou nezbytné některé změny týkající se pouze specifických aspektů nařízení o kapitálových požadavcích, jejichž cílem bude maximálně navýšit schopnost úvěrových institucí podporovat ekonomiku a současně absorbovat ztráty související s pandemií COVID-19. Přitom však bude zaručena jejich nepřetržitá odolnost. Kromě toho na mezinárodní úrovni Basilejský výbor pro bankovní dohled schválil roční odklad lhůty pro provedení konečných prvků rámce Basilej III, jehož některé prvky již byly zavedeny do nařízení o kapitálových požadavcích, jakož i větší flexibilitu, pokud jde o dopad standardu IFRS 9 na kapitál. Tyto změny je třeba zohlednit ve stávajících pravidlech.

2.10. Důsledky pandemie ovlivní trh s nevykonnými úvěry v mnoha aspektech a mnoha způsoby. Jedním z příkladů může být to, že byly po dobu několika týdnů pozastaveny a/nebo odloženy činnosti soudů, a v důsledku toho došlo ke zpoždění řízení ve věci vymáhání pohledávek z nevykonných úvěrů. Zpomalí budou nuceny rovněž mimosoudní procesy vymáhání pohledávek.

2.11. To ovlivní i proces opouštění úvěrů v selhání a propad cen nevykonných úvěrů bude trvat nejméně 24 měsíců. To by mohlo vytvořit další zvýhodnění pro nebankovní nabyvatele specializující se na nevykonné úvěry, kteří nepodléhají evropským obezřetnostním pravidlům, což by znevýhodňovalo banky v EU a způsobilo převody majetku z bankovního sektoru do neregulovaných subjektů, a to právě v okamžiku, kdy potřebujeme, aby banky podpořily hospodářské oživení, kvůli čemuž byly zrušeny i výplaty dividend.

2.12. V tomto kontextu a s ohledem na to, že stávající mimořádná situace bude mít nevyhnutelně dopad na trh a zpomalí procesy divestice, žádá EHSV o dočasnou změnu nařízení o minimálním krytí ztrát z nevykonných úvěrů, jak je uvedeno výše.

2.13. Článek 473a nařízení o kapitálových požadavcích obsahuje přechodná ustanovení, která institucím umožňují zpětně zahrnout do svého kmenového kapitálu část dopadu rezerv způsobeného zavedením ECL modelu snížení hodnoty (impairment) ve smyslu standardu IFRS 9. Zavedená ustanovení umožňují zaprvé částečně neutralizovat dopad uplatňování nového modelu snížení hodnoty na expozice a zadruhé zmírnit dopad dodatečného navýšení odpisů zaznamenaného mezi dvěma okamžiky.

2.14. Toto ustanovení představuje přiblížení cíli zmírnění výrazně kritických dopadů recese, ale nedostačuje k zaručení zachování rovných podmínek pro evropské úvěrové instituce. Protože jedním z hlavních důsledků krize bude zvýšení objemu nevykonných expozic, je zmírnění dopadu krize s odkazem pouze na složku výkonných expozic třeba rozšířit na úvěry, které se staly nevykonnými po propuknutí pandemie v Evropě (leden 2020).

2.15. Jak již bylo řečeno, bude dopad pandemie na reálnou ekonomiku v příštích měsících představovat pro socioekonomický systém EU tvrdou zkoušku. Bude nezbytné přehodnotit celou evropskou výrobní strukturu. Domníváme se však, že by se tato obrovská výzva mohla proměnit v příležitost k vybudování environmentálně udržitelnějšího evropského hospodářského modelu s vyšší mírou sociálního začlenění. V případě tohoto scénáře by místní banky, které jsou ze své povahy decentralizované a plošně rozšířené na celém území, mohly a měly bez ohledu na svůj právní status (ať

již založené na kapitálu či na osobách, tj. družstevní) sehrát klíčovou úlohu v distribuci pobídek, protože se mohou dokonale přizpůsobit úloze řetězce rozdělení hodnot směrem od centrálních institucí k odlehlejšími místními subjektům. Z tohoto důvodu je třeba uznat a posílit strategický význam komunitních bank.

2.16. Pandemie na jedné straně ukázala, že tam, kde funguje soudržná sociální struktura a kde je významná přítomnost organizací sociální ekonomiky, byla solidární reakce, rovněž v podobě sociálních podniků, důležitým faktorem odolnosti, a na druhé straně, že přítomnost organizací sociálního podnikání bude velmi důležitá pro obnovu udržitelného ekonomického systému podporujícího začlenění, protože snižuje riziko kolapsu celých hospodářských odvětví. Proto se EHSV domnívá, že je nezbytné zavést do nařízení o kapitálových požadavcích ekologický a sociální podpůrný koeficient (green and social supporting factor), který by umožňoval snížit absorpci kapitálu, pro bankami poskytované financování pro podniky sociální ekonomiky.

2.17. Článek 501c nařízení o kapitálových požadavcích 2 ostatně stanoví, že orgán EBA do roku 2025 provede podrobnou studii s cílem posoudit, zda by bylo odůvodněné uplatňovat u expozic týkajících se aktiv nebo činností s takovými charakteristikami zvláštní obezřetnostní zacházení.

2.18. EHSV považuje za nezbytné zavést tento podpůrný koeficient ještě před rokem 2025, kdy by mohlo být příliš pozdě, což by mohlo mít fatální důsledky, protože by se jednalo o podpůrné opatření, které by úvěrovým institucím umožňovalo poskytovat úvěry a financování těmto strategickým odvětvím, která se v současné době nacházejí v těžké situaci.

2.19. Během mimořádného stavu způsobeného pandemií COVID-19 se objevily příklady toho, že sociální podniky mohou komunitám, kterým poskytují své služby, zaručit vyšší odolnost a v mnoha případech doplňovat nebo nahrazovat veřejné orgány v situacích, kde tyto nejsou schopny celoplošně naplnit potřeby. Proto navrhujeme výrazně zkrátit vypršení platnosti mandátu EBA stanoveného normotvůrci a urychlit postup vytvoření „udržitelného podpůrného koeficientu“. Mikroobezřetnostní perspektivu by bylo třeba v tomto případě vhodně upravit a vyvážit ze systémového, makroobezřetnostního a současně i ze sociálního hlediska.

2.20. EHSV sdílí názor Komise, že přesunutí data použitelnosti dvou podpůrných koeficientů (preferenčního zacházení s některými aktivy v podobě softwaru a preferenčního zacházení s některými úvěry zajištěnými důchody nebo platy) na 1. července 2020 by uvolnilo kapitál institucí a umožnilo jim zvýšit potřebné poskytování úvěrů během pandemie COVID-19 a po ní. Je zřejmé, že pozitivního efektu bychom dosáhli i posunutím podpůrného koeficientu pro sociální ekonomiku a „zelenou ekonomiku“ na 1. ledna 2021⁽¹⁾.

2.21. Změny navržené Komisí významným způsobem nezmění stávající obezřetnostní regulační rámec a usnadnily by vyvíjení společného úsilí o zmírnění dopadů pandemie a potažmo o rychlé oživení. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že by bylo vhodné odložit aktuální křivky tvorby rezerv týkající se úvěrů v selhání o 24 měsíců, aby bylo možné reagovat na potřebu zajistit odpovídající toky financování schopné omezit dopad pandemie. Bez tohoto zásahu by banky čelily dvěma protichůdným pobídkovým systémům zakotveným v pravidlech: na jedné straně jsou to všechna opatření směřující k uvolňování kapitálu bank pro nové financování nebo bránící přílišnému tlaku na tento kapitál (jako například přezkum přechodných pravidel týkajících se standardu IFRS 9) a na druhé straně pak pravidla, která mohou v konečném důsledku vyvolat obrovský tlak na kapitál nebo odrazovat banky od poskytování financování v situaci hospodářské krize, aby se vyhnuly negativním dopadům na kapitál. Pokud nebude obezřetnostní jistění (prudential backstop) přezkoumáno, mohlo by představovat podobnou normu, která by mohla mít odrazující účinek v případě hospodářské krize a recese. Přizpůsobení by se mělo vztahovat na zajištěné i nezajištěné úvěry v selhání.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁾ Viz článek 501c Obezřetnostní zacházení s expozicemi týkajícími se environmentálních nebo sociálních cílů.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU s cílem řešit naléhavou potřebu prodloužit některé lhůty pro podávání a výměnu informací v oblasti daní v důsledku pandemie COVID-19

[COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS)]

k návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění směrnice (EU) 2017/2455 a (EU) 2019/1995, pokud jde o data provedení a použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19

[COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS)]

a k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/2454, pokud jde o data použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19

[COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS)]

(2020/C 311/11)

Hlavní zpravodaj: **Petru Sorin DANDEA**

Konzultace	Rada, 13. 5. 2020 a 15. 5. 2020
Právní základ	články 113 a 115 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Rozhodnutí předsedy EHSV	14. 5. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování	218/2/6
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor s ohledem na krizi způsobenou pandemií COVID-19 a vážné narušení podnikatelského prostředí v důsledku mimořádných opatření zavedených členskými státy souhlasí s balíčkem opatření navrženým Evropskou komisí, jehož cílem je prodloužit některé lhůty pro uplatňování směrnice o správní spolupráci v oblasti daní a odložit balíček týkající se režimu DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování.

1.2. Z hodnocení Komise vyplývá, že finančním dopadem prodloužení lhůt stanovených pro režim DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování bude, že členské státy ztratí přibližně 3 miliardy EUR. Komise však poukazuje na to, že systém nebude moci fungovat, dokud nebudou připraveny všechny členské státy. EHSV členskými státem doporučuje přijmout veškerá nezbytná opatření k tomu, aby systém začal fungovat ihned po překonání současné krize.

1.3. Směrnice o správní spolupráci v oblasti daní (DAC) a balíček týkající se režimu DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování jsou součástí právních předpisů EU týkajících se boje proti vyhýbání se daňovým povinnostem a proti daňovým únikům. EHSV oceňuje úsilí Komise v boji proti těmto negativním jevům, avšak upozorňuje, že skutečně podstatných výsledků lze dosáhnout pouze prostřednictvím lepší spolupráce mezi členskými státy. EHSV vyzývá členské státy, aby v co nejkratší možné době usilovaly o dosažení co největšího konsensu, aby byla tato opatření rychle použitelná.

1.4. EHSV se domnívá, že by bylo zapotřebí, aby Evropská komise poskytla pomoc také při školení zaměstnanců, kteří budou obsluhovat nový informační systém nezbytný pro zavedení nového režimu DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování.

2. Souvislosti návrhu

2.1. Poté, co Světová zdravotnická organizace prohlásila šíření onemocnění COVID-19 za pandemii, oznámily některé členské státy Komisi, že vzhledem k mimořádným opatřením zavedeným na vnitrostátní úrovni nebudou moci zajistit uplatňování ustanovení směrnice o správní spolupráci v oblasti daní, ani provedení ustanovení balíčku týkajícího se DPH v oblasti elektronického obchodování.

2.2. Komise představila balíček návrhů, aby členské státy v této obtížné situaci podpořila. Cílem návrhů Evropské komise⁽¹⁾ je prodloužit některé lhůty týkající se použitelnosti a provedení, jež stanoví směrnice o správní spolupráci v oblasti daní a směrnice (EU) 2017/2455 a (EU) 2019/1995 a nařízení (EU) 2017/2454 upravující režim DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování.

2.3. Pokud jde o směrnici o správní spolupráci v oblasti daní, navrhuje Komise prodloužit lhůty stanovené směrnicí DAC2 a DAC6 o tři měsíce. Konkrétně výměna informací o finančních účtech nerezidentů a přeshraniční daňové režimy, které tyto dvě směrnice stanoví, proběhnou po datu, k němuž Komise navrhuje prodloužení. V případě, že členské státy budou nuceny prodloužit dobu použitelnosti mimořádných opatření, navrhuje Komise, aby lhůty prodloužené v rámci stávajícího balíčku mohly být dále prodlouženy přijetím aktu v přenesené pravomoci.

2.4. Co se týče provedení balíčku týkajícího se režimu DPH v oblasti elektronického obchodování, navrhuje Komise odložit datum jeho použitelnosti o šest měsíců. Pro režim DPH v oblasti elektronického obchodování je potřebný zcela nový informační systém, pokud jde o mechanismus jednoho správního místa při dovozu.

2.5. Iniciativa Komise je v souladu s ostatními dosud zavedenými opatřeními a reaguje na oprávněné požadavky některých členských států i některých podniků činných v oblasti poštovních a kurýrních služeb, jež v souvislosti s krizí způsobenou onemocněním COVID-19 čelí potížím s přizpůsobením služeb novému režimu DPH uplatňovanému na přeshraniční elektronické obchodování.

3. Obecné připomínky

3.1. Krize v oblasti veřejného zdraví související s onemocněním COVID-19 vyvolala závažné turbulence v sociální i hospodářské oblasti. Členské státy byly postaveny před nebývalé problémy v mnoha oblastech. Daňové správy zjistily, že v této složité situaci nebudou moci zajistit uplatňování některých právních předpisů. Balíček právních předpisů navržený Komisí prodlužuje některé lhůty stanovené směrnicí o správní spolupráci v oblasti daní a také lhůtu pro provedení režimu DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování. Evropský hospodářský a sociální výbor považuje prodloužení lhůt za nezbytné a souhlasí s opatřeními, která navrhuje Komise.

3.2. S ohledem na ztráty příjmů členských států, jak je odhaduje Komise, vyvolané odklady stanovenými v režimu DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování doporučuje EHSV členským státům, aby přijaly veškerá nezbytná opatření k překonání současné krize a co nejdříve návratu k normální situaci.

3.3. Vzhledem k nejistotě, pokud jde o dobu, za kterou se život lidí a činnost podniků vrátí do normálního stavu, souhlasí EHSV s tím, aby Komise mohla lhůty stanovené v tomto balíčku prodloužit na základě aktů v přenesené pravomoci.

3.4. Komise poskytne členským státům technickou pomoc při zavádění nezbytného informačního systému pro režim DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování. EHSV se domnívá, že by bylo zapotřebí, aby Komise poskytla pomoc také při školení zaměstnanců, kteří budou nový informační systém obsluhovat.

(1) Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU s cílem řešit naléhavou potřebu prodloužit některé lhůty pro podávání a výměnu informací v oblasti daní v důsledku pandemie COVID-19, COM(2020) 197 final.
Návrh rozhodnutí Rady, kterým se mění směrnice (EU) 2017/2455 a (EU) 2019/1995, pokud jde o data provedení a použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19, COM(2020) 198 final.
Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/2454, pokud jde o data použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19, COM(2020) 201 final.

3.5. Hlavním cílem směrnice o správní spolupráci v oblasti daní a ustanovení režimu DPH v oblasti přeshraničního elektronického obchodování je boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem a proti daňovým únikům. EHSV oceňuje úsilí Komise v boji proti těmto negativním jevům, avšak upozorňuje, že skutečně podstatných výsledků lze dosáhnout pouze prostřednictvím lepší spolupráce mezi členskými státy. EHSV vyzývá členské státy, aby v co nejkratší možné době usilovaly o dosažení co největšího konsensu, aby byla tato opatření rychle použitelná.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, pokud jde o zvláštní opatření na poskytnutí mimořádné dočasné podpory v rámci EZFRV v reakci na šíření nákazy COVID-19

[COM(2020) 186 final – 2020/0075 (COD)]

(2020/C 311/12)

Samostatný zpravodaj: Arnold **PUECH D'ALISSAC**

Konzultace	Rada Evropské unie, 12. 5. 2020 Evropský parlament, 13. 5. 2020
Právní základ	Článek 42 a čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	27. 5. 2020
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	208/1/4

1. Závěry a doporučení

1.1. Pandemie COVID-19 má rozsáhlý negativní dopad na zemědělství a zemědělsko-potravinářské odvětví v EU. EHSV proto vítá nové opatření, které navrhuje Evropská komise. Je toho názoru, že je velmi potřebné, a žádá evropské orgány, aby ho co nejdříve přijaly.

1.2. Tato krize svědčí o tom, že zemědělsko-potravinářské odvětví má geostrategickou povahu a že si Evropská unie musí zachovat potravinovou soběstačnost. Z tohoto důvodu jsou nezbytná opatření na podporu likvidity zemědělských podniků a malých a středních zemědělsko-potravinářských podniků, aby byly schopny tuto krizi z ekonomického hlediska přežít, a to zejména ve znevýhodněných nebo odlehlých oblastech, jako jsou ostrovy a horské oblasti.

1.3. Vzhledem k tomu, že některé členské státy EU již vyčerpaly prostředky z EZFRV, které jim náleží, nebo už mají tyto prostředky vázány, se však EHSV domnívá, že by Evropská komise měla zřídit mimořádný fond mimo rozpočet SZP a vyčlenit na něj prostředky v rámci plánu na podporu oživení, aby bylo možné toto opatření provést, aniž by bylo nutné snížit prostředky EZFRV. Výbor je toho názoru, že pokud se tak nestane, měla by být v projednávaném legislativním návrhu do EZFRV vnesena určitá flexibilita. Proto žádá Evropskou komisi, Radu a Evropský parlament, aby vzaly v úvahu obecné připomínky uvedené v tomto stanovisku.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1. Evropská komise navrhuje změnit nařízení o EZFRV tak, aby bylo řídicím orgánům umožněno vyčlenit až 1 % rozpočtových prostředků na období 2014–2020 na nové opatření, tj. „článek 39b“, jímž se zavádí mimořádná dočasná podpora pro zemědělce a malé a střední podniky působící v oblasti zpracování, uvádění na trh a/nebo vývoje zemědělských produktů, které jsou obzvláště postiženy pandemií COVID-19.

2.2. Navrhované opatření spočívá v paušální podpoře ve výši až 5 000 EUR na zemědělský podnik a 50 000 EUR na malý nebo střední podnik, která bude přidělena podle objektivních a nediskriminačních kritérií a musí být vyplacena do 31. prosince 2020.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá návrh nařízení a to, že Evropská komise neprodleně zareagovala, aby pomohla podnikům ve finančních potížích řešit problémy s likviditou, které jim nastaly z důvodu pandemie COVID-19.

- 3.2. Výbor souhlasí s navrhovaným opatřením a považuje za velmi důležité, aby ho evropské orgány přijaly co nejdříve.
- 3.3. EHSV se však domnívá, že by některé aspekty mohly být vylepšeny:
- 3.3.1. K financování tohoto opatření by měl být navržen další zvláštní fond, na který by měly být vyčleněny prostředky v rámci nadcházejícího plánu na podporu oživení, aby nedošlo ke snížení prostředků EZFRV.
- 3.3.2. V tomto posledním roce víceletého finančního rámce na období 2014–2020 je množství prostředků, které mají jednotlivé členské státy k dispozici v rámci EZFRV, značně odlišné. Navrhovaný strop ve výši 1 % finančního krytí je nezbytný a zajišťuje evropskou harmonizaci, o kterou se Výbor vždy zasazoval.
- 3.3.3. Na tento strop by se však neměla vztahovat rozpočtová omezení stanovená v nařízení (EU) č. 1305/2013, aby ho členské státy mohly dosáhnout. Členské státy tedy musí mít možnost využít dostupné finanční prostředky a za tímto účelem se moci odchýlit od čl. 59 odst. 5 nařízení (EU) č. 1305/2013, a to neohledně na původ finančních prostředků, přičemž je třeba zabránit veškerým nadměrným náhradám.

V Bruselu dne 11. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady o správní spolupráci v oblasti daní (kodifikované znění)

[COM(2020) 49 final – 2020/0022 (CNS)]

(2020/C 311/13)

Konzultace	Rada, 25. 2. 2020
Právní základ	Články 113 a 115 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Datum přijetí na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování	221/1/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a vzhledem k tomu, že se k obsahu návrhu již vyjádřil ve stanoviscích *Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 904/2010, pokud jde o opatření k posílení správní spolupráce za účelem boje proti podvodům v oblasti DPH*, přijatém dne 15. května 2019 ⁽¹⁾, *Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní ve vztahu k přeshraničním opatřením, která se mají oznamovat*, přijatém dne 18. ledna 2018 ⁽²⁾, *Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní, a návrh směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které přímo ovlivňují fungování vnitřního trhu*, přijatém dne 28. dubna 2016 ⁽³⁾, *Dokončení HMÚ – úloha daňové politiky* přijatém dne 10. prosince 2014 ⁽⁴⁾ a *Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní*, přijatém dne 16. října 2013 ⁽⁵⁾, rozhodl se na 552. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. června 2020 (jednání dne 10. června 2020), 221 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedených dokumentech.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁾ Úř. věst. C 240, 16.7.2019, s. 29.

⁽²⁾ Úř. věst. C 197, 8.6.2018, s. 29.

⁽³⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 93.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 230, 14.7.2015, s. 24.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 68.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 223/2014, pokud jde o zavedení zvláštních opatření reagujících na rozšíření onemocnění COVID-19

[COM(2020) 223 final – 2020/0105 (COD)]

(2020/C 311/14)

Konzultace	Evropský parlament, 17. 6. 2020 Rada, 8. 6. 2020
Právní základ	čl. 175 třetí pododstavec Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	225/2/3

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a vzhledem k tomu, že se k obsahu návrhu již vyjádřil v pozičním dokumentu SOC/651 – *Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD)/krize COVID-19* (EESC-2020-01741-00-01-PAC-TRA-EN), zaslaném Radě a Evropskému parlamentu dne 15. dubna 2020, rozhodl se na 552. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. června 2020, 225 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013, pokud jde o zdroje na zvláštní přiděl pro Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí

[COM(2020) 206 final – 2020/0086 (COD)]

(2020/C 311/15)

Konzultace	Evropský parlament, 27. 5. 2020 Rada, 2. 6. 2020
Právní základ	čl. 177 první pododstavec Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2020
Plenární zasedání č.	552
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	219/0/2

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 552. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. června 2020 (jednání dne 10. června 2020), 219 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 2 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 10. června 2020.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace
Evropské unie
L-2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS